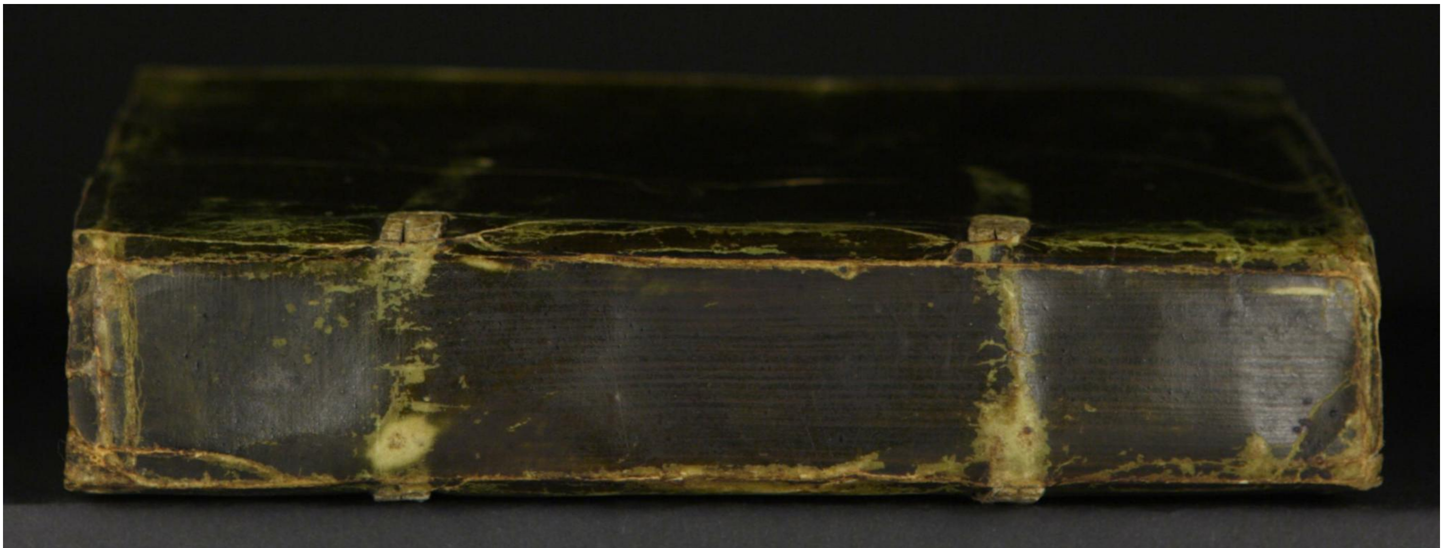

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

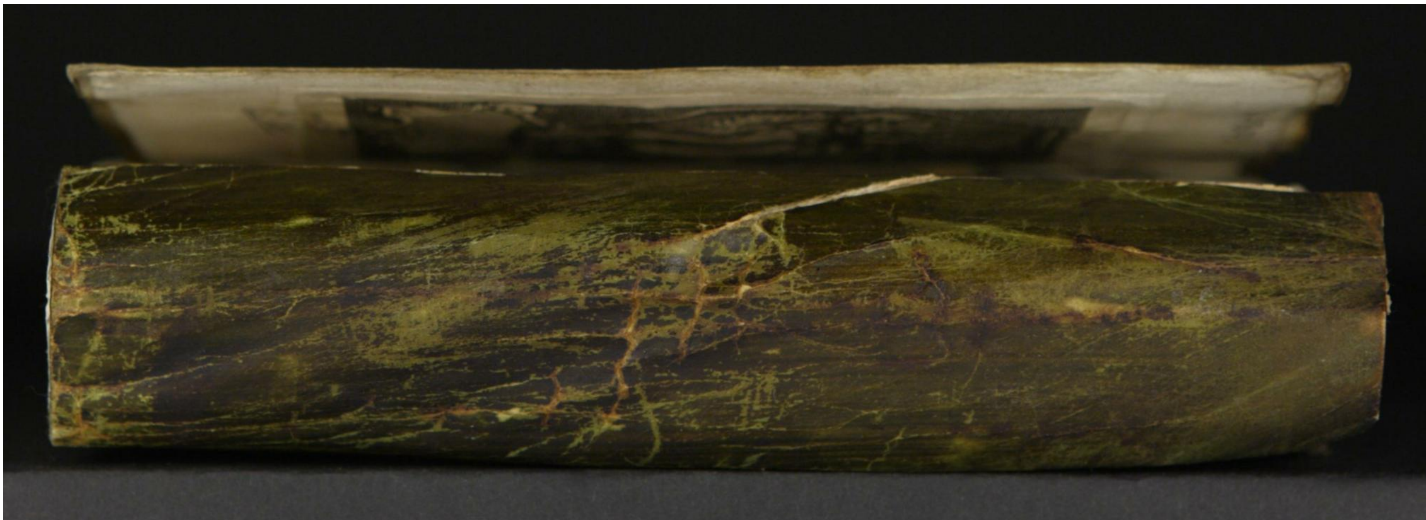
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

HISTORIA
BELLI DITMARSICI
GESTI ANNO MDLIX
AB INCLYTO REGE
DANIAE FRIDERICO ETC.
ET ILLVSTRISSIMIS
PRINCIPIB. SLE-
SVICI ET HOL-
SATIAE DVCI-
BVS, ETC.

CORONATIO INCLY-
TI REGIS DANIAE FRIDERICI ETC.
FACTA ANNO MDLIX DIE
MENSIS AVGVSTI
VICESIMO.

DESCRIPTAE CARMINE
HEROICO A HIERONYMO HOSIO
POETA LAVREATO AB IN-
CLYTO REGE DA-
NIAE CHRI-
STIANO.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

BIBLIOTHECA
REGIA
HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

INCLYTO, AC SERE-
NISSIMO REGI FRIDERI-
CO, REGI DANORVM, NORVEGIAE, GOTTHORVM, ET HENETORVM, DVCI SLESVICENSI, ET HOL-SATIAE, PRINCIPI DIT-MARSIAE ETC. COMITI IN OLDENBVRG D. SVO CLEMEN-TISSIMO.

*

CVm priore æſtate mei cuius-
dam negotij cauſa ad te in Da-
niam profectus eſſem ſereniſſime
REX Friderice, eo tempore, quo
inclytę M. tuæ Coronatio facta eſt,
et aliquamdiu Haphnię commorari
cogerer, quidam conſiliariorum M.
tuæ me ſollicitabant, ut rerum a te
in bello Ditmarſico præclarê geſta-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

rum,et coronationis tuæ hiſtoriam
anté quam diſcederem,heroico car-
mine Haphniæ deſcriberem,& for-
adfirmabant,ut hanc operam R. M.
tua non improbatura eſſet, ideoq;
ſum̃am hiſtoriæ Ditmarſicæ ab ijs
conſcriptam,qui bello ipſi interfue-
runt,et qui candore et uirtute prędit
ſunt,ac ueræ hiſtoriæ ſeriem ſum-
matim annotarant,tradi mihi cura-
bant, Illi uiri cum me hominem pere-
grinum omni humanitate, ac bene-
uolentia ſingulari proſequerentur,
&alias mihi in meo negocio non de-
fuiſſent, recepi me, quod peterent,
pro ingenij mei tenuitate ſedulo fa-
cturum,præſertim cum recordarer,
quantum beneficiorũ ab inclyto, ac
lauda-

laudatiſſimo heroe Rege Danię patre tuo Chriſtiano accepiſſem, & pro his meritis æternam me ei, & illius poſteritati gratitudinem debere agnoſcerem.

Itaq; bonam partem belli Ditmarſici Latino carmine tum reddidi, & eam R. M. tuæ manu ſcriptam exhibui, eo conſilio, ut explorarẽ, utrũ M. tua & M. tuę coſiliriarij, quorũ multi nõ generis tantum nobilitate, & uirtute, ſed & eruditione & ſapientia antecellunt, hanc uerſionẽ, & uenæ meæ tenuitatem probarent, quod ex ipſorum iuditio pendere mallem, quam mei ingenij inualidis uiribus confidere, præſertim cum ea

materia huiusmodi eſſet, ut non niſi præſtantis poetæ, qualem me minime eſſe agnoſco, ac confiteor, uires, ac ingenium exigere uideretur. Sed cum obtuliſſem R. M. T. eam hiſtoriæ partem, quam carmine reddideram, non tuæ M. tantum, ſed & præcipuis conſiliariorum R. M. tuæ hanc qualemcunq; uerſionem materiæ tractatu difficilioris non improbari cōiecturæ me firmæ docebant.

Nam & nobiliſſimo viro, virtute, eruditione ac ſapientia excellenti D. Ioanni Fris ſummo R. M. tuæ Cancellario uenam meam quantumuis tenuē et ieiunam non diſplicere multis argumentis cōiectare potui. Qui uir, ut ipſemet literarum lumen eſt ac ingens decus: ita Muſarū hoc ſeculo uulgo exulantium Mecœnas ac Pa-

tronꝰ ſummus haberi,ac coli iure de-
bet. Nec clariſſimis uiris uirtute et e-
ruditione prȩſtantibus Doctori Hi-
eronymo Zennero Cancellariȩ ger-
manicȩ præfecto, Et Doctori Bor-
dingo, quo nunc Haphnienſis Aca-
demia Rectore gubernatur, Et Caſ-
paro Baſelig Licentiato alijsqꝫ meas
lucubrationes aliquando non diſ-
plicuiſſe noui.

Iniunctum mihi ergo tum R. M.
tuæ nomine fuit, ut, ſi fieri poſſet, an-
te, quam in Germaniam redirem, in-
tegram hiſtoriam abſoluerem, quod
facturum me fuiſſe multi aulicorum
ſciunt, niſi cum comitatu inclyti ac
illuſtriſſimi Ducis Auguſti Electo-
ris Saxoniæ &c. diſcedere commo-
dum ac minus periculoſum fore mi-
hi uiſum fuiſſet.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Promiſi ergo me utramq; hiſtoriam belli, ac Coronationis Vitebergæ latine & gemanice ſcriptam editurum eſſe, quia & germanice edi aliqui uolebant. Autumnalis enim nauigationis pericula me ualde ſollicitum reddebant, quod cũ proficiſcens in Daniam traijcerem mare Balthicum, in ſæuam tempeſtatem, ac in diſcrimẽ uitæ prope extremum incidiſſem, & nauem uicinam procellis diu iactatam cum uiris, qui in ea erant, miſerabiliter perire, ac ſubmergi uiderem, et nobis, qui una nauigabamus, ſimili periculo pereundum plane putarem. Hæc enim ita eueniſſe, teſtis mihi erit nobilis ac egregius iuuenis Matthias Brand Prutenꝰ, qui mecum in eadem naui hanc fortu-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

fortunam experiebatur. Sum̄a erant
illo die in toto mari pericula. Nam et
Dantiſcani, Lubecenſes ac Hambur
genſes legati ituri ad te inclyte Rex
Haphniam eodem momento cum
procellæ ac fluctus nauem, qua uehe-
bantur, arenis illiderent, in cymba
quæ naui adiuncta fuit, difficulter ad
littus ſubuecti, incolumes euaſerunt.

Scripſi itaq; utramq; hiſtoriam
rerum geſtarum in bello Ditmarſi-
co, & inclytæ tuæ Corōationis, ſicut
promiſeram, Latine oratione quidē
uberiore, germanice breuiore. Quan
tum uero operæ ac laboris triuerim
in tractatione materię difficillimę nō
niſi, qui rem intelligunt, & artis poe-

ticæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

ticæ rudes non ſunt, iudicandũ relinquo. Nec ſciolorum quorundam ac Sycophantarum iudicia, ſeu calumnias curo, qui nullius momenti aliorum operas eſſe iudicant, & ſuas tantum admirantur, & laudant, quod alij, qui laudarent, fortaſſis nõ erant. Hi ſane ſibi placeant. Ego candidũ lectorem oro, ut cum audit huiusmodi obtrectatores, ueritatis tuendæ cauſa, ſe illis opponat, & eorum calumnias confutet. Hoc qui faciunt, DEO rem gratam facere ſe norint, qui obtrectationes, & mendacia uituperat, & ſeueriſſime damnat.

Scripſi autem hiſtoriam Ditmarſicam ea fide, ut neutri parti quicquam aut addam, aut detraham,

quod

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

quod addi, aut detrahi non debebat.
Et quanquam ſcio diuerſa iudicia de hoc ſcripto futura eſſe, quod multi fortaſſis ſunt, qui tibi inclyte REX hanc tam auguſtam ac felicem uictoriam clam inuident, & me hiſtoriæ ueritatem ubiq; non obſeruaſſe dicent, tamen ego conſcius mihi, quod nihil de uicta gente in hoc opere, quod non exploratiſſimum mihi fuerit, ſcripſerim, parum illorum iudicia moror.

Quę laudanda utrinq; fuerunt laudaui, quæ uituperanda, uituperaui. Veritas enim in hiſtorijs obſeruari, & proferri debet.

Has lucubrationes ſereniſſime Rex tuę M. offero, et M. tuę Cōſiliariorū et M. tuę iudicio ac cēſurę ſubmitto,

ac

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

ac ſimpliciſſime tuam M. etiam atq;
etiam oro, ac obteſtor, vt pro be-
neuolẽtia heroici animi ſui hos labo
res clementer complectatur, ac mea-
rum Muſarum, ut hactenus fecit, ra
tionem benigniſſime habeat, Pro
hoc beneficio tuæ M. æternam gra
titudinem polliceor ac DEVM o-
ro ardenti uoto, propter Filium eiꝰ
D. noſtrum IHESVM CHRI-
STum, ut te incolumem, ac ſuper-
ſtitem diu conſeruet, & ſpiritu ſan-
cto ſuo regat, ac gubernet, & regi-
mẽ tibi, & toti imperio tuo ſalutare,
& tranquillum clementer concedat,
et uulneribus eccleſiiæ ſuæ medeatur
Amen. Datum Vitebergæ Anno
1560. die primo Ianuarij, quo an

te

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

te annũ inclytus ac laudatiſſimus heros Chriſtianus REX Daniæ &c. ex hac uita ad æternam conſuetudinem DEI, angelorum & omnium ſanctorum, in uera fide, ac in inuocatione DEI euocatus eſt.

Reg. M. T. addictiſſ.
Hieronymus
Oſius.

Vitebergæ excudebat Petrus
Seitz.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

DESCRIPTIO BELLI DITMARSICI HISTORICA.

MVſa uiam mecum Danorum emenſa ſub oras
Hac ex urbe, tuus cui nomē Apollo Melanthon
Clarus ubiq; parit tunc, cum uictoria Regem
Danorum, edomitis Ditmarſæ uiribus oræ,
Holſatiæq; Duces lætis circundaret alis.
Ac caput imperij exultans urbs Haphnia Regem
Læticiæ exciperet plauſu gratante triumphos,
Iamq; dicare uiro ſolenni inſignia ritu
Regni uellet, & inſtauraret honoribus aram.
Muſa graui mecum defuncta labore, marinas
Nauigio dum uecta paras celeri ire per undas,
Dumq; metu mortis, Zephyroq; furente laboras,
Vicinamq; notas euerti turbine nauem,
Ac turbæ auxilium pereuntis inane uocari,
Et fluctus æquare ſtupes ſe montibus altis,
Iamq; ſub aſtra uenis, iam tartara penè reuiſis,
Sed ductore DEO maris eluctata procellis
Optatæ tetegit tandem oræ puppis arenam:
Quorum ſemper honos tibi curæ, ac fama, patroni
Fuſo Ditmarſis exhauſta cruore colonis
Bella iubent condas geſtis inſignia rebus,
Autoresq; canas belli uirtute potentes,

Emporioq́; uiros, Regem, quo præſide gaudent
Dani, præcipuas gentes qui laudibus æquant,
Egregiosq́; Duces, quibus eſt ſubiecta poteſtas
Holſatiæ, quorum famam excitat undiq́; uirtus.
Qui nunc imperijs pacem, nunc bella miniſtrat,
Orat opem mea lingua DEVM, regat ipſe labores,
Eius ut in laudem facundo carmine cedant.
Nomine fama mori cui neſcia uiuit in æuum,
Heros reddiderat uitæ ſpiracula cœlo,
Exuuiasq́; DEO ſuper aſtra uocante ſepulcris,
Nomine quem Chriſti dici uoluere parentes
Omine fatali, quia qualem pingit imago
Nominis, hunc caſti mores talem eſſe probabant,
Noſtra uirum cui laude parem uix protulit ætas,
Cuius ubiq́; memor uirtutem ſuſpicit orbis,
Quo moriente uicem Gnatum diuina parentis
Fata ſubire iubent, & curam regna tuendi,
Vernat adhuc ætas huic dum iuuenilibus annis,
Ac creſcente trahit uires cum robore uirtus.
Cui domus attribuit FRIDERICO regia nomen,
Pacis amatorem docet omen amabile Regem
Eſſe, leuis bello cauſam niſi prebeat hoſtis.
Ille paterna ſequi forti ueſtigia motu
Mentis ubiq́; uolet, nec degener eſſe parentis
A uirtute, patris Gnatum trahet æmula uirtus.
Imperij faſces humero primum ille ſubibat,
Bella ſub auſpicio regni huic cum Martia ſurgunt,
Quæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Quæ cum Ditmarſo parat ultor inire Colono.
Verna reducebant æſtiuos tempora ſoles,
Et pluuias ſecum flauens aurora trahebat
Pleiadas, orta nouas uires occaſio bello
Præbet, & inſtaurare iubet potioribus armis
Auxilia, & munire ſuos Regem undiq; fines
Præſidio, ille foris uictor dum bella ſequatur.
Cauſa Duces eadem Holſatiæ monet arma capeſſāt,
Ac famæ uirtute ſuæ tueantur honores,
Infeſtare palàm quos uſq; ſalacibus audet
Gens linguis Ditmarſa, furor cui ſuadet ad iram
Irritare Duces morum petulantibus auſis.
Eſt graue fortunam rebus perferre ſecundis.
Nam cum diuitias genti fortuna dediſſet,
Et circumfuſo riguam undiq; flumine terram,
Munitamq; loci naturæ robore ſedem,
Luxuriare modis miris ferus incola cœpit,
Dum laxat uicijs odio uirtutis habenas,
Dumq; facit nihili legum uiolator honorem,
Iuris & eſſe ſui petulans ſine iure laborat.
Ac libertatem patriæ prætendit inanem,
Nilq; poteſtatem ſancitam lege ueretur
Cœleſti, pœnam cui non parere meretur:
Cauſa duces hæc Holſatiæ grauis armat in iram,
Danorumq; pari uindictæ ardore fatigat
Regem, hanc una tribus noxam punire uoluntas,
Et cohibere uiros legum qui uincla recuſant,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Nilq́; magiſtratum pœnæ formidine curant.
Cum conſanguineo dux Holſata Rege paciſci
Fœdere uterq́; parat, dux magni nominis hæres
Ioannes, & dux, proprium cui nomen Adolpho,
Et quo uix hodie prior eſt uirtute, uel armis.
Vnanimi motu conſpirat amica uoluntas,
Quæ tribus una ſedet, Ditmarſam robore gentem
Eruere aduerſo, ſi cedere ſponte recuſet.

Meta relaxantem terras claudebat Aprilem
Iam ſua, uerq́; nouo paßim ridebat amictu,
Regis in arma, Ducumq́; frequens Germana iuuentu
Ecce coit mercede loco, quà piſcifer Albis
Hamburgam ante alias inſignem illabitur urbem.
Haud mora fulmineis ardens exercitus armis
Iura capit belli, leges traduntur, & artes,
Fas quibus arma regi, & furibundi Martis habenas.
Præfectos etiam peditum legionibus addunt,
Quos penes hæc eſt cura uiros, equitumq́; magiſtros
More creant belli, quo ſingula rite gerantur.

D. Ioannes Ranzaw ſummus militiæ creatur præfectus ſeu Marſchalcus.

Fama uirum ante alios cantatrix optima laudum
Inſignem uirtute refert (cognomine dicunt
Ranzaon, hunc aliàs Ioannem diſce uocari)
Ille Ducum ſummi præfecti munia nutu
Accipit, ipſe regat belli uirtute labores.
Digna uiro tali prouincia, cuius honorem
Augeat hæc titulis extendens gloria famam,
Qui, quod auita dedit domus heredi inclyta dudum

Nobili

Nobilitate, decus factis duplicare laborat
Egregijs, ſequitur generoſi exempla parentis.
Huic peditum omne uiro, huic datur agmẽ equeſtre re-
Copia, ſummus eat quo iure magiſter in armis. (gendi
Huic tum conceptis ſeſe obligat ordine uerbis
Tota uirûm legio, ſumptisq́; paciſcitur armis.
Conſcriptas etiam luſtrandi cura cohortes
Eſt alijs commiſſa uiris, ut idonea beliis
Arte legant, atq́; excludant non apta gerendis
Corpora, onusq́; leuent ope curæ bella ſequentis.
Miles, & aer eqnes cenſuram ſuſtinet æquam.
Interea cum Rege Duces, quorum indiget uſu
Bellandi ratio, ſint ocyus omnia curant
In promptu, apta iuuant omnem inſtrumenta laborem.
E ditione uehi has etiam tormenta ſub oras
AEnea Ioannes cum fido curat Adolpho
Holſata germano, nec non quæcunq́; requirit
Prodigus autor opum Mauors, bona larga miniſtrat
His regio ſubiecta, parit quæ mater in uſum
Terra uiris, potum, Cerealia dona, ſuillas
Carnes, cumq́; boum teneras huc grandibus agnas
Mittere corporibus uicinia tota laborat
Spe precij, nemo quo res mutare ueretur.
Nec te ſegne trahit ſtudium ſuſcepta iuuandi
Præſidio Rex bella tuo FRIDERICE potentis
Promis enim imperij uires, gazasq́; ſuperbas,
Et ſubeunda leuas communi incommoda ſumptu,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Quamq; fides data poſcit opem differre recuſas.
Sulphureas tormenta faces iaculantia plauſtris
Tendentem rabidos te uecta ſequuntur in hoſtes.
AErea diues opum arma, quibus Mars utitur, haſtas
Ferratos currus, & equos in bella feroces
Promit & in ſumptu faciendo larga notatur
Dania, ferre negat nil Regis amore laborum.
Quin etiam officio iuuat hic Germania Regem
Fida, Ducesq;, cibos mittens, ac dona Lyæi,
Dania quam iunctam ſibi gaudet amore ſororis.
Omnia iam ſatis ad pugnam inſtaurata uideres,
Præcipitare moram Rex utile rebus agendis
Iudicat, unde petit comitatu cinctus equeſtri
Pagum, qui Molbeca ſoli à cultore uocatur
Illius, hic triduo Rex elabente moratur,
Quód domus hoc extructa loco ſit ſaxea muris,
Nobilitate uiri præſtantis idonea ſedes,
Ranzaon à claræ quem ſtirpis origine dicunt.
At uicina Duces equitatu rura tenebant

Rex ac duces in pago Hohe-weſta conueniunt, et literas feciales Ditmarſis mittunt.

Non abſente ſuo, quia non procul inde moratur
Hoſtis ad inſidias cuius uigilare decebat.
Protulit octauam dilapſi temporis ordo
Menſe diem Maio decimam properantibus horis.
Seria cauſa Duces, Regemq; coire iubebat,
Villa iacet, quæ dicta ſuis Hoheweſta colonis,
Hanc alios Domini ratione latente petebant,
Nuncius hinc quorum Ditmarſis imminet oris
Iuſſu,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Iuſſu, indicentes ut bella futura tabellas
Exhibeat coràm ipſe uiris, qui iura miniſtrant,
(Fama quadraginta numero octo horum eſſe fatetur)
More ſenatorum, & penes eſt quos ſumma poteſtas.
Iuſſus inire uiam formidine nuncius horret
Gentis inhummanæ, ſed regia iuſſa capeſſat
Non uiolanda fides iubet, ergo quod imperat hæres
Imperij, fortes quo Danos ille gubernat,
Quæq; duces dant Holſatiæ mandata capeſſit
Nuncius atq; metum ſolatur iturus acerbum
Diuinæ ſpe fortis opis, qua fretus adit rem.
Vrbs fundata ſolo Ditmarſorum Heida uocatur,
Aggere qua non eſt munitior altera terræ,
Hanc petit, & fixas baculi albi cuſpide chartas
Suſtinet ecce manu, portisq; propinquat apertis.
Excipit indomitæ uenientem gentis acerbo
Ludibrio, atq; necem petulantia dira minatur.
Imminet inde loco, quo tunc coijſſe ſenatum
Accipit & chartas, quarum inſignita ſigillis
Cœra tribus, uirgamq; metu horrens porrigit albam
Vni, cuius erat facies ſibi nota, uirorum,
Huius ut inuiſas manus accipit una tabellas,
Vna petit baculo, quo littera fixa pepenpit,
Terga uiri dubitantis eat ſpes num qua ſalutis,
Inſultare minis uni cui mille uidères,
Ille ſecare refert ſeſe illius ilia ferro
Velle, cor eripere hic membris exangue peremptis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Supplicio ille rotæ, aut crucis, hic dignum igne cremari
Clamat, & ut ſtygij premat illum Dæmonis œſtro
Cum Ducibus, cum Rege furor, qui miſerit, optant.
Dum de reſponſo tamen in diuerſa ſenatus
Senſa ſecat mentes, & cauſam ponderat omnem:
Lauta uiro dat cœna dapes, laticesq́; Lyei
Nectareos, curam uino ille, ciboq́; ſerenat.
Hoc patet exemplo nondum omne iacere colonis
Iuſtitiæ ſtudium, aut lapſum pietatis amorem,
Non omnes iuuat eſſe feros, ſunt conſcia recti,
Sunt, meliore regit quos mens innoxia motu,

Summa literarum fecialium.

Lecta uiris aperit ſurgentis Epiſtola cauſam
Belli, quam doctis ediſſerit ordine uerbis:
Nobis uſq́; licet ſpes hæc ſit fota, futurum
Emendare ſuos ut iners petulantia mores
Veſtra metu pœnæ, aut ſtudio pietatis amaret,
Voſq́; poteſtatem ſancitam autore perenni
Lege DEO tactos culpæ agnitione uereri
Mens conuerſa, magiſtratumq́; timere iuberet,
O libertatem uetitam auſi ambire coloni:
Verum uana piam ſpem fecit opinio nobis,
Vos tandem imperio fore promptos cedere noſtro.
Durat amor ſiquidem uobis data iura ſequendi
Nullo noſtra modo, nec legum uincula curas
Gens domini impatiens, & munia cuncta ferendi,
Nilq́; magiſtratum ſtudio dignata colendi,
Quem tamen adſertrix legum diuina poteſtas

Sancit,

Sancit, & ornari reuerenter honore requirit,
Quo rectore geri iubet alta negotia mundi,
Vultq; gubernari Deus illo præſide gentes.
Vos data reſpuitis diuino frena coloni
Ordine, mox pœnis deuoti iure futuris.
Vobis Regis honos auſo uiolatur iniquo,
Præſidet imperio Danis qui laude potitis,
Dum non eſſe caput patriæ contenditis illum,
Vos tamen ipſe Deus tribuit cui iura regendi,
Veſtra Ducum pariter ſtolido petulantia faſtu
Deſpicit Holſatiæ, nec lædere parcit honores,
Dum quocunq; poteſt premit horum nomine famam.
Hanc ſubit audendi rabiem frenare uoluntas.
Iuris erit cauſam præbentes Marte domari
Aduerſo, uirtutis opus defendere famam.
Poſcimur ultores patriæ ratione tuendi
Et titulos, & iura domus, hæc cauſa mouendi
Arma, niſi ergo tibi cedendi ſponte uoluntas
Gens eat, ingenti te robore noſtra poteſtas
Aut abolere parat, ſeu uictam poſcere pœnas.
Hæc manifeſta Duces indicimus arma potenti
Danorum cum Rege, feras ne fraude geri rem.
Vim tua moliri nos belli iniuria cogit,
Hinc armare iuuat fortes in prelia turmas,
Tu, tibi ſi qua fouet ſpes libertatis amorem,
Experiare tuas præſenti pectore uires,
Dante DEO iuſtam cauſam fortuna iuuabit,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Credimus eſſe pium cui commendare labores.
Edocet hæc iræ ardentes feruore colonos
Littera miſſa recens ineundi nuncia belli,
Qui reſponſa manu ſcribæ ſignata tabellis
Hæc Regi, Ducibusq́;, mouent qui bella, remittunt:
Inclyte Rex quo Dana uiget dominante poteſtas,
Vosq́; Duces, gerit Holſatiæ quibus incola morem,
Non, nos inſimulat ceu ueſtra querela maligno
Prætextu, uiolare Deo ſancita uerendi
Iura magiſtratus autore ſolemus, & iram,
Qua duce nunc gerit arma manus, non excitat ullo
Noſtra modo impietas, iniuria nulla, nec unquam
Læſimus aut ueſtram nos linguæ crimine famam,
Aut quæ debuimus dare lege negaſſe probari
Poſſumus, heu culpæ pratextum adſertis inanem.
Nos libertatem, quam liquit auita uetuſtas,
Iura ſinunt, patriæq́; iubent decus omne tueri,
Legibus imperium dominandi immune tot annos
Geſſimus & nullis onus incidit antè tributis,
Nolumus ergo iugo nunc triſti ferre laborem,
Non obſtante Deo eſt quem declinare facultas.
Veſtra quid hæc igitur miramur iniqua nocendo
Nobis auſa uelint, quas iure tenemur auito
Leges ferre, ſequi nobis ſine fine uoluntas.
Iura quod at noſtris dominandi poſcitis oris,
Et ditione frui ſubit harum iniuſta cupido,
Ni uicti patriæ nulli concedimus agros

Sponte

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Sponte bonæ domino, & ſi ſic decreuit habendi
Res amor illicitas, quod ſuadet adire uoluntas,
Martis opus tentare licet, quibus expedit, armis.
Et nobis fortuna fouet, uiresq; miniſtrat,
Ac belli neruos dat opes, tutam inſuper oram,
Nec metus excidij nos arma mouere uiciſsim
Impedit, ante mori, quam cedere malumus armis,
Libertate ſalus patitur labente ruinam,
Qua nihil eſſe poteſt grauius mortalibus ægris.
Nos, adigit quos ueſtra minis iniuria, cauſam
Commendare DEO compulſi cogimur armis,
Regem audita Ducesq; docent reſponſa, colonis
Hanc durare uoluntatem, quæ ſemper adegit
Detrectare magiſtratus, & uincula legum.
Martis ubiq; feri maturant ergo labores,
Præcipitare moram iubet ira, feramq; domandi
Gentem iuſtus amor, fas eſt frenare rebelles.

Agmina ductores, quæ iam uicina tenebant
Hoſtibus arua, monent ad pugnam armare futuram
Vires, ut contra ferri præſentius auſint,
Sæuiat aduerſo cum uis inimica tumultu. VVolf-
Ductorum è numero unus erat Schonweſius, illum gangus
Egregium ante alios heroica facta probabant Schon-
Eſſe uirum, ſotios hoc fortior egit in hoſtem wies.
Nemo, fugam uirtus amat haud generoſa pericli, Guilhel-
Sed creſcente trahit ualidas diſcrimine uires. mus à
Perfecti curas etiam, & graue munus obibat VValder-
Nobili- thum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Nobilitate domus, & orgine clarus auitæ,
Bellandiq; uir excellens ſtudio, artibus, uſu,
Qui VValderthumam ſibi ſtirpem uendicat hæres,
Ille auratus eques meruit uirtute uocari,
Et titulos auxiſſe poteſt bellator honorum.
Herbicomi orta dies fuerat uigeſima Maij,
Ductorum hortatu progreſſæ urgente propinquis
Caſtra locant binæ legiones finibus oræ
Ditmarſæ, totidemq; equitum uicina cohortes
Rura tenent, longè nec agro diſtante moratur
Reimhardus á VValde. Tertia amica phalanx duri ductore laborem
Belli experta uiro, VValdam cognomine dicunt
Quem patriæ ratione domus, hunc cuius origo
Nobilitare poteſt, ſed clarum reddere uirtus.
Poſtera Phebeis radijs aurora rubebat,
Agmen equeſtre iubet cogi clangore tubarum
Omne repente ſuum Rex, (tum quem uilla tenebat
Cunctantem triduo Molbeca uocata colonis.)
Ditmariæq; ſubit fines, nec idem ocyus ambo
Non fecere Duces, uaſto iacet æquore campi
Planicies, coëunt equitum huc, peditumq; cohortes.
Bis, deciesq; die paſſus exercitus uno
Conficit, inq; locis agreſtia tecta duobus
In cinerem redigit ſparſis abſumpta fauillis.
Villa uocata ſuis iacet Albersdorpha colonis,
Occupat hanc & rura ſitu coniuncta propinquo
Tota uirûm legio, caſtrisq; locum eligit iſtum
Sub

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Sub noctem, ante dies nec bis ſeptem inde morantem
Ire ſinit ratio rem mente ſagace gerendi.
Saxoniæ hæret adhuc comes Oldenburgicus oris,
Cuius opem belli, ac uirtutem cura requirit,
Illius expectant hic cum ductore cohortem,
Muniat ut ſocias coniuncta potentia uires,
Hæc mora dum teritur uicinos diuite pagos
Expoliant uictu, quos patrius incola terræ
Deſeruiſſe poteſt, belli ſurgente tumultu.
Nec ſpoliare ſat eſt, uaſtas domino inde relictas
Dante fugam igne caſas multis abolere uoluptas,
Rege ſed inuito, Ducibusq;, licere quod audet
Miles iners bello leges laxante putatur.
Iam quia nulla uetat quoſdam formido uagari,
Hoſtibus infelix facit hos audacia prædam,
Quos iam dira graui tormenta dolore fatigant,
Qualia uix Turcis miſeros autoribus urgent
Captiuos, Getico ſeu captus ab hoſte ueretur.
Non niſi ſincero mihi teſte relata meretur
Fama fidem: triſti fœdata cadauera tabo
Diuerſis inuenta locis, quibus impius hoſtis
Secto uentre cor exemptum admouiſſe cruento
Ori exangue poteſt, aut eripuiſſe ciborum
Coctores his uentriculos lignoq; biſulco
Inuerſos fixiſſe, ſed hos de ſtipite uiuos
Suſpendiſſe uiros, & ut ad poſitam impia metam
Spicula torſiſſe, hos teloq; furenter acuto

Traieciſſe,

Traieciſſe, dolor uitam illis donec ademit.
Tam diri ſtatuunt exempla furoris, & iræ,
Audito expaueant tali præſentius hoſtes.
O genus ô hominum ſtygij actum Dæmonis œſtro,
Cur æquare truces Turcas feritate laboras?
  Nomine fœmineæ hoc etiam inſignem accipe turb
Sæuiciam, quam captiuis atrocius auſam
Inſultare ferunt, adeo uxor ut ante maritum
Pectore maiorem immani teſtata ſit iram.
Verum impunè DEO non hæc autore Tyrannis
Sæuit, habere pares ſolet hoc Duce talio pœnas
Fama nouem alterna fortunæ ſorte prehenſos
Forſan ab hoſte refert expertos iure uiciſsim
Funereæ probroſa crucis tormenta colonos,
Pœna tamen uitam haud quibus aufert funere cunctis
Tres perimit, reliquos modo carcere detinet hoſtis,
Nec cum iure queat uiolentam concipit iram,
Nec ueniam duro, quam poſcitur, ore recuſat.
Has fortuna uices ſequitur dum lubrica belli,
Effera Ditmariæ regno gens freta furorem,
Ac uires ſtudio extimulat petulanter agendi,
Vultq; nimis patiens belli, atq; animoſa uideri,
Fulminat uſq; quibus nequicquam, ut terreat hoſtem,
Quem terrore uetat uirtus generoſa moueri.
  Eſt locus, unda uadis quem munit & agger arenis,
Quiq; ferè nullis erat expugnabilis armis,
Tum, cum Ditmariæ eſt ui nondum fracta poteſtas.

Qui

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Qui ſolet à terræ cultoribus Hammá uocari,
Indidit huic certo quod nomen honore uetuſtas.
Ranzaus hanc belli præfectus, & autor in illo
Munere ſummus adhortandi, Martemq; regendi,
Cinctus adit tum præſidio ſpeculator equeſtri,
Nec non & peditum munitus it agmine ductor,
Inſidias ſtolidis ſtruat arte ſagace colonis,
Hoſtibus hâc ſecum pugnam ſimulaſſe futuram
Luce ſequente poteſt, quos hîc coijſſe frequentes
Tutandi ſtudio patriam ille docetur inani,
Vana uiris ſiquidem deludit opinio mentes.
Nam loca, quæ minimè tunc infeſtare uidentur
Hoſtes uelle, petunt, dum nox ciet atra tenebras.
Vrbis, in orbe parit quæ geſtis rebus honorem,
Tempore prudentem hoc Lubecæ fama ſenatum
Eſt legaſſe uirum nutu non cœpta moranti
Regis, ſiue Ducum, qui pacem orare moneret
Ditmarſos poſito ſua rura furore tuendi,
Ferre magiſtratus onus ut tolerabile mallent,
Quàm triſtem patriæ pereunte ſalute ruinam,
Quamq; pati fuſo funeſtam ſanguine ſtragem,
Quem miſiſſe poteſt urbs inclyta merce, Sebaſto
Nomen, at Erſamo dat ſtirps cognomen auorum.
Eſt à ſecretis ſancti quo turba ſenatus
Vſa, parit uirtus cui nomen, & auget honorem,
Quam pietas morum ueneranda magiſtra gubernat,
Quæ uetat omne nefas, ſcelerum nec amore laborat,

Lubecenſes conſenſu Regis & Ducũ mittunt legatum ad Ditmarſos.

Legatus Lubecenſis Sebaſtianus Erſãſecretarius.

Nec

Nec uitijs aperit pœnæ ſecura feneſtram.
Cumq́; ſit ingenio uir clarus, & ore diſerto
Polleat, & magnas gerat illo curia cauſas
Oratore:ſibi carum Lubeca fatetur.)
Has legatus obit tum res autore ſenatu,
Qui cupit adſertam belli à diſcrimine gentem,
Præuidet in triſtes mergi quam poſſe ruinas,
Deſinat armari niſi pacis amator in hoſtem
Incola Ditmariæ,cui tanta pericula ſurgant,
At terit hanc operam conatus honeſtus inanem,
Pacis amat nulla gens conditione moueri,
Vt libertatem tutandi ponat amorem.
Gens deuota DEO pœnis autore futuris,
Quas meruiſſe poteſt ſcelerata licentia morum.
Iuſſa peti rigidam patitur pax ergo repulſam,
Saxoniæ unde caput redijt legatus ad urbem
Hinc aliquò uſq;,moras ubi tunc armata terebant
Agmina,præſidio Regis deductus amico,
Holſatiæq; Ducum,ne forte pericula ledant,
Nec,ceu ſpes erat hauſta,rei cadit exitus actæ.
Altera penè dies elapſa cadebat Iunij,
Et longas montana dabant iuga protinus umbras:
Omnis abire loco parat illo exercitus, hoſtem
Fallat ut arte,dies ubi bis ſeptem antè morari
Cauſa ſubegit,erat quam rebus inutile ſperni,
Dicitur urbis opes æquare,domosq; ſuperbas
Villa(uocat terræ Moldorpham cultor opimæ)

Ditmaria

Ditmariæ qua nulla iacet munitior oris,
Paßibus inde ſitam bis ſex quam mille cohortes
Nocte ſilente petunt, greſſuq; uolante propinquant,
Ac penetrant huc antè dies quàm clara reſurgit.
His ſuccedit agris ſimul agmen equeſtre ſequenti
Ergo prior peditum legione nouare magiſtri
Inſtituunt aciem, & pugnæ inſtaurare labores.
Pars quá læua loci, ſua comminus agmina ſiſtit
Oldenburgiacæ qui ſtirpis origine uitam
Ducit, & eſt quo uix uirtutis amantior heros,
Oppiduli dextram legio obſidet altera partem,
Vnde metu uacui minimè ulla pericula cenſent
Eſſe futura, trahit quos error inutilis, hoſtes.
Reddit in orbe dies pulſis iubar orta tenebris:
Sparſa molam uenti ſortitam nomen ab uſu
Flamma cremat, ſignum dare pugnam tale ſequendi
Cauta locis mandat ductorum turba duobus.
Primus ad has mouet arma notas exercitus, it cui
Præſes & anteuolat Schonwiſius acer in hoſtem.
Qui licet aduerſo motu ſæuam arguat iram,
Vi potiore tamen ſuperare pericula uictor
Nititur, huic inimica gerit qui prælia, miles,
Audet ad ipſa manus qui propugnacula ſtricto
Conſerere enſe, nec antè metu ceſſare pericli,
Quám uiciſſe poteſt, aut morte relinquere uitam.
Virtutem fortuna iuuat, uireſq; miniſtrat
Fauſta uiris, tolerant forti qui mente laborem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Foſſa repleta uadis iter hâc occludit ituris,
Hanc pars ergo parat pede, pars tranſire natatu,
Nec nunc exitij ulla uiros formido moratur.
Non nunc unca, dolo quæ ſparſa latere uerendum,
Aera timent, laqueosq́; quibus fraudem extruat hoſtis.
Tanta rapit uirtus animos, ac tanta cupido
Vincendi, exemplis accenditur æmula pubes.
Sic dum flumineam collo tenus ire per undam
Tentant, ſulphurei mador illis pulueris uſum
Perdidit, & fruſtra bombardam miles ahenam
Inſtaurare, globos aut eijcere arte laborat
Iam plumbi liuentis, aquæ efficit humor ut ignem
Vis nitri tentata neget, flammamq́; ſequacem.
Hanc agit ob cauſam bis retrò aduerſa poteſtas
Principiò pugnæ ergo uiros, ſpes unde colonis

Milites caligis ne ſint impedimento pannos eripiunt.

Orta caduca laresq́; ſuos, uitamq́; tuendi.
Dum penetrant foſſas limo, atq́; humore repletas,
Ad talos caligis demiſſos penè pedum ui
Eripiunt pannos, ſacco qui laxius hærent,
Nempe madore graues oneri quòd euntibus eſſent,
Augerentq́; uiris laßis ſudore laborem.
Hæc exempla fidem faciunt, ſpondentq́; futurum,

Vuolffgangus Schonwes globo ictus occidit.

Vt genus hoc caligarum, haud eſt quo tetrius ullum,
Hoc moti mutare uelint diſcrimine multi,
Eſt cum laude ſequi quibus horrida bella uoluntas.
Præuius à tergo hûc Schonweſius agmen agebat
Quo prior alter erat nemo, nec clarior armis,

Qui

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Qui dum fortis obit bellandi munia ductor,
orpus ahena uolans per inania comminus ictu
lius haurit, & huic uitam ui uulneris aufert,
nde ubi capta tulit triſtem Moldorpha ruinam,
Quartaq; lux orbi pulſis ſe reddidit umbris,
le poteſt moriens animam expiraſſe ſub auras.
ppidulum, Holſatiæ terris quam condidit autor,
Reoba uiri exuuias dignata ſepulcro eſt.
Iam quoniam uirtus ſæuis accenſa periclis
edere neſcit, ad ancipites redit agmine pugnas
um toto patiens ductorum turba laboris.
am uero acer agit præſentius impetus omnes,
Et rapit, ut quondam tempeſtas fortiter Euro
lante ſonora ruit, torrenſue è monte iugoſo
Præceps fertur, & agricolas exterret, & urbes,
Quâ furor arma mouet, quâ ſæuit & edere ſtragem
Diram hoſtilis amat, uimq́; ardens exerit omnem:
Hâc ruit, hâc uires audentior armat in hoſtem
Tota uirûm quouis iam caſu immota poteſtas,
Deficit aduerſo hinc gens ergo fracta tumultu
Ac perculſa metu pœnæ uictore futuræ
Hoſte fugam Ditmarſa, datur quacunq́; facultas,
Spe pereunte ſalutis init, pugnamq́; relinquit.
Robore namq́; licet magno primum arma cieret,
Totq́; fere glandes ſparſæ per inane uolarent
Sulphureæ, ut nymbo iam caligaret aheno
Aura, ſonoq́; reſultaret polus, imaq́; tellus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Pugnaq́; ſanguineis anceps crudeſceret armis,
Treſq́; labor dubio caſu duraret ad horas,
Speſq́; teneret adhuc uincendi uana colonos,
Antè ſuas inimica uiris quàm iungere uires
Forſan adhuc diſiuncta loco ſatis agmina poſſent.
Vt tamen agricolas petit horum tota poteſtas,
Ac qui bella gerunt, & qui uexilla, uirorum
Aggeris aſcenſu ſuperant faſtigia quidam
Deficit agricolis ſpes ſe, patriamq́; tuendi,
Vnde fugam exitij moliri ſera uoluntas,
Hos ſiquidem elabi præſens fortuna moratur,
Parcere captiuis iræ impedit impetus hoſtem.
Gramine planicies in morem conſita prati
Huic uicina loco eſt, hâc ſparſi rura pererrant,
Quos premit à tergo, iaculiſq́; fatigat, & armis
Victor, dimidiam mora temporis exigit horam,
Donec utrinq́; uiget certamen, & aëra complet
Plumbea bombardis grando contorta globorum.
Nec prius orta quies pugnæ, quám uicta reliquit
Gens uitam, exuuiaſq́;, fugaue pericula cauit.
Sic quos uana iubet ſpes in ſtatione morari,
Et pugnare, regat uires dum uiuida uirtus.
Impetus his etiam uitam uictoris ademit.
Terra cruore madet, ſquallentq́; cadauere campi,
Tanta recens fuſo riget edita ſanguine ſtrages.
Interea oppiduli munitas obice portas
Mox alij effractas aperire ſecuribus inſtant,

Quas eiectatos tormento rumor aheno
Terue, quaterue globos etiam tetigiſſe fatetur
Antè, graui noua cúm conflictu pugna uigeret.
Vi uia facta patet, reſeratq́; recluſa plateas
Oppiduli, inde prior portis comes intrat apertis
Agmine cum ſocio, (domus Oldeburgica cui dat
Nomen, auisq́; illuſtre genus, famamq́; perennem.
Et parit egregiam uirtus heroica laudem.)
Vt ui præuertens remorante fugacibus obſtet
Agricolis, claudatq; uiam, captosq́; trucidet.
Quod ſi cœpta geri res ſat matura fuiſſet,
Cunctis (ut perhibent) fugiendi erepta facultas
Eſſet idem exitium, uellet niſi parcere uictor.
Adfectu pietas quod erat factura benigno.
Rex etiam inde, Ducesq́; ſuo comitante propinquans
Præſidio portis, lentoq́; ſubire feroces
Strata gradu coguntur equi, quos ducit euntes
Arcta uiæ regio, quam foßis meta profundis
Claudit utrinq́; ſuis, tum plurima techna latebat.
Quæ temerè inſidias adeuntibus arte ſtruebat.
Impoſuiſſe rotas, & lignea uaſa colonos
Terræ fama, ſudes etiam undiq́; prodit acutas,
Rimarentur equos quæ cuſpide præter ituros.
Nec non æra latent, quorum hæreat ungula morſu
Forſon equina, iubent hæc eſſe pericula cautos
Vſq; timenda uiros, prudenter agi optima res eſt.
Interea fuerat fuga quos tutata colonos

Rumor it hoc coijſſe loco, quà labitur amnis
Haud procul inde, miniſtrat aquas cui ſpumeus Alb
Vltriceſq; manus fortunæ armare prioris,
Iamq; nouam pugnam iunctos ſtatione minari:
Claßica pulſa iubent aciem inſtaurare cohortes,
Ac ferri, quà bella mouent aduerſa Coloni.
Turbo uelut quondam luctatur in æquora uentis,
AEſtu ſiue ciet maris unda furente fragorem,
Miſcet & horriſonos ingenti murmure fluctus,
Tali pene modo turbantur caſtra tubarum
Tunc clangore, iuuant rauco quem tympa plauſu.
Aure ſimul pauidi claros hauſêre tumultus
Agricolæ, extitij prohibet formido morari.
Vt trahit agna lupo uiſo, urſa leone pauorem.
Vtq; canum timidi damæ trepidare latratu
Forte ſolent, ineuntq; fugam hoc urgente uolucrem:
Sic hos diſperſos uideas terrore uagari,
Quorum pars ictu perijt traiecta globorum,
Quos equitum intorſit bombardis agmen ahenis.
Fuſos eſſe uiros ducentos circiter aiunt
Tunc, at tercentum cecidiſſe priore tumultu.
Arma uirûm ſpecie diuerſa uidentur, & uſu
Sparſa, laboratæ ueſtes & ruſtica paßim
Indumenta pedum unà ocreæ, quæ cura ſubegit
Abieciſſe fugæ, aut quæ cæſa caterua reliquit.
Hîc ſpolium agricolis aliquot tormenta fugatis
Fortis ahena tulit dignum auro diuite uictor.

Cœp

Cœpit ut exuuijs ſpoliare cadauera pugnæ
Fine ſequente cohors ſucceſibus uſa ſecundis,
Cernit hiare uirûm data leto corpora diris
Vulneribus, quæ quinq; cruenta ſubinde quis hauſit
Antè manus poſitis quàm ſaucia languit armis
Quámq; dolor potuit uitam ſuperare caducam,
Tantus alit uigor hos, ac tanto robore pollent,
Qui uaſtos æquant quia corpore penè Cyclopes,
Sternit ut hos atrox tandem certamine Mauors,
More labant pinus euerſæ turbine uenti.
At multos etiam qui deditione ſalutem
Sperant, uictor inhumano angit uulnere miles,
Lege regi accenſi neſcit uiolentia Martis,
Quæ uictis etiam nihil inſultare ueretur,
Multa quidem exhibuit ſpectacula triſtia uiſu
Neſcius humano ſaturari ſanguine Mauors,
Miſta uiris, animæ quibus eſt pars nulla, uirago
Forte tenere manu iam miles inutilis haſtam,
Et rigidis artus circundata cernitur armis,
Cui uicina iacet iam cana ſenilibus annis
Fœmina, quæ gladio latus accinxiſſe uidetur,
Læſa tenet fuſo quem dextra cruore madentem.
Hæc pugnaſſe uirûm matronas ſigna fatentur
Exemplo, patriam eſt his tanta cupido tuendi.
Nec geßiſſe duas in morem bella uirorum
Tantum fama, ſuo quin fortis adeſſe marito,
Cum labor exoritur pugnandi, quælibet audet,

Mulieres interfectæ inter cadauera armatæ inueniuntur.

Et pro laude mori patriæ, quàm cedere mauult.
Sic hac Threicias uirtutis Amazonas æquant
Laude uiris auſas concurrere fortiter armis.
Hæc humero frameam geſtat, curuam illa ſecurim,
Hæc clypeum, hæ furcas belli inſtrumenta bicornes,
Enſe ſuum cingit latus altera miles acuto,
Ac uirtute uiros bellandi æquare laborat
Fœmina ſæpe, ſalus ſi quando tuenda requirat.
Inſtrumenta uides uenantum qualia piſces,
Retia forte quibus maris undæ immerſa requirunt,
AEnea quorum æquat pars falcis imagine formam,
Vimq́; minatur acu, & ſpeciem unci denotat hami,
Qua tenet aduerſo pugnantem comminus ictu
Si qua uirago uirum, labor eſt euadere mortem:
Hæc tales geſtaſſe cohors quoq́; dicitur haſtas.
Hos ne mentiri rumores fama putetur,
Digna fide illorum ſuffragia nemo negabit
Non audita loqui qui ſe ſed uiſa fatentur.
Tale mihi exemplum quærenti geſta colono
Ditmariæ patriam quidam ſudante tueri
Rettulit: ante alias præſtans uirtute uirago
Militis aduerſi, quam geßit, in ilia furcam
Abdit, & inteſtina ſecat, uitamq́; trucidat
Non impune tamen, mox auſis imminet ultor.
Miles ut hac adimi ui uitam obſeruat amico,
Victricem antè, manu quem uibrat utraq́;, iuuencam
Enſe ſecat, ſtijgias abit huic ſua uita ſub umbras

Sic

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Sic quo quiſq; modo noxam deſignat, eodem
Ipſe ſubit pœnam, manet hæc immota DEI lex.
Libertatis amor, quæ te non auſa magiſtro
Exequitur mortale genus, quos ferre labores
Te poſcente, pati diſcrimina quæue recuſat,
Vt te defendat dominam, pacemq; ſequatur,
Vndiq; libertas operoſa miniſtra malorum?
Tu, licet á ſæuis hic ſexus abhorreat armis,
Fœmineas armare manus in prælia gaudes,
Te duce bella ſequi temerarius impetus audet.
Sic Ditmarſiadas dum te ſeruare laborant,
Exitij autores proprij efficit ardor inanis
Te, qua ſemper erat ſatius caruiſſe, tuendi
Victor ut exuuias exercitus, armaq; uidit,
Fœmineam demens quibus uti audacia turbam
Iuſsit, in innocuas etiam haurit atrocius iram,
Et mactare reas nil diri funeris audet.
Tum cum uicta dedit triſtem Moldorpha ruinam,
Triginta numero matronas cæde peremptas
Fama refert & adhuc teneras ætate puellas,
Aut plures, aliqui nil adfirmare uerentur.
Deditione necem uitandi nulla poteſtas,
Fœmina, uirq; ſubit ſuprema pericula uitæ,
Et cum pube ſenes, indefenſasq; puellas,
Effœtasq; trucidat anus Mars cædis amator,
Eripit exitio fuga nî quos, enecat omnes.
Pugna ſecuta ſuam eſt finem ceſſante tumultu,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Rex, uiget imperij quo præſide gloria Danis,
Nec non Holſatiæ ambo Duces, quorum auget uterq;
Quam dat auita domus, famam uirtute, patentes
Capta tuas intra portas Moldorpha ſuorum
Agmen agunt equitũ, & dum nox breuis exigat hor
(Aeſtiuo acta citis quæ tempore labitur alis,)
Præſidio uigilum muniri mœnia curant,
Ac ſubeunt tectis, lucem expectantq́; futuram,
Inſtaurantq́; epulis, ac dulci robora Baccho,
Quamq; ſinunt curæ, mittunt per membra quietem.
At peditum oppidulo uicina locare cohortes
Caſtra parant, & agi excubias uigilum undiq́; curan
Iamq́; cibo reuocant uires, ſomnoq́; fruuntur,
Tanta fatigârat moles exhauſta laborum,
Quos oriente die ſubijt, labente peregit,
Tanta uiæ, eſt emenſa cohors quam nocte priori,
Tædia laſſârant, & anhela ſitiſq́;, famesq;
Vires, quas curare grauis non pugna ſinebat.
Quo minor inſidias eat hoſti nocte ſequendi
Copia, tentandi ui prælia ſiue uiciſſim:
Cum ſocio læuam comes occupat agmine partem
Oldenburga domus quo creſcere gaudet alumno.
Tecta ſubit legio uicini, atq; horrea pagi,
Et parat excubias pars noctis obire doloſæ.
Maurici- Inde ſitam ſpacio uillam breuîore iacentis
us Ran- Campi Mauricius uir origine ſtirpis auitæ
zaw. Clarior, & uirtute petit (quem nobile poſcit

Ran

Ranzaon adſerto cognomine ſtemma uocari)
Hoc equitum pago turmæ, quam iure gubernat
Præſidis ipſe, locum, atq; caſas ſortitur agreſtes.
Hæc ſpolio autores uictoria diuite rerum
Auget, opum gazas quibus exuuiasq; miniſtrat.
Hac erepta decem fuſis uexilla colonis
Luce, Duces quæ tum cum Rege tulêre priores.
Terq; decem fuſi flammis ex ære metalli,
Plurimaq; è ſolido ferro tormenta fabrorum
Facta manu parti monumenta ſuperba triumphi
Vi multas etiam flammæ erumpentis ahenas
Diſſiluiſſe refert bombardas fama, coloni
Eiectare globos his cum feruente pararent
Pugnandi ſtudio, patriamq; ardore tuendi.
Miles agit prædam iam cum ductore frequemtem,
Et ſpolio ſaturare manus non ceſſat auaras.
Copia diues opum raptandi exercet amorem,
Innumeras ueſtes quæ, ſtrataq; plumea lectos
Victori, rerumq; ingentes promit aceruos,
Vita quibus gaudet felix humana potiri.
Dona nec argenti niuei, nec denegat auri
Hæc ſors, diuitias alienus & occupat hæres.
Theſauros oriente ſuos huc accola bello
Comportârat, erat ſpes hîc quos uana tuendi.
Iam quia præcipuè uirtus animoſa laborem
Suſtinuit peditum, & pugnam indefeſſa peregit,
(Ferre cohors equitum foſſis excluſa profundis

A grege

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

A grege pugnantum ardet opem conamine uano)
Iuſtitiæ Rex,atq́; Duces ratione mouentur,
Non his ut ueniam ſpoliandi tecta recuſent,
Antè ſinatur eques quàm prædo ſubire rapinas.
Præmia defunctos erat æquum ferre periclis.
Quorum parta manu eſt, prædam illis turpe negari.
Cui labor incubuit,debet mercede potiri.
Hæc Regi,Ducibusq́; decus,famamq́; meretur
Gloria iuſticiæ,quorum adſeruere ſalutem
Præſidio,& quorum peperêre labore triumphos.
His datur ante alios ſortiri copia prædam.
  Eſt locus, inde ſitu regio quem parua remouit,
(Mille modo interualla bis hæc ſe paßibus æquant)
Forte greges nullo cuſtode coëgerat oræ
Incola,quos errare uiris ubi certa ſub auras
Fama uenit, numeroq́; greges hos inſuper addit
Penè carere, terit tanto pecus agmine campos
Gramineos, quanto quisquã uix antè notârit.
Haud mora,rumor agit,uenit unde citatius omnes
Spe prædæ gliſcente uiros,quot penè ſequuntur
Caſtra.Velut quondam,cùm gyrat in aëre coruos
Ludus,& ad pugnam geſtu glomerare uidetur
Phœbi forſan aues,uiſo omne cadauere ſparſim
Agmen ab æthereo ruit alis mobile tractu:
Haud ſecus ad tales peditumq́;,equitumq́; rapinas
Fertur, abitq́; cohors,rapit omnes impetus idem.
  Addit amor prædæ pedibus pernicibus alas,
Quam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Quam ſibi præreptum procul iri quiſq; uereretur.
Vt,uenator ubi antè gregem indaguit aprorum,
Aut leue ceruorum agmen,ab omni parte iugoſas
Cingit odora canum ſyluas tùm turba, latratu
Qui pauidas uerſare feras in retia poſſint:
Sic armenta uiros circundare penè uideres,
Lanigeroſq; greges,& equos agitare fugaces
Setoſaſq; ſues,redeundi oblitus oberrat
Miles,& officij huic è pectore cura recedit.
Illa minis pœnæ frenanda cupido uagandi,
Ne,ſi ſparſa furens odio agmina ſentiat hoſtis,
Præbeat audendi illa nouas occaſio uires,
Legibus ergo nouis edicta ſeuera rapinas
Rege uetant autore,Ducumq; has publica nutu,
Quæ uiolare furor ſi quem temerarius urget,
Huic pœnam tali dignam leuitate minantur.
Iamq; uiri ſerò,quibus hæc data cura,laborant
Relliquias prædæ partiri iuris in omnes
Pro ratione,ſed exiguam ſuperare relictis
De prædis præſens aperit penuria prædam,
Quam quia præcipuam tulit antè,dariq; requirit
Raptor adhuc eques,orta minis diſcordia ſæuit,
Ac ferro res penè geri tum cœpta fuiſſet,
Nì bello præfecta uiri compeſceret iram,
Qui pedes arma gerit,ſedato turba tumultus
Miles,& alter eques rixator in arma laceſſunt
Seſe aduerſa,parantq; ſequi certamine prædas,

Alteraq;

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Alteraq; alterius ſpolio ardet auara potiri,
Vimq́; ſecuta cohors, peditum ira fatigat equeſtrem,
Plus ſe qui perhibent ſudaſſe labore, cateruam.
Se peperiſſe ſuo præſentes ſanguine prædas
Altercant, belli ſeſe exhauſiſſe tumultus,
A pugnæ cûm conflictu loca tuta tenerent,
Excluſiq; iuuare cauis certamina foßis
Nil poſſent equites, ſecum non ergo potiri
Hos ſpolijs debere, ſibi hæc ſed iure dicari.
Iurgia penè mouent hæc ſeditionis amorem
Orta uiris, uideas miſceri caſtra tumultu.
Turbat ut aëreas ſeries confuſa uolatu,
Dum tendunt per inane grues, cum turbine uenti
Pugnant, ſiue ciet tempeſtas orta procellas:
Haud ſecus, ac tunc alarum clangore uolucres
Dant, aut ore uagæ ſtrepitum, haurit & aura fragorem.
Indignantis eunt paßim tunc murmura Martis,
Sanguineæq; uiros miſcent ad prælia tentat,
Mutua dum ſocijs accendere prælia lites,
Sed rabiem domat hanc Regiſq;, Ducumq́; poteſtas.
Non omni ratione tamen lis orta carebat,
Et qui pugnârunt, & qui diſcrimine pugnæ
Immunes fuerant, prædæ omnibus una facultas.
Exercente ſolet fieri ceu Marte rapinas,
Fert quæ quiſq; prior, putat hæc ſe iure tueri.
Tempore qui prior eſt, potior uult iure uideri.
Sic hæc cum uarias pareret uictoria prædas,

Vnus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Vnus abit ſpolio ditatus, at alter inanem
Spem fouet, ac ſero uacuas examinat arcas.
Et rapit, & quæ quisq; poteſt ſibi uendicat hæres,
Pro ſe ſollicitus ſocij nec commoda curat.
Ipſe modo hic ſpolio dum prædo fruatur auaro,
Nil alijs faueat iam quæ fortuna moratur.
Candor & ô pietas frigent & iura ſub armis.
  Miles ut in ſocios equites hæc edidit iræ
Signa, minasq; furens odijs effudit in auras,
Horum oculis ſubducta cohors ſibi cauit equeſtris,
Agminibus peditum loca nec uicina ſubiuit,
Ne numero freti, ſeu uiribus arma mouerent
In ſeſe & rabiem ſaturare furore pararent.
Sanguineam piteatis erat uitare furorem,
In diram poterat ſocijs qui cedere cladem
Auxilijs, & opus moliri immane tumultu.
  Prædandi ſtudium iam pœna timenda uetabat,
Relliquias prædæ, nondum quam raptor abegit
Miles, turba uirûm cogi iubet undiq; campo,
(Partiri ſpolia in ſocias qui parta cateruas
Officij ratione ſolent) ſed ſera uoluntas
Munus obire ſubit, pecudis pars eſſe notatur
Non niſi ſexta ſuper, numero quæ penè carebat
Antè, rapina poteſt hunc quàm minuiſſe frequentem.
Accidit hic etiam euentu ſic teſte, quod aiunt:
Rapti quisq; tenet ius, nec communicat ulli,
Dum modo compos eat, prædæq; amplæ ipſemet hæres.

Curat

Curat egente nihil ſocio ceſſare rapinas.
Iam ſedata furentis erant certamina Martis,
Indagare iuuat numerum, qui ſanguine palmam
Hanc peperêre ſuo, ac uitam amiſere ſub armis.
Rex (cui non minus eſt uirtus, quàm gloria cordi)
Danicus ergo, Ducesq́; pares ſibi laudibus ambo
Holſatiæ, quot adempta uiris ſit uira requiri,
Nec non & patrios ortus, ac nomina mandant,
Vt qui ſtirpe trahant decus, aut uirtute ſequantur,
Et quibus extincto uiuat laus corpore, diſcant,
Deq́; ſuo teneant ſint cœde quot agmine fuſi,
Iuſſa recenſeri numero eſſe cadauera produnt
Non niſi tam ſæuo extinctos diſcrimine centum,
Penè quibus cunctis obſcura negauit honorem
Fama, mori potuit laus his cum lumine uitæ,

Iohannes Strugman capitaneus in acie con foſſas ex- tinguitur.

Gloria parta tamen Strugmanno uindicat uni
Nomen ab exequijs, & idem immortale tuetur.
Qui licet extremam uim paſſus adiuerit umbras
Vnà, non abolent tamen huic cum corpore famam
Funera, laude domus & auitæ, & nomine uiuet
Virtutum, longæua memor quas adſeret ætas.
Ductor erat peditum ille, nec idem inglorius armis,
Arte gubernandi Martem pollebat, & uſu.
Is dum uim belli regit, & dum dimicat acri
Robore, & exemplo ſocios accendit in hoſtem,
Et uirtute uiros, duce qua mala nulla timeſcit,
Vulnus ab aduerſo procul haurit atrocius ictu,

Quo

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Quo uigor æthereas uitæ exit hiante ſub auras,
Frigidaq; exangues ſomno mors occupat artus
Æterno, exuuias capit urna, reuiſit olympi
Spiritus aſtra, manet uirtutum fama ſuperſtes.
Hoc Odeſea uiro meritò ſe iactat alumno
Vrbs, quæ Daniacas iacet inter honoribus urbes
Clara, ſuiq; auget Strugmanni nomine famam.
Hoc etiam quæ laude caput celebri altius effert,
Hîc Heroa tegit digno quòd tumba ſepulcro,
Cui uirtute parem, aut pietatis honore ſecundum
Terra nec antè dedit, nec forte datura per æuum eſt
Danica, flos erat hic heroum, & gloria uiuus,
A Chriſti fatale dedit cui cura parentum
Nomine nomen, erat probitas cui congrua morum.
Namq; figurat enim quam nominis omine laudem,
Hanc uirtute, pijsq; tulit ſuper æthera factis.
Sic hæc empta uirûm paucorum ſanguine tantæ
Palma fuit pugnæ, uitam quibus autor ademit
Cœdis, & exuuias morti graſſator auaræ
Mars ſpolium ferale dedit, quia ſuſtulit omnes
Victrix cæde manus, fuga quos matura periclo
Eripuiſſe nequit, nulli grauis ira pepercit.
Ardet amore necis potior uirtute iuuentus
Gentis ob aduerſæ ſæuis Cyclopibus æquans
Sæuitiem, dirum qua declarare furorem
Gens potuit tum, captiuos cùm torſit acerbo
Supplicio, antè quidem auditum uix quale putamus.

Odenſeb oppidum Daniæ, ubi ſepultꝰ eſt inclytus heros Chriſtianus Rex Daniæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Fatales experta graui diſcrimine pœnas
Gens fuit, auſa nefas uario edere crimine morum.
Nam pietatis amor cùm penè relanguit omnis,
Seq́; impunè uiri uicijs ſeruire putarent:
Pœna diu dilata DEO tandem auſpice uenit.
Cùm Moldorpha manu uictoris adacta fuiſſet
Dedere ſe, ciuesq́; ſuos, pacemq́; precari,
Adſeruiſſe fugam bis mille docemur agreſtes.
Non paucos etiam captos, cúm flebile uellent
Exitium uitare, uiros, in uincula dextras
Qui dare non renuêre, cruentam euadere poſſent
Hac ratione necem, ſi ſupplice uoce pararent
Victores ueniam exorare, ſubinde furorem
Exuit ira, ſonat miſeras cúm lingua querelas,
Victor amat uinci pius ore querente uiciſsim.
    Turba uirûm captiua Duces, Regemq; ſupremos
Autores belli patriæ edocet omnia gentis
Conſilia, atq; refert miſſo didiciſſe colonos
Horum exploratore uiro ad tentoria furtim:
Decreuiſſe Duces, & iunctum his fœdere Regem.
(Tunc Albersdorphæ loca cùm uicina tenerent
Pago, cùmq́; darent hâc pugnam ſigna ſequendi)
Nocte uiros belli caſum ad quemcunq; paratos
Mittere, qui premerent Tilebruggæ comminus armis
Tutores, atq́; ambirent certamine palmam.
At reliquas peditum clàm ducere nocte cohortes,
Nec non agmen equeſtre parantem aduerſa ſub Hammi

Bella,

Bella, manu ut defenſores potiore domarent
Illius, inſidijs aut infeſtare pararent.
Hoc hoſtes tùm conſilium uerſare tenebant
Agricolæ, nec idem mutari poſſe uidebant.
Unde uiros hûc quingentos, cùm ueſper olympum
Clauderet, accerſi ſubito per nuncia curant,
Orant Moldorphæ tot amicæ è ciuibus adſint.
Quorum quiſq; uenit torquendi tela magiſter.
Bombardamq; gerit ſolers iaculator ahenam.
Strata relinquebat ſurgens aurora mariti,
Quingenti numero cùm non remorante ſubirent
Hammæ tecta gradu, & deriſis fraude colonis
O incauta tuis Moldorpha potentior armis
Imminuit legio, & pugnas aduerſa ſubiuit.
Teq; fatigauit uirtute domante laborem,
Quem durum ancipitis pugnæ ſors aſpera mouit,
Donec ouante grauem ſentires hoſte ruinam.
Hæc exempla docent te iuſti numinis iram
Suſtinuiſſe, nec illius niſi talia nutu
Damna tulit tandem impietas exercita pœnas.
Hoc erat auxilio te cur orbaret amico
Error, & arte uiros iaculandi cauſa peritos
Te deluſa dolis ad egentem cogeret Hammam
Mittere præſidio, quorum ipſa tuenda fuiſſes
Suppetijs, aliò temerè es dignata uocari.
Hæc erat ergo tibi fatalis origo malorum.
Protulit auroram ſeptenam Iunius ortu,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Ranzaus, eſt belli cui tradita ſumma poteſtas,
(Polleat arma ſimul quòd is uſu, atq́; arte gerendis,
Hoc uirtute uiro nec eat præſtantior alter.)
Oppiduli Brunsbutteliæ tutoribus infert
Pugnam, ſeq; tribus peditum legionibus armat,
Et quo maior eat uis, alas iungit equeſtres,
Inſtauratq́; duas acie, remq́; ordine curat.
Deinde loci quæ ſunt ui propugnacula uictor
Occupat, & ſentit ſortem durare ſecundam,
Forti quæ uires aſpirat amica labori.
Totaq́; ſpe quod alit uicinia robur inani
Frangit, ouante manu uitamq́; rebellibus aufert
Vt ſenſere graui crebeſcere funera caſu
Agricolæ, euentu hæc quos urgent fata ſiniſtro,
Corripuere fugam, ſpe iam pereunte ſalutis,
Nî fuga rebus opem ferat haud ſuſpenſa caducis.
Eſt locus, unda lacu quem circumfuſa profundo
Tutum penè uadis reddit, limoq́; paluſtri:
Huc ſeptingentos de ſexu rumor utroq́;
Eſt homines fugiſſe, fidem qui iure meretur,
Autores ſiquidem huius eunt, qui uiſa recenſent.
Turba coacta metu cùm ſeſe huc abdidit, omnem
Hanc inimica phalanx ſtrictis ſubitò obſidet armis.
Occluditq́; fugam, cædemq́; minatur, & iram,
Quam niſi flectat amor pietatis, & auſa moretur
Heu mortem miſeris fugiendi nulla facultas.
At licet ardor eat mactandi cæde cateruam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Multis fœmineo mixtam, ſexuq́; uirili,
Nec moueant animos horum agmen inerme puellæ,
Aut pueri, nulla mortem qui parte merentur:
Se tamen oppoſuit ſummi crudelibus auſis
Præfecti pietas, dirum nec paſſa furorem eſt.
Motus is adfectu generoſo mentis honeſto,
Quos uiciſſe poteſt, his uitam auferre ueretur,
Sat domuiſſe putat ſine ſanguine robur & iram
Gentis in arma ciere auſæ contraria uires.
Et uitam donare uiris, orantibus illam.

Inſigne exemplum pietatis in Iohanne Ranzaw ſummo militiæ præfecto.

Hoc uictoris erat, cui cordi heroica uirtus,
Cui generoſa ciet ueræ mens laudis amorem.
Nam deſiderio potiendi ſi qua facultas
Sanguineo eſſet, agi quos penè furore uideres,
Militibus uim nemo uirûm uitare ſuperſtes
Extremam potuiſſet, ouans circumſidet armis
Tunc quos tota phalanx, & demere cædibus ardet.
His accenſa ſitit tam dira cupido cruorem,
Nec mirum, antè quidem cùm gentis atrocibus auſis
Cognita ſæuities rabidam hos accendat in iram.

Hîc inſigne refert autoribus edita ueris
Fama uiri exemplum uirtutis honore perenni
Clareſcentis ubiq́;, uiri, quo præſide Danis
Regna uigent, decus ille tulit memorabile laudum.
Quas illi uirtus ad auitæ ſtirpis honores
Addidit, huic duplicat generis quæ nomine famam.
En numero ſeptingentos ubi comperit armis

Inſigne exemplũ heroicæ uirtutis in Rege Friderico.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Militis ipſe ſui hac clauſos ratione teneri
Indice præfecto,quem præſidis ordine tali
Iura manent ſummi,huc cùm fata ſecutus eodem
Forte die,quo ſunt hæc prælia geſta, ueniret:
Sponte uiris ueniam,cùm nemo moneret,amico
Annuit ore,deditq́; notas placabilis iræ
Mentis abhorreſcentis amore nefanda ſequendi
Auſa,uel urgendi captiuam cæde cateruam,
Datq́; fidem cunctis fore ſe illæſam auſpice uitam.
Quam donare iuuat potius, quàm more Tyranni
Exercere nefas immane, & cædis amorem,
Se quia crudeli non mente ſitire cruorem,
Nec,qui ſponte manus dare ſint in uincula prompti
Funditus eſſe uoluntatem hos excindere ferro.
Namq́; ſat eſſe iugo ſubigi,& tolerare laborem,
Imponat quem uictor ouans his nomine pœnæ.
Parcere, qui ueniam poſcant,urgere rebelles
Supplicio,fas eſſe refert, frenare ſuperbas
Gentes,non diro totas abolere tumultu
Propoſiti eſſe ſui ſummam , finemq́; laboris.
Huic alij obſtreperent cœpto cùm Regis honeſto,
Arguerentq́; graues iras, quas hauſerat ardor
Cæde fatigandi paſſam hæc diſcrimina turbam.
Ac uellent abolere manu,ueniamq́; negarent
Vllo iure dari,quos improba facta probarent.
Viribus eſſe ſuis ſinerent ſi fata priores,
Nullo uelle modo uictores parcere uictis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Has Rex ſanguineas uoces pius ore refellit:
Hoc ut uellet iners, ſi palmam huic fata dediſſent,
Deſignare nefas gens nota ferocibus auſis,
Nos abolere furor uictos auderet ut armis,
Et mihi ſit cædes edendi impune poteſtas:
Me tamen huc adiget nunquam tám dira Tyrannis,
Sanguineæ autor eam crudeli ſtragis ut auſo.
Quód ſi mens aliјs mouet implacabilis iram,
Statq́; uiris uitam captiuis demere ferro,
Iusq́; rigore ſequi tanto illaudabile belli,
In tres captiuam iubeo diducere turbam
Partes antè, pares numero quæ forſitan æquens
Perſonas, & iure mihi harum ſortiar unam.
Tres ſumus ipſe, Ducesq́; duo una ab origine nati,
Communi gerimus qui bella potentia ſumptu,
Atq́; horum unanimi terimus uirtute labores:
In totidem partes diducta caterua dicari
Sorte tribus poterit, turbam uelut impetus ùrget,
Quisq́; ſuam à diro tegat ut diſcrimine uindex,
Aut indefenſam ſinat angi atrocibus armis.
Ipſe meam uindex à cæde tuebor, & omnem
Vim prohibebo, feret quæ me tutore ſalutem.
Hoſtes dextra premat, uictis mens exuat iram.
Hæc immota ſedet nobis ſententia, ſtragem
Cognatosq́; Duces ſimul edere nolle putamus,
Quos licet ira graui nunc iuſta dolore fatiget,
Et iubeat furias compeſcere gentis iniquæ,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Nil immane ſinet tamen hos committere uirtus.
Ira iubet, pietas graſſandi uincit amorem.
Illa iuuent alios diri ſpectacula Martis,
Non mea ſanguineæ mens cædis amore laborat.
Hoc pius exemplo rabidi Rex militis iram
Frenat, itemq́; uiros præfectos Martis habenis.
Captiuos aliqui quorum mactare laborant
Cæde, fugam infœlix quibus hæc occaſio clauſit.
Sic uitam miſeris, & reddit, & impetrat heros,
Miſiſſent aliàs quos dira pericula leto.
Vnde fidem cùm iuramento forte dediſſent
Nil odio ſeſe moliri uelle, doloue
Contra uictores Regemq́;, Ducesq́;, maneret
Dum ſibi uita, ſolo patrioq́; excedere ſpondent,
Dum ueniam illorum redeundi uerſa uoluntas
Annuat: exilium ſubeunt cum prole parentes,
Ac migrare metu pænæ non inde recuſant,
Excipit extorres fortuna miſerrima rerum.

Captiui trans Albim relegantur.

Tertia lux terris dimouerat orta tenebras:
Trans Albina uiros uectare fluenta carinis,
Cum pueris, cum fœmineo quoq́; nauita ſexu
Rege iubente, Ducumq́; parat mandata ſequendo.
At quos cepit ouans aliás exercitus oris
His, nutu inde uiros Gotthorpham Regis in arcem
Ioannes cum germano Dux miſit Adolpho,
Quingentos numero uinctos huc fama cathenis
Ductos eſſe refert Ditmarſa è gente Colonos

Arx

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Arx hæc Holſatiæ terris extructa profundo
Cincta iacet ſtagno, terrenoq; aggere circum.
Protinus aëreum qui montem æquare uidetur,
Ac quem præcipites circundant undiq; foſſæ,
Excluduntq; uiros huc ui penetrare uolentes.
Ardua præruptis ſtant propugnacula ſaxis,
Tormentis inimica poteſt uis unde fugari,
Hæc arcem bello quoties oppugnat, ahenis.
Ante alias claræ Sleſuico laudibus urbi,
Nec minimæ geſtis aliarum rebus & armis
Arx uicina iacens ſortitur ab urbis honorem
Laude, ſed hæc illa famam ratione uiciſsim,
Vrbs magis, Arxq; poteſt clareſcere nomine tali:

Arx Gottorph prope inclytam urbem Sleſuicam.

Diſcimus hoc etiam uictori tempore captum
Eſſe uirum, ingenuam morum cui gratia mentem
Eſſe fatebatur, nec non pietatis amantem,
Vox animi eximium candorem humana notabat,
Oppiduli Brunſbutteliæ qui lege ſenator
Iudicis officio, & defunctus honore regebat.
Præcipuum eſſe quidem quem non niſi certa docebant
Argumenta uirum uel auito ſtemmatis ortu.
Nomen Iacobo, cognomen origo parentum
Heidero tribuit, domus huic quo notior extat.
Monte ſitam ſuper aëreo Rex Danicus illum,
Carcere detineat cuſtos hic, mittit ad arcem,
Dum mora forte ſuam uictori mitiget iram.
Omine quam miro Sebergam fama uocauit,

Iacobus Heider iudex in oppido Brūſbuttel captus, & in arcem Sebergk ductus eſt

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Siue quòd hiſtoriam, rem uictam ſiue loquatur.

Mons ex calce iacet lapide arduus, eminet altis
Cuius apex humeris & pene inſurgit olympo.
Nam per longa poteſt mons interualla uideri, *Arx Seſbergk.*
Holſatiæ qui rura tenent, urbesq́; colonis.
Hoc extructa iugo pinnis arx emicat altis,
Aſtris æqua poteſt quæ turri extante putari.
Hanc uolat (auditis niſi credere turpe putamus)
Vi maris è ſtagno ſublatam fama profundo
Impoſuiſſe iugis hac dæmona mole potitum
Sedibus infernis, arx dicitur inde uocari
Hæc Seberga, iacet pulcri quæ proxima muris
Oppiduli, cui nomen idem, & clarum undiq́; noti
Laude monaſterij his, quas incolit Holſata, terris.
Contiguo cui iuncta ſitu ſua mœnia cernunt
Oppiduli ciues, & cui uenerabilis abbas
Præſidet ingenij uir honore, Deumq́; colendi
Inſignis ſtudio, pietas cui caſta miniſtrat *Guilhelmus Abbas in monaſterio Sebergenſi.*
Normam, quam ſequitur mens æmula, nilq́; faceſſit,
Quod non illa probat, ſuadetq́; magiſtra ſequendum.
Huic natale uiro Guilhelmo nomen, honeſtæ
Cuius eunt mores exemplum nobile uitæ.
Et pater, & Muſis Mœcenas alter alendis
Ille ſcolam inſtituit laudandam diuite ſumptu,
Arte uiro inſigni quæ commendata magiſtro eſt,
Heſſo cui cognomen ab ortu tale parentum.

Hæc opulenta bonis cumulat uictoria multis

Autor

Autores palmæ Regemq́;,Ducesq́;,ſuperbas
Præter opes alias,quas copia magna miniſtrat,
Et tormenta locis diuerſis ænea cœpit
Rex,amboq́; Duces ſortiti præmia palmæ.
Iunius elapſo decimam cùm tempore lucem
Protulit, his repetit Moldorphæ mœnia geſtis
Tota cohors equitum,legioq́; uirûm omnis euntum,
Nouit ubi ſocias ſua caſtra tenere phalanges.
Hæc dum dextra gerit uictoris,& omne ſecundo
Omine cedit opus,nec opem fortuna moratur:
Gens Ditmarſa,iugo quam nondum aduerſa ſubegit
Vis, Hemmingſtadiæ coit aggere,ſeq́; tueri
Hîc,patriamq́; parat,nulloq́; timore laborat.
Tanta uiget uirtus animis, ac tanta cupido
Aut patriæ pro laude mori,aut ſua iura tuendi:
Huic aduerſa cohors ſtationem rure capeßit
Vicino,ſpacio maiore nec inde locauit
Caſtra, notare uiros oculis quàm poſſet ut hoſtes,
Quos inferre procul ſua ſigna ſuperba uidebat,
Et præferre minis ingentem exercitus iram,
Ac nudos aliquos fodiendi ferre laborem,
Dum munire locum foßis, atq́; aggere ſudant
Illa parte,putant qua uim præſentius hoſtem
Exercere, ſuas & uelle ciẽre cohortes,
Hîc quem præſidio freti expectare ſuperbo
Audent, & magnis ſua pectora motibus armant.
Nec,quid portendant exempla priora malorum,
Mente uident errante uiri,nec quale minetur

Ira DEI exitium,& pœnam ut differre recuſet.
Iam tum quæ ſociam merſit diſcrimine gentem.
Eſt locus antiquo geſtis inſignis ab æuo
Rebus ubi bello domuit Ditmarſa poteſtas
Hoſtes antè ſuos,& ubi certamine Regem
Fudit Iohannem,cui Dania Regis honorem
Contulit, imperijq́; lubens conceßit habenas.
Nomen ab euentu tribuit ferale uetuſtas
Inde loco,Stygijs quaſi mille ſacrum incola terræ
Spiritibus diro uocat omine,conſcius æuo
Hiſtoriæ antiquo geſtæ,illic fuſa ſub armis
Millia multa uirûm ſunt antè,locum ergo uocari
Dæmonis hæc titulo inſignitum occaſio ſuaſit.
Hîc aliquando ſuos uictrix gens fudit ut hoſtes.
Et diris rabiem cædendi exercuit armis:
Sic te poſſe pari Rex inclyte ſperat ibidem
Exitio mergi,ſociasq́; perire cohortes.
(At ſpem ſanguineam rabies exercet inanis,)
Rex caput imperij generoſis optime Danis,
Qui pater es patriæ,& legum ſacra iura miniſtras.
Teq́; tuo cum germano fortißime Adolpho
Dux Duce Ioannes laudum autor honore tuarum
Egregie,& uirtute potens, opibusq́; ſuperbis,
Theſauros cumulas quarum haud inglorius hæres.
Quem dat auita domus duplicas adſertor honorem
Imperio iuſto,tibi quo data regna gubernas,
Quam cum fratre paris communem clarus Adolpho

Hunc locum Ditmarſi uocant Thuſent tufels werp.

Famam

Famam, qui regimen laudabile legibus ambo
Teſte pijs populo uobis parente fouetis.
Vos adſertores pietatis, & æthere ſummo
Demiſſæ in populis doctrinæ dogmata ueſtris
Vndiq; pura ſonant uobis tutoribus almæ
Relligionis, ab Auſoniæ quæ præſule fucos
Paſſa diu errorum oppreſſam caligine lucem
Amiſiße poteſt, & abuſu triſte nefando
Naufragium antè tulit, quàm Lernam diuus Elias
Pontificum domuit Chriſto ductore Lutherus,
Qui doctrinam adſertor ouans laudum undiq; Chriſti
Abſterſis læto purgatam erroibus orbi
Reddidit, & ſtygias diſcußit ubiq; tenebras,
Hæc abſtruſa quibus penitus doctrina latebat,
Nata tibi æternæ fontem monſtrare ſalutis.
Gratia, lausq; DEO, fœlix Germania plauſu
Iubilat, ob ueræ detecto dogmata fuco
Relligionis, it à noſtris procul exule templis
Pulſa Chimæra gradu Romanis horrida monſtris.
Sic uos, (Teutonicæ qui gentis origine ſtirpem
Ducitis, ô patriæ decus ingens, nomine clari
Stirpis, ab heroum cui ſanguine pendet origo,
Et uirtute Duces) diuinæ laudis haberi
Fas adſertores, idolis clauſa prophanis
Eſt regio, dommos quæ uos ſubiecta ueretur.
Sed ueſtræ quo laudis amor me ducit? ad ipſam
Rem redeo, cœpti telam finire laboris

inſti-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Rex & ambo Duces, item Ioachimus Blanckenburg cum equitibus, Comes Oldeburgicus Reinhardus à Walde, et Christophorus Frizbergus cum tribus legionibus peditum Heidam oppidum accedunt.

Inſtituo, ad finem duci quæ longa requirit.
Menſis adimplêrat pulſis Iunonius horis
Bis ſenas noctes, totidemq́; alterna dierum
Interualla, dabatq́; notam rediturus olympo
Veſper, & occiduas labens ſol penè ſub undas:
Rex, amboq́; Duces, nec non Blangburgus eodem
Momento uir & uſu armorum, & clarus auitæ
Laude domus uná Moldorphæ tecta relinquunt,
Atq́; ſuas aliò abducunt equitum inde cohortes.
Tresq́; ſimul peditum legiones ire iubentur,
Quarum ductores Comes Oldenburgicus, & uir
Excellens uirtute, ſolet qui VValda uocari,
(Tale ſuperſtes origo dedit cognomen auorum)
Ac belli hoc nil laude minor Frizburgus, & uſu,
Nobilitate nec inferior, nec honore parentum.
Quos omnes abitum moliri terga ſequenti
Agmine cum toto Ditmarſi ex aggere cernunt,
Tunc Hemmingſtadiam quibus eſt data cura tuendi,
Qui ſimulare dolo ductores tale putabant
Inceptum, umbroſa greſſum huc ut nocte referrent,
Ac redeunte die tentarent, quale uoluntas
Decreuiſſet, opus, totis & uiribus urbem
Vrgerent, poſitis ut ſeſe dederet armis.
Illa futura timens errore pericula uires
Armat iners ſtudio, & curas ſolatur inani
Turba uirûm, ſeroq́; ſapit diſcrimine uitæ.
Queq́; labor fœlix bellandi, ac cura requirit,

Efficit

Efficit in promptu ſint ſigula, nilq́; mouetur
Exemplo, Moldorpha tui quo triſte coloni
Experti fatum gemitu, luctuq́; laborent.
Aſſore fortunam cœptis ſpe fidit inani.
Vtq́; metu uacuas acuat fiducia mentes,
Accendunt animis rabidum ebrietate furorem
Agricolæ, tunc turba ferè plus dedita Baccho,
Quàm conata DEO autori ſe credere rerum.
Hoc armare modo tota ſe nocte laborant,
Forte ſuas qua uelle putant errore cohortes
Huc hoſtem reuocare, dolos hac arte ſequatur.
Hoc egiſſe uiros Rex deinde, Ducesq́; docentur.
His Hemmingſtadiæ ceßit cum fracta poteſtas.
  Haud mora, nocte ferunt ſe caligante per umbras
Agmina, Ductoresq́;, regunt qui terga ſequentes,
Præcipitare uiamq́; monent, urgentq́; cateruas.
Quorum primus agit Frizbergus in ordine turmam
Ponè ſuam, quam tum poſt interualla uiarum
Parua comes ſequitur peditum Oldenburgicus unà
Agmen agens, cui rector adeſt, cui præſidet heros,
Qui decus eſt ſortitus ab hoc laudabile bello
Famæ, huic quam peperit præclarè exercita uirtus.
  Nocturnas aurora polo dimouerat umbras,
Rex, ſocijq́; Duces equitum ſtipante propinquans
Agmine terga tibi uicinis ordine campis
Albersdorpha alias inter non infima uillas,
Ac ſimul una uirûm legio, quam ducit euntem,

Armas

Armat & ad pugnam Frizbergus, & arte gubernat,
Seria tres horas iubet hic quos cauſa morari,
Nî temerè graue ſit diſcrimen adire uoluntas.
Vtraq; adhuc legio, & comitis quæ Martia ductu
Oldenburgiaci, & VValdæ arte uiri arma gerebat
Forſan adhuc aberat longè cunctantior, illam
Expectare iubet iungendi occaſio uires.
Quæ tetigit cum ſegnis agros, inuita moleſtas
Triuit ubi illa moras legio, huc quæ prima uolârat,
Continuare uiam peditum unà, equitumq; cohortes
Pergunt atq; loco, quo uix munitior alter
(Nomen ineſt tali Tilebruggæ uoce) propinquant.
Huc Blangburgus ubi comitatu uenit equeſtri
Forte prior, (ſocios equites qui primus agebat)
Munitam nullo ſedem tutore notauit,
Deſertasq; domos, nec clauſas obice portas,
Tecta loci ergo ſubit ſine clade, grauiq; periclo,
Et ſpolijs potitur, quæ forte reliquerat hæres,
Quem deriſa dolis aliò tunc cauſa uocârat.
Namq; Hemmingſtadiæ dum tutor adeſſe laborat,
Deſeruiſſe domum propriam nil ipſe ueretur.
Vsq; adeo graue fatales uitare ruinas.
Ad deſerta tamen cuſtodes tecta locârat
Ruſtica turba, ſuas errrore reliquit ut ædes,
Qui uolitare uirûm huc cernunt deſã agmine nubem,
Dantq; timore fugam, ad ſociã quà ſemita gentem
Ducit, & inſidias, artemq;, dolumq; ſagacem
Narrant.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Narrant, hoſtis eat quo lætus & arma capeſſat
His impunè locis, illi dum nemo reſiſtat.
Agmen equeſtre uiros errare per auia campi
Cernit, & infeſtare modo, quocunq; facultas,
Ardet, equos acres ergo calcaribus urget,
Exercetq; procul iaculis, plagisq; cateruam.
Præparat ad pugnæ quoq; ſeſe animoſa laborem
Te legio Frizberge petens ductore triumphos.
Inſtaurare iuuat pugnas, aciemq; coruſcam,
Et conferre manus hoſti, nî forte recuſet,
Inſidijsue latens ſi protinus arma capeſſat,
Improuiſa graui ne forte pericula ſurgant.
Tympana rauca ſonant, acuuntq; in prælia Martem,
Accenduntq; uiris animos, uiresq; laceſſunt,
Quorum nemo notam accenſi non pectoris edit,
Robur alit uirtus diſcrimine neſcia frangi.
Igneus urat humum quamuis tunc ſirius æſtu,
Et ſua membra uiris ardore fatigat anhelo:
Hi tamen exoptant præſenti pectore pugnas,
Et pro laude nihil palmæ ſudare recuſant.
Et pedes armat, & acer eques iam robur in hoſtem,
Alter ab exemplo alterius laudum haurit amorem,
Quas auferre ſolet uirtus defuncta periclis.
Forte uiæ mediam ſuperauerat orbita metam
Solis, equos qui iam decliui parte rotabat:
Agmen equeſtre loco, legioq; ſecuta propinquant,
Quo uix eſt alius munitior aggere terræ,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Onwebrugga ſolet cultore fatente uocari:)
Ad quem ſtrata uiam longo fundata recludunt
Aggere, arcta uiros huc ſemita ducit euntes,
Nec binis niſi forſan equis unà ire facultas.
Meta uiam foßis ſua claudit utrinq; profundis,
Hæc unà plures calcare pericula callem
Impediunt, cautamq; iubent equitum eſſe cohortem
Quorum qui primi ſuccedunt ordine tectis
Forte loci, tutore notant hæc undiq; nullo
Defendi, unde uiam quia nulla pericula tardant,
Hâc impunè uolant, quos agmina tota ſequuntur,
Ac potitur ſtringens non ullum exercitus enſem
Hîc ſpolio uberiore ſimul tormenta periclo
AEnea Rex nullo, atq; Ducum orto cœpit uterq;
Turma ſitam inde equitũ ſpacio propiore ſub Hei
(Viribus hanc totis ſubit infeſtare uoluntas)
Præſide Blangburgo ſpeculatum fertur eundem
Iuſſa Ducum, Regiſq; ſequens ceu mißile telum
Excuſſum uolitat neruo ſtridente per auras
Aut præceps rapitur maris ortis cymba procellis:
Impetus urget equos tali ratione citatos
Nec non promit opes alias hæc copia rerum
Quas opulenta ſuis cultoribus ora miniſtrat.
Incuſtoditas errore reliquerat ædes
Turba dolo deluſa uirûm, quos inde uocârat
Haud Hemmingſtadiæ ſat prouidus incola cuſtos.
Qui tamen excubias uigilum de more diurnas
Nocturnaſq; uiri ſeu, ſeruarent eſſe relictos

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Fama refert equitum quos uidit ut ala uagari,
Diſpergiq́; metu, ſtudioq́; futura cauendi
Funera, ni fugiant, Hemmingſtadiæq́; petendi
Portas, (agmen ubi tunc omne coëgerat error
Gentis iners incautæ, urgent quam fata periclis.
Irritare diu auſa fuit gens numinis iram)
Hi ſubitò inſtaurant aciem, exercentq́; ſequendo,
Exemplo pedites quod idem tentare laborant
Frizbergo ductore, fragor quos claſsicus armat,
Et rapit ad pugnam ardentes interrita uirtus,
Qua Duce nequicq̃ quatit artus ſudor anhelos,
Tempora dum feruore uiros æſtiua fatigant.

Eſſe ferunt tumidos tres campi tubere colles,
Onwebrugga ſitu oppidulum quà ſpectat ad Heidam,
AEnea quos iuxta tormenta labore ſtruendi
Inſidias hoſti hac ſtatuiſſe feruntnrne
Tali ſuſpicio ſtructos quia nulla mo bat
Arte dolos, ſi fauſta parum fortuna fuiſſet.
Clade fatigaſſent incautum protinus hoſtem.
At tum denſa licet uolet ænea grando globorum.
Sparſa uiros non ulla tamen glans haurit euntes.
Exitus unde premit miſeris ſpem durus inanem
Agricolis, ſubitò quos dira pericula uerſant.
Nam dum tormentis hoſtem muralibus urgent.
Colligit acer eques ſua ſeſe in robora motu
Ingenti uirtutis, aditq́; audentior hoſtes,
Inq́; fugam uerſat partim, partimq́; trucidat,
Ac tormenta uiris unà eripit ænea uictor.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Qui petiêre locum ſuadente timore paluſtrem,
Circumfuſa cohors equitum quos cæde fatigat,
Donec & exuuias hi dant, animasq; relinqunt.
Terra tepet fuſo, ac trahit unda cruore ruborem.
Tercentum cecidiſſe refert tunc fama colonos,
Quos dum cædis atrox dirum ſaturaret amorem,
Orbauiſſe poteſt uitali lumine Mauors,
Nonnullos equites etiam qui læſit acerbo
Vulnere, ſed quo non his cedit adempta ſub umbr

Ericus Podebuſck et Andreas Frieſe globi ictu extincti ſunt.

Vita, Podebuſco factum quam uulnus aheno
(Hoc cognomen erat, proprium ſed nomen Erico)
Triſte globo eripuit, uir erat qui nobilis ortu,
Et uîrtute notas generoſæ edebat honeſtas
Mentis, & hæc belli diſcrimina fortis adibat.
Friſius hoc etiam, cui non cum corpore laudum
Fama perit, mortem certamine fuſus adiuit,
Andreæ cui nomen erat fatale, gerebat
Se talem uirtute, refert qualem huius imago.
Præterea hæc paucos miſêre pericula leto,
Quorum mors abolet uitæ cum lumine famam.
Hæc equitum dum turma gerit, rectore propinqu
Ducta uirûm legio Frizbergo, aciemq; tumultu
Hîc pugnæ durante nouat, ſociamq; cohortem
Adiuuat auxilio, & ſtrictis ſimul emicat armis,
Fertur & ad pugnam, nec anhelo deficit æſtu,
Torreat ardenti licet aſtro ſirius agros.
At mora lenta uiros, quos Oldenburgicus heros,
VValda

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

VValdaq́; ductor agit, non maturare ſinebat
Aduentum, interualla gradum hi poſt longa ferebant.
Deq́; labore uiæ edebant creſcente querelas,
Quem nec nocte quies conceſſa, dieue lauaſſet.
Nec data defeſſas reuocandi copia uires
Eſſet, opaca ſuas dum nox, luxue egerit horas.
Vita ſibi æſtiuo cùm feſſa labore fatiſcat.
Hinc alius languore moras trahit, alter ob æſtum.
Tectaq́; ſubducunt alij ſe ad ruſtica furtim.
Nilq́; uerentur, eant quæ forte pericula uitæ.
Eſſe timore fames uacuos maleſuada ſubegit
Illa moræ cauſas odioſæ occaſio præbet,
Vnde graui ſudant ductores mole laborum,
Hi dum prætereunt Onwebruggam, indeq́; greſſum
Præcipitare monent, ſocijsq́; adferre petitam
Agmina forſan opem, iam tum quos orta fatiget
Pugna labore: uiros ſed tædia tanta morantur,
Vt monitis, ut penè minis parêre recuſent.
Nam mora dum teritur tres mobile tempus abegit
Horas, antè, loco coëat quám exercitus uno
Omnis, & auxilio communi prælia cedant.
Ductores acuit uincendi tanta cupido,
Tantus & ardor agit Regemq́;, Ducesq́; ſequendi,
Antè, ſua pariant hi quam uirtute, triumphos,
Quæ uires illis, generoſam & ſuſcitat iram.
Antè uetant alios etiam inſtaurare uigorem,
Succeſſu finem quàm pugna potita ſequatur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Non ſtagnantis aquæ datur hauſtu ſicca rigandi
Membra, licet fauces ſitis angat anhela, facultas
Tanta tenet. tunc uincendi fiducia mentes
Oppugnatio Oppidi Heidæ
Ductorum, acre iuuat ſtudium fortuna laboris
Imminet ut primum portis exercitus altis
Heida tuis urbi tectis æquanda ſuperbis
Villa, tuæ tutore cares tum penè ſalutis
Teq́; uirûm, uirtus quorum eſſet idonea bello.
Nulla tegit tunc rebus opem tutela ferendo.
Namq́; Hemmingſtadiam fueras tu paſſa uocari:
Hinc errore uiros, poſſent quorum arma tueri
Te, ſi ſucceſſum non fata ſiniſtra negarent,
Hoſte caput ſupra quos ferò inſtante reduxti
Horum arcere manu poſſes ut finibus hoſtem.
Sed non cura ſatis ſpe prouida ſudat inani,
Cædere conatum fortuna ſiniſtra moratur.
Lectos fama uiros deriſam fraude ſagaci
Gentem miſſuram bis mille fuiſſe, uacantem
Præſidio adſererent Onwebruggam hoſte fugato,
Aut hunc Oppidulum opprimerent potiore ſub Heida
Robore uictores, palmamq́; iacente referrent,
Exuuiasq́; illo, terit hæc ſed cœpta ſiniſtro
Succeſſu, infelix negat auſo occaſio uires.
Hoſtis adhuc unam quód ſi cunctatus ad horam,
Non urſiſſet opus dubij molimine tanto
Martis, eum duro uiolenta pericula caſu
Oppreſſent, fractum iam tum ſub mole laboris,
Agrico-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Agricolis armabat adhuc ſiquidem integer artus
Robur alens immane uigor, quos prælia nondum
Vlla fatigârant, aut æſtu ſudor anhelo.
Quin his ebrietas animos, uiresq́; ciebat
Audendi autor, & urgendi temeraria pugnas,
Larga uiris comitem quam pocula ſæpe parabant.
Prælia Martis opus Baccho Ductore ſubirent,
Quo gliſcente furor uiget arma cruenta ſequendi.
At licet hac acuant rabie ad certamina uires
Sanguinei agricolæ, & cieant ſibi ſponte furorem.
Quo duce præcipitant in dira pericula uitam,
His diuina tamen quia pœnas ira minatur,
Quas meruêre diu, furor irritus arma capeßit,
Obruit irato labor ingens numine gentem.
Vis inimica loco ſiquidem illo hanc opprimit armis,
Sunt ubi nulla rati metuenda pericula fato
Deluſi agricolæ, quos libertate poteſtas
Viuendi temerè exutos diuina uolebat.
Victor abundantem uariarum munere rerum
Hoſtis opum expulſis hæredibus occupat oram,
Poſthabet ipſe ſuam cui demens incola uitam,
Namq́; mori mauult quàm cedere finibus exul
Terræ, larga bonis ſua quam natura beauit,
Vnde ſuam ipſe bonam patriam incola nominat hæres.
His agitata modis aliam gens inuenit artem,
Qua putat hoſtilem melius uim poſſe domari,
Ire parat contra fortunam audacius omnem,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Et campo miſcere manus,niſi cedat,aperto
Hoſti,cuiq; grauem iam ſuſcitat impetus iram,
Ac ſtimulat ualidas ardenti pectore uires,

Pugna inter Ditmarſos et hoſtes acerrima in qua Ditmarſi uincuntur

Arma ciere iuuat magno,patriamq; tueri
Robore, gens ergo procul obuia fertur in hoſtem
Agminibus diſperſa uagis,atq; ordine nullo
Aut aciem inſtituit,ſtrictis aut dimicat armis.
Nunc graue quingenti certamen inire propinquant,
Nunc plures,nunc nõ totidem numero arma capeſſu[nt]
Vnde cadunt uicti paulatim Marte ſiniſtro.
Poſt alias aliæ ſuccumbunt cæde cohortes,
Funereo tellus paßim ſquallore rigeſcit,
Edit atrox ferro tot penè cadauera Mauors,
Quòd ſi iunxiſſent incauti robore motu
Vnanimi,poterant palmam ſperare coloni.
Quod non hoſtis idem negat ipſe fuiſſe futurum.
Ira DEI agricolas tunc ſi ſapuiſſe tuliſſet,
Qui decrêrat obire ſemel,quam longa meretur
Impietas ultrò reſipiſcere neſcia,pœnam.
Ditmariæ caſu eſt fatali fracta poteſtas.

Oppidulũ agger aquis iacet undiq; cinctus ad Hei[de]
Cui ſua quadratam ſpecies imitata figuram,
Huius ad alta diu ſe propugnacula uano
Tutari agricolæ fortes certamine ſudant.
Vt liquidas examen apum leue nare per auras
Cernitur, & nigram glomerare ſub æthere nubem,
Hæ ſua uere nouo cùm cœrea tecta relinquunt,

Ac

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Ac ſtipare Ducis certatim terga laborant:
Caligaſſe ferunt auram ſic imbre globorum,
Obſcurant ſparſæ tormentis aëra glandes.
Aut Iouis ut uibrant ui fulmina torta fragorem,
Siue tonante grauis quondam ingruit ictus olympo:
Haud ſecus arguto tunc mugijt aura tumultu.
At licet opponant acri certamine uires
Agricolæ, & multis adimant per uulnera uitam,
Dum tamen aduerſis euadere uiribus inſtant
Victores, & multa tenent loca fortiter hoſtes,
Et prærupta uirûm illæſi quidam ageris alti
Conſcendunt dum ſtrata, necemq; inferre colonis
Vulnere non ceſſant, fiunt uirtute priores.
Dum graue uincit onus legio indefeſſa pedeſtris
Hoſtiles furias aduerſo Marte domandi,
Turma graui pariter pugnæ ſuccedit equeſtris,
Iamq; fatigatos ſtrictis circumuolat armis
Agricolas, eſt unde fugæ omnis adempta facultas.
Centum fama quater demiſſos prodit auerno
Cæde uiros, quorum exuuias necis abſtulit autor. Caſparus
Clarus honore uir eſt uirtutis, & ore diſerto, Baſelich
Huic parit eloquio magnam facundia laudem,
Teutonico ſeu uerba ſonat, ſiue ore latino.
(Baſelico dat auita uiro cui nomen origo,
Caſparo ſed nomen) ob ingenij ille meretur
Laude uehi dotes, quibus eſt uix clarior alter.
Grata tibi cuius REX laudibus inclyte uirtus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Triginta cadauera ſpacio duodecim paſſuum iacere uiſa

Eſt FRIDECE, colit patriæ quem Dania patrem,
Huic obeunda tuo ſunt magna negotia nutu,
Te quibus aßiduis onerat cuſtodia regni.
Ille mihi uidiſſe refert (res uiſa meretur
Iure fidem) ſpacio tanto, uel quanta pateſcunt
Interualla, tenet bis ſex quorum area paſſus,
Squallida triginta iacuiſſe cadauera tabo.
Aggere ſic cinctam, foßisq; docemur ad Heidam
Acrius eſſe graui pugnatum utrinq; tumultu.
Robore præſtantes ducenti, animisq; tueri
Tecta uiri Oppiduli, uiq; hoſtem arcere laborant
Multa foro in medio, & uacuis tormenta plateis
AEnea qui ſtatuêre procul iaculantia glandes
Ceu tempeſtates aliquando duæ ire uidentur
Aduerſæ, aëreasq; graui miſcere tumultu
Nubes, uiq; cient ingenti torta fragorem
Fulmina, & exercent pauidum ſtridoribus orbem:
Talis uterq; graues pugnas exercitus urget,
Talibus aure notes mugire fragoribus auras,
Horrendos latè quos ſparſa tonitrua uibrant.
Iam quia robur adhuc ualidum indefeſſa miniſtrat
Virtus agricolis, quos nõdum immenſa laborum
Vis exercuerat, moles nec tanta uigorem
Fregerat, aduerſas laſſârant quanta cohortes
Tædia, quæ feſſas urgent ſudore cateruas,
Quas noctemq;, diemq; labor, curæq; grauârant
Vincendi, arma gerebat atrox qui uiribus, hoſtem:
Arcendi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Arcendi ſtudio metuenda pericula (namq;
Rumor it armari ſeptem inſuper agmine turmas
Ad pugnam) oppiduli ſparſis abolere fauillis
Tecta iuuat, uiolenta caſas incendia perdant.
Conturbentq; uiros fumo,, inuoluantq; plateas.
Hac ratione domant uires pugnacis, & iram
Agricolæ, & cedentem armis potioribus urgent
Victores cum Rege Duces, cumq; agmine equeſtri.
Præſidioq; uirûm, pedites qui caſtra ſequuntur.
Exitij negat illa fugam fortuna colonis
Turbatis trepido caſu, cui ſparſa ſalutem
Flamma uiro non lædit, agitq; innoxia uires:
Huic adimit uitam mox uulnere uictor acerbo.
Qui procul elabi nitentes impedit armis.
Vt, cùm raptores circundant inde remoto
Septa lupi cuſtode gregem, fuga diſijcit omnem
Nequicquam, pauidas hæc dum non liberat agnas:
Tentauêre fugam miſeri ſic mortis inanem
Agricolæ, uitam quibus obuius hoſtis ademit.
Cæde uiros ter mille ferunt cecidiſſe ſub armis.
Futores Ditmarſa ſuos quos terra creârat.
Altera de ſocio pars amiſiſſe putatur
Non niſi tercentum grege, quam ſuffragia famam
Veram multa probant horum, qui Martis obibant
Munia tunc unà, cum ſtragem hanc ederet armis.
Viſa referre fidem ſpectacula iure meretur
Vnde patet gentem fatales undiq; pœnas

Suſtinere

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Suſtinuiſſe, probant exempla quod edita uerum.
Regia turma uiam ſemel audet equeſtris apertas
Oppiduli portas intra adfectare, plateis
Sparſa licet totis graſſari incendia cernat.
Quarum cum regio ſubeuntem ſtrata cateruam
Exciperet, qui fraude latent per tecta coloni,
Proſiliunt, ſtrictisq; feroces enſibus adſunt,
Viq; uiam retrò urgenti ueſtigia claudunt,
Obiectantq; rotas turmæ, longisq; morari
Hanc frameis obnixa fugam illâc turba laborat.
Quòd ſi non cœptis uires fortuna negaret,
Heu paucos equitum non dira pericla manerent,
Quæ fugiendi omnis tunc eſſet adempta facultas.
Verum immane parant dum cædis amore coloni
Forſan opus, qua flamma uiam claudebat ituris,
Ardor & immenſam uoluebat fumeus undam,
Hâc equites fato medium ducente per ignem
Corripuêre fugam triſti ſine clade uolucrem,
Vir tamen eſt patrio ſua ſtirps cui nobilis ortu,
Marcus (Huic Marco nomen, cognomen auita uetuſtas
Ronanaw Dat Ronano) dum fertur equo, & ſecat alite flammas,
Illius haurit ahena graui glans uulnere tergum,
Nec ſolum ferit hunc uis ictu Martis acerbo,
Quin eadem ſimili fert clade pericula uitæ,
Vir cui ſtirpis honos etiam decus addit auitæ,
Nicolaus Ac ueræ generoſa ciet cui laudis amorem
Trunzen. Virtus, ſunt autore DEO cui præmia laudum

Nomine

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Nomine Niclaon dicunt cognomine Trunzen.
Præterea paucos alios hauſiſſe docemur
Vulnera dum ferrentur equis per ſtrata uiarum
Præcipites, magnoq; ſecarent turbine flammas.
Vndiq; quas rapidas incendia ſparſa uomebant.
Non impunè tamen tales ſtruxêre coloni
Inſidias uſi fatis ad tale ſiniſtris
Fraudis opus, uictrix ſiquidem omnes deinde peremit
Turba, quibus uiolauit edax non flamma ſalutem.
In cineremq; redegit, & oſſa cremauit, & artus.

Gentis ut ergo grauem ſociæ didicêre ruinam
Agricolæ, ad pugnæ qui nondum iuêre labores,
Quiq; Hemmingſtadiæ oppiduli tunc tecta tenebant
Tutores, pauidi inde fugam omnes ſponte capeſſunt,
Deſperantq; metu defendi poſſe ſalutem.

Eſt locus, ambit aquæ quem copia, quemq; paludes
Limoſæ cingunt, aditumq; morantur ab omni
Parte, uiam una uiris huc ſemita pandit ituris
Cœtera limus habet latera, & circumfluus humor.
Nomine Teutonico ſolet hæc Marslanda uocari
Pars regionis, ad hanc fuga ducit inerme puellas,
Matronasq; genus, puerosq; repentè, uirosq;,
Quos uetat ad belli dubios timor ire labores.
Deſperare iubet præſens fortuna ſalutem,
Nî pia uictori clementia mitiget iram.
Sic mora dimidiam dum lapſa fugacibus horis
Eſt emenſa diem, loca munitiſsima uictor

Hunc locũ uocant incolæ das Maras landt.

Quinq;

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Quinq́; potente manu Rex, cui pia Dania paret
Occupat, Holſatiamq́;, Duces, qui lege gubernant,
Onwbruggam, Hammamq́; ſuis cũ rebus, et Heidam
Ac pariter Tilebruggam, Hemmingſtadiamq́; relictam
Defenſore fugam motis ineunte periclis
Hæc dum conatu ſunt prælia geſta ſecundo,
Vno ſe læuam caſu fortuna probauit,
Quæ ſeruare fidem ſe neſcia mutat in horas.
Dux dum pugnat Adolphus, et ante aciẽ emicat heros
Et duce nil metuens uirtute pericula temnit,
(Nullo inuicta ſinit quæ ſe diſcrimine frangi,
Dum modo cedat opus, dum ſe uictoria promat.)
Illius eſt ualidam in dorſum molita bipennem
Ditmarſi robuſta uiri manus utraq́;, ſpinam
Oſſea fulcit ubi membrorum coxa columnam,
Haud impunè tamen, ſiquidem intulit arma uiciſsim
Vulneris autori ipſe, globi liuentis ademit
Ictu cui fragilem labentis in ilia uitam,
Iam quia membra graui huic cruciatu ſaucia languent,
A pugnæ durante petit loca tuta tumultu,
Præſidio fidi germani ductus equeſtri.
Lenit ubi arte ſagax chirurgi cura dolorem
Vulneris, & medicantis opem fert more petitam
Fortitudo heroica Regis Friderici.
Interea exequitur REX prælia præſes ad Heidam
Belli ſummus, obitq́; modis, quibus expedit omnem
Officij curam, quæ magna labore mouetur,
Ac uirtute regit præclaré præſide Martem.

Emicat,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Emicat, auratis & ornans effulget in armis,
Ac ſedet altius equo uolucri, & ruit acer in hoſtem:
Et plus, quàm uitæ, iam laudis amore caleſcit.
Ingentes animi motus ui penè morari
Non potuêre, regi quorum ſua facta requirit
Conſilio, uis tanta uirum uirtutis agebat,
Qua nihil arma, minas duce curat, & obuius audet
Ire, mouet rabies grauis unde pericula belli,
In uicto medios ſe pectore mittit in hoſtes,
Heròem loquitur uirtus defuncta periclis.
Iam quia tota dies erat hæc exacta ferendò
Grande laboris onus, poſitoq; furore quiêrant
Martis ubiq; ſecuta ſuam certamina finem:
Regia iuſſa ſequens præfectus, & arma regendi
Ranzaus ante alios inſignior arte magiſter,
Ductor utrasq; parat peditumq; equitumq; cohortes
Inde ſitam paruo ſpacio reuocare ſub oram
On VVebrugga ſolo eſt cuius fundata paluſtri.
Huc tormenta uehi ſimul ænea curat in hoſtem,
Quæ ſecum uexêre, uel ipſo cæde perempto
Eripuêre, uocant huc arma, uirosq; ſub umbras
Præcipitande diem Phœbo, hic cinctam aggere caſtris
Sortiti ſocijs ſtationem nocte morantu,
Atq; manent aliquot ſpacio labente dierum.
Hoc Rex ipſe loco, Duxq; Holſata iunctus auorum
Sanguine Ioannes Regi tentoria figunt,
Et ualido ſua præſidio uigilum agmina curant

Muniri,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Muniri, dum noctis abit leue tempus opacæ.
Dux etiam medica huc ope Chirurgi uſus Adolph
Aduenit è pago, breue quem ſpacium inde remouit.
Iunius ut decimam quartam attigit ordine luce
Ditmarſi, ſuperare ſinunt quos fata, coloni,
Quosq́; coire locis formido paluſtribus egit
Spe uitæ, ſubito tres Regis ad alta, Ducumq́;,
Diuini uates uerbi tentoria mittunt.
Pacem qui portant orantum more tabellas,
Cœrea quos nullo obſignârat imago ſigillo,
Dantq́; genu flexo Regi, Ducibusq́; duobus,
Tresq́; tribus ueniam dare fandi pauca rogantur,
Quæ iubeat præſens rerum fortuna ſuarum.
Lecta quid adflicti denudat epiſtola poſcant
Agricolæ, ueniam legatis illa precatur,
Quos miſſura breui eſt, redimant ut fœdere pacem
Victorem ira niſi miſeras audire querelas,
Immitiq́; negent ad pacem pectore flecti:
Per diuina rogant ueniam illos numina fandi
Secum uoce uirûm, quos eſt legare uoluntas,
Vt quæ uota, precesq́; ferant, ſit plena docendi
Copia, pax poſitis amiſſa repoſcitur armis.
Iam mutilos non dant Regi, Ducibusq́; ſuperbo
Contemptu titulos, paulò uelut antè ſolebant.
Ditmarſæ dominos iam blando nomine gentis,
Imperijq́; uocant, & ſe fore fœdere ſpodent
His ſtabili gentem, gerat his quæ obnoxia morem,
Maio

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Maiores horum qua non potuêre potiri
Laude, licet toties conatus in arma uocârit
Regem, amboſq; Duces adfectu audire benigno
Vota iubet pietas non paſſa ſitire cruorem,
Qui ueniam, quam miſſa precatur epiſtola, ſpondent.
Dantq; uiris huc legatis de pace tabellas,
Hi ſignata quibus reſponſa petita reportent.
Hîc præclara refert uirtutum exempla uiciſsim
Fama, pio facto quæ maximus edidit heros
Rex Fridericus, obit qui nobile munus auorum
More gubernandi commiſſas præſes habenas
Danorum, pietas titulos huic auget auitos,
Laude mori ſequitur claram quæ neſcia famam.

Aliud inſigne ſpecimen uirtutis ac pietatis in Rege Friderico.

Quâm primum ille uiros ſit certus adeſſe ſuorum
Ore miniſtrorum, defunctos ſacra docendi
Munere præcones Ditmarſam oracula gentem.
(Nomine cuius eant legati & nuncia portent,
Deditionne docent quæ pacem orare colonos.
Nî precibus uinci uictores ira moretur)
Ad ſua continuò duci tentoria mandat
Præſidio tutos famulorum, edicta ſeuero
Dat quibus ore, ſacerdotes uereantur inermes
Lædere, neue ſinant aliorum audacia lædat.
In medium adductos ſuaq; ingenua ergo uolutos
More ſalutis opem lapſæ, pacemq; precantum,
Speq;, metuq; laborantes ſolatur amico
Ore uiros, ſe dante iubens ſperare ſalutem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Exanimes ſuperate metus, & ponite curas,
Exitus in me nil crudele fuiſſe probabit,
Ne dubitate, fidem pietas uiolare ueretur,
Iure quidem uictrix pacem quam Martis ademit
Noſtra ſacerdotes, eadem nunc dextera reddet.
Non nos ira coquit prece ſupplice neſcia flecti,
Cædis amatores iuuet iſta cupido Tyrannos.
Propoſiti non ſumma mei eſt abolere rebellem
Funditus, exitio diroue immergere gentem
Ditmariæ, quamuis leuior uix pœna decebat,
Arma ciendi aduerſa ſat eſt domuiſſe furorem,
Illius ergo dari quæ nomine lingua precatur,
Hinc reſponſa benigna quidem, pacemq; feretis.
Hæc dixiſſe, uiroſq; uiro, qui munus obibat
Doctor idem in caſtris (Niclao huic nomen, & idem
Regius æternam tradebat præco ſalutem)
Commendaſſe pij REX inclyte diceris autor
Facti, ſortiri ſineret Cerealia ſecum
Dona, dapeſq; ſuæ promens accumbere menſæ.
Ipſe, foueret & officijs curator amicis,
Donec adeſſe uiros obeunda negotia cogant,
Quæ ſimul optatam cùm finem nacta fuiſſent,
Agmine ſtipatos Rex hos dimiſit equeſtri,
Ne qua daret cladem petulantia Martis iniquam,
Dira ſacerdotum rabioſi militis urit
Ira genus, ſcelerum quem dæmon æmulus urget.
Hanc Rex indomiti rabiem prohibere laborat

Nicolaus Koldingē-ſis regius concionatur.

Militis, ergo ſacerdotes hoc munit amico
Robore, ne qua grauis uiolentia lædat inermes,
Hæc pietas, hæc digna uiro, atq; heroica uirtus,
Qua Duce fama uehit uiuas ſuper æthera laudes,
Qui Duce ſumma petas faſtigia uictor honorum,
Qui decus in toto uix orbe celebrius ullum eſt.
Metiri pietate, geras quæcunq;, meretur
Nominis æterni famam miteſcere uictis,
Vtq; feros hoſtes, ſic uincere fortiter iram,
Et graue ſponte nefas, quamuis impune poteſtas,
Nolle ſequi, atq; animi ſæuos compeſcere motus.
Hanc tibi iure decet tribui Rex inclyte laudem
Ante alios, mihi ſe facit experientia teſtem,
Te talem eſſe, meus qualem nunc pingit Apollo.

Vito ſacra dies maturis uênerat horis,
Solq; gradu cœli faſtigia ſumma ſecabat:
Fama docet Regem legatos octo propinquo
Iure datæ fretos fidei, quæ publica fertur,
Ferre pedem greſſu, gens quos Ditmarſa remittat.
(Officij quorum unus erat uir honore ſacerdos,
Vnum à ſecretis eſt fama fuiſſe uocatum,
Schrŏtero huic ratione domus cognomen auitæ.
At qui iura magiſtratus in gente tenebant,
Quinq; uirûm è numero comites huc protinus ibant)
Forte propinquabant caſtris, Rex excipit illos
Præſidio, nec uterq; Ducum non munit equeſtri,
Martis ut à rabidi hos defenſio uindicet armis.

Octo legati à Ditmarſis ad Regem ac Duces mittuntur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Hoc ergo tuti comitatu caſtra petebant,
Et uicina loco tentoria fixa ſubibant,
Forte morabatur quo tum præfectus eodem,
Præſes onus graue militiæ qui ſummus obibat,
Quiq́; uiros,pugnas, aciem,Martemq́; regebat
Conſilio,arte,manu,uritute , laboribus, uſu.
Poſt horas autore duas qui Rege , Ducumq́;
Imperio ecce uiris, horum qui facta gubernant
Conſilio,adiunctis legatos quæ noua portent
Nuncia, quaq; rogat pacem optent lege paciſci,
Quam noua compoſitis inſtaurant fœdera bellis.
  Ora tenent alij, ſic ſecretarius infit,
Qui legatorum unus erat facundior idem:
O proceres,quorum prudentia rebus agendis
Præſidet,& quæ conſilijs Regemq́;, Ducesq́;
Egregios uirtute uiros regit,armaq́; belli,
Dulceq́; pacis opus,pacem cum fata miniſtrant,
Rebus opem orantum lapſis miſereſcite mites,
Victoresq́; pijs ò noſtri ò flectite uotis
Nomine Regem,amboſq́; Duces,ut deſinat horu
Exercere licet iuſtam grauis impetus iram.
Concedant de iure ſuo,pietatis amorem,
A qua mens illis non eſt aliena , ſequantur,
Funditus ut uictam parcant excindere gentem,
Quæ culpam profitetur, & haud iuga ferre recuſa
Dura det illa licet, modo uitam iratus ademptam
Sanguineo nolit captiuis uulnere uictor.

Lib

Libertatis amor ſe ſuaſit inane tuendi
Aduerſo ſtudium, & miſcendi robore pugnam.
Et uoluiſſe manu patriam ſeruare potenti
Non negat, adſertam tot auorum uiribus annos.
Poſſe uidebatur gens, ſe quia poſſe uolebat,
Vnde furor uanam ſibi mouit inutilis iram,
Detrectaſſe poteſt pia qua Duce uincula legum.
Quas autore DEO dabat huic ſancita poteſtas.
Cui ſerò parêre iuuat, ueniamq́; precari
Victores, pietas quos uincat amore uiciſſim
Parcendi, quibus eſt aliàs ſpes nulla ſalutis,
Ipſa miſerta quibus belli fortuna pepercit.
Cede ſat exhauſtum pœnæ eſt, non ergo ſalutem
His adimant, humili ueniam qui mente precantur.
Ac ſeruare fidem, æterno ſe fœdere ſpondent
Velle, magiſtratum nec non pietate uereri.
At patriæ hæredes ſe iure precantur auito
Eſſe ſinant, quorum imperio nunc cedere mens eſt.
Victores moueat diris ſors plena querelis
Fœmineæ turbæ, quam nemo tuetur inermem.
Et matronarum lacrymæ, quibus arma maritos
Eripuêre ſuos, miſeræq́; quærela iuuentæ,
Dulcibus heu luctu quæ patribus orba laborat.
Hæc legatus ait, uocemq́; ſilentia claudunt.
REX, amboq́; Duces ubi geſta negotia diſcunt
Præſidio, quibus hæc obeunda dedêre, uirorum,
Et qua lege paret lapſam inſtaurare ſalutem,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Quoue modo inſtituat pacem ſeruare caducam
Incola Ditmariæ ſtudio antè rebellis inani:
Conditione parant pacem ſpondere petitam.
Mandant ergo recens decreta notare tabellis
Mox conſulta, ferant cupidis reſponſa colonis
Vt reduces hæc legati, quos ore ſeuero
Antè monent, ſociam doceant hæc omnia gentem
Acta, moramq́; teri impediant conſulta ſequendo.
Vt quas ſuſcipiat gens leges, quasq́; recuſet,
Perſpicuis matura notis reſponſa loquantur.
Cumq́; ſequente poli medium ſol luce pererret,
Idem adſint decreta, uoluntatemq́; relatum
Gentis ab exitio cupidæ ſeruare ſalutem,
Vrgentur monitu Regisq́;, Ducumq́; ſeuero.
Vtq́; remetiri tuti ſub regia poſſint
Caſtra uiam, Rex his comitatum ſpondet equeſtrem
Tutor ut ipſe uiros redeuntes muniat armis.
Qui quoniam non eſſe diem, noctemq́; ſat unam
Ad res conſilio prudente queruntur agendas:
Interualla moras urgentis temporis orant,
Quo durante dies Saturni proxima ſurgat.
Regis eam, atq́; Ducum poſcentibus annuit ultrò
Gratia rem, pietatis erat quia cedere uotis.
Interea belli rabies ſaturata quieſcit,
Nec uelut antè uiris datur exercere rapinas
Quin abolere uetant edicta ſeuera relictas
Defenſore caſas ſparſis fugiente fauillis.

Nec, quod idem nō norma probat præſcripta ſequendi
Rite datas prædas, audendi impune poteſtas.
Nam uiolare metu haud qui pœnæ edicta uerentur,
Hos uindicta modo nullo euitabilis urget.
Sic quidam ædis ad alta ſacræ cúm tecta fauillas
Iactaſſent, ut edax uis igne cremaret eandem,
Digna ſecuta, nefas autores pœna peremit,
Regis, & ira Ducum capite hos quam iuſta popoſcit.
Edocet hiſtoriam dignam nos ſama notatu
Hoc iterum non uana loco, memor accipe talem:
Regis adiſſe frequens tentoria fertur ouantis
Turba ſacerdotum grege concomitante penatum,
Séq;, ſuamq́; domum fidei uictoris inermem
Commendaſſe, ſolent ueniam quo more precari,
Qui prece captiuam uitam ſeruare laborant.
Hic iterum egregiam laudem tulit inclyta uirtus
Regis, honore mori cui neſcia fama manebit,
Donec in orbe dies alterna nocte reſurgat.
Rebus opem orantes miſeros, uitaq́; ſalutem
Corde ſacerdotes pauido, ſpe mitior heros
Excipit, & pœnæ hortatur formido quieſcat,
Se fore ceu ſperent adſertam autore ſalutem.
Moxq́; manu prenſis placidi dat ſigna fauoris,
Et melius ſperare iub, et pauidasq́; ſerenat
Alloquio miti curas, trepidumq́; ſtuporem,
Se tutore monens ſecludere mente timores
Et iubet aſſurgant (quia fuſi more petentum
Hi ueniam fuerant) & opem promittit amicam.

Aliud illuſtre exemplum uirtutis et pietatis in Rege Friderico.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Deinde uiro commendat,obit qui ſacra docendi
Præco uicem in caſtris oracula ſeq́;, alioſq́;,
Ac iubet hos ſecum potuq́;, ciboq́; potiri
Ipſe ſinat, ſtudioq́; uiris ſoletur amico
Fortunæ præſentis onus,nec ferre grauetur
Promptus opem officio fidum teſtante fauorem,
Quem declaret amanter eos pietate iuuandi,
Quos cum prole labor,cum coniuge,cumq́; penatum
Cœtu durus agat,pia nî prodeſſe uoluntas
His iubeat,niſi uincat amor clementer agendi,
Anxia deſertos urgere pericula poſſent.
Hoc uirtutis erat,,uirtus quæ iure uocatur,
Quæ notat heroem,& generoſæ mentis imago eſt:
Velle ſacerdotes ſaluos odio undiq́; uulgi
Expoſitos ,nec non inuiſos Martis iniqui
Perpetuó famulis,pietas quos nulla cohercet.
Talis Alexander,quem Magnum inuicta uocari
Promeruit uirtus,humano excepit Iaddum
Ore ſacerdotem, Solymam cùm cingeret urbem
Obſidione, Tyrum poſtquam domuiſſe rebellem
Fertur,& ingenti ui Iebuſæa pararet
Pergama,ſponte ſua ciues nì cedere uellent,
Exæquare ſolo, muroſq́;,domoſq́; ſuperbas.
Obuius huic tulerat ueſtigia forte ſacerdos,
Cumq́; ipſo pietate graues,& honore ſenectæ
Auguſtæ hac ex urbe uiri, exoratus ut iram
Rex horum exueret precibus, pacemq́; petitam

Annu

Annueret,poterat uis quam uix ulla tueri.
Ex habitu AEmathius ſacro ergo agnouit ut heros
Vatem,ſe ſubitò demiſit equo ocyus alto
In genua ante uirum procumbens, remq́; ſpopondit
Sponte ſua optatam,pacemq́; piam annuit ultrò.
Laudat Alexandrum memor hæc ob facta uetuſtas
Iure,potens orbem totum cui dextra ſubegit.
Te memor ergo decet laudum quoq; fama per æuum
REX Friderice,pari tua quas operoſa meretur
Exemplo pietas diuino concita motu.
Horrendam dictu diuinæ præco ſalutis
Rettulit hiſtoriam,oppiduli qui ciuibus Heidæ
Ortam tradiderat doctrinam ſemine cœli,
Quiq́; ſacerdotes alios comitatus eodem
Iuerat oratum huc donandam tempore pacem.
Ille, uiri audirent alij cum dira relatu,
Auſa feræ expoſuit ſtygium teſtata furorem
Gentis,it ante alias quæ crimine nota per orbem,
Et patriam ſedem cui Ditmaris ora miniſtrat.
Principio belli primam quam cœpit ahenam
Hoſte autore procul ſparſam per inania glandem
Tormerto ſtygijs exercitus incola monſtris
Ditmariæ(horrendum dictu) illam more ſacrari
Poſtulat, ac mergi ſub aquas,quo membra ſacerdos
Parua quis infantum,diuino animæ unda lauacro
Abluat ut ſordes natas ab origine, tingit.
Verum immane nefas qui primus obire ſacerdos

 Poſcitur

Poſcitur, auſa graui pius impia uoce retundit.
Mensq; rei tantæ huic concuſſa cohorret abuſu.
Sed rabiem uulgi, fruſtra cohibere laborat
Increpitans, dignumq; nefas hoc damnat auerno.
Suſtinet hoc agitans quin dira pericula uitæ,
Cæde necem cui gens accenſa furore minatur.
Iure rei horrendæ auditu quæ paſſa repulſam
Sollicitare minax alium non antè quieſcit
Ore ſacerdotem, fore ſe quàm ſpondeat ultrò
Autorem ipſe rei execrandæ, turpis adegit
Quem patrare nefas timor, aut furor auſa iuuandi.
Paret, & in trini ſacratas nomine lymphas
Numinis ipſe ſuper maſſam ter fundit ahenam.
O ſcelus, eſſe poteſt quo non immanius ullum,
Quid non impietas obſeſſa furoribus audet?
Rettulit hoc etiam (quem diximus ante docendo
Oppiduli ciues Heidæ informaſſe) ſacerdos:
Cùm primum orta lues belli eſt, coiſſe colonos,

Ditmarſi artem magicæ mulieris conſulunt.

Inq; pares numero tres ſe ſociaſſe cateruas,
Ac magicæ artis anum mediam ſtatuiſſe magiſtram
Ad fontes reuocare ſuos quæ flumina nouit,
Moliriq; leues uentos, iterumq; morari,
Quasq; docet ſtygius dæmon, hæc calluit artes.
Quæ magicis uerbis inhiantes ore rogauit
Incantante uiros, Chriſti num quilibet horum,
Quo deceat, matrem dignetur honore Mariam.
Et famulum huic ſeſe ferat æqua mente uocari.

Eſſe

Eſſe, ſonat uox una uirûm, mox improba Circe
Ergo refert benedicturæ magico impia geſtu
Murmura, datq; notas, ſtygiam quibus exhibet artem,
Et mala cantando prohibere futura uidetur.
Heu ſæuis fuerant hæc digna piacula pœnis,
Tartarei execranda DEO res dæmonis artes
Poſthabito implorare, manet quam pœna perennis.

Præterea uerbi diuini rettulit idem
Præco, ſub auſpicio belli ſolum arua ſecantem
Eſſe dolo captum iuuenem, cui corpore ſecto
Ventriculum, tribuit cui uim natura coquendi,
Eripuit, lignoq; inuerſum adfixit acuto
Incola Ditmariæ Turcis immanior ipſis.
Exemplum attonitos hoſtes crudele moneret
Supplicij, eſſe pari pœnas ſibi lege futuras,
Inferior uirtus ſi palmam amiſerit horum.

Exemplũ crudelitatis Ditmarſorum.

Quà Tilebrugga iacet loc9 aggere cinctus, & undis,
Vimine fixa cacuminibus teres arboris altæ
Cernitur, hâc agitat ſua cùm procul agmina uictor,
Virga, uelut toſtam quæ præbet euntibus æſtu
Humanam deiecta uiris ex arbore linguam.

Horum cùm ſcelerum pia caſtigaret amorem
Turba uirûm, qui ſacra docent oracula uates,
Deq; magiſtratu legum cuſtode monerent,
Ordine cœleſti dominandi hunc iura tueri,
Ergo DEO bellum uanis inferre uideri
Viribus hos, odio quibus eſt ſancita poteſtas:

Incaſſum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Incaſſum ore pios monitus fudêre ſeuero,
Creuit ad hos demens quando petulantia morum,
Ac ſæuire minis gens cœca furore ſequendi
Omne nefas cœpit, moremq́; relinquere ſuaſit
Hortandi, imperio ut dominantum obnoxia cedat,
Si trahat hos canam tangendi cura ſenectam,
Ante diem triſti nec morte perire laborent.
Sulphurei interea ſuccenſi fomite nitri
Diſiectaſſe domum uis flammea dicitur Hammam,
Eſtq́; æquata ſolo aerei aggeris ardua moles.
Sic Tilebruggæ illo tunc propugnacula caſu,
Atq́; Hemmingſtadiæ uaſtam ſunt paſſa ruinam,
Lux Veneris nomen ſortita regentis amores
Orta recens fuerat, comitum agmine cinctus equeſtri
Rex abit è caſtris, Albersdorphæq́; propinquat
Villæ, Izehoæ inde, ubi matrem fama morari
Reginam, gnatum quæ languet amore uidendi
Victorem, partos huic gratandiq́; triumphos,
Déq́; ſuis coràm quibusdam rebus agendi.
REX tamen antè, parat quàm caſtris ire relictis,
Omne geri uigilanter opus iubet ore ſeuero,
Hortaturq́; uiros, belli qui frena gubernant.
Datq́; poteſtatem plenam res quasq; ſequendi,
Quas non impediat ratio prudenter agendi.
Fœdus inire datur, ſeu bella mouere uiciſsim
Copia, conditio niſi non ſubeunda repugnet.
Militiæ ſummo curas hæc iuſſa faceſſunt

Præ

Præfecto, (dici Ioannem nomine nôris)
Atq; uiro egregio uirtute, domusq; paternæ
Nobilitate, ſuos titulos cui laudibus auget,
Et decus addit, ab interitu quod uindicat expers
Gloria mortis, abit cum uita ſoluta ſua umbras,
Diſcimus Henricum hunc, cognomine utrunq; uocari
Ranzaon, & conſanguineam his clareſcere ſtirpem.
Nec non tanta uiro cõmiſſa negotia ſunt hæc,
Huic cognomen honos Alefeldo ſtirpis auitæ
Adſerit, at proprio Bertran hunc nomine dicunt,
Cui ceu nobilitas decus ingens promit auorum,
Sic parit huic celebrem uirtus exercita famam,
Quem generoſa uirum fortem natura creauit,
Quod probat exemplis, laudum quibus edit amorem,
Non niſi uirtuti quas deditus occupat hæres.
Extulit orta diem roſeis aurora quadrigis,
Quam Rex, quamq; Duces ſtatuêre, redire ſequendi
Spes inito ſubigit redimendam fœdere pacem
Miſſos antè uiros á gente uolente tueri
Deditione, petant quam ſæua pericula, uitam,
Quos ad caſtra ſimul redeuntes indice diſcit
Rex certo, his equitum ſubitò obuia turma iubetur
Ire, tegat quæ præſidio, uimq; arceat omnem,
Quo tuti ſubeunt hi caſtra, docentq; uiciſſim
Gentis adhuc pacem reſponſa petentis amicam
Conditione, ualere ſinat ſi uictor eandem.
Poſtera lux emenſa ſuas dum labitur horas

Rex diſcedens ex caſtris præfectis militiæ D. Iohanni Ranzaw equiti aurato, D. Henrico Ranzaw ac Bertræ Alefeld, negocia de facienda pace cum Ditmarſis commẽdat

Ergo,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Ergo, geri incipiunt de pace negotia fauſto
Auſpicio, orta dies felix quæ tertia finit,
Qua demum auguſtæ naſcens concordia ſancit
Pacis utrinq; nouas immoto fœdere leges,
Et cuncti agricolæ ſub caſtra uenire iubentur,
Quos fuga, deditio quos belli à peſte redemit,
E quorum numero iam millia quatuor armis
Apti forſan erant, imbellis cœtera pubes,
Horum quisq; manu nudatam cortice uirgam
Victi more gerit, uictrix cui dextra pepercit.
Et tormenta decem liquefacto ex ære caminis
Fuſa uehi curant unà, quæ ſola ſuperſunt.
Cœtera uictor habet iam tum, cui ſponte uolentes
Hæc etiam tradunt, redimant hoc nomine pacem.
Ac poſcunt humiles ueniam, abiurantq; futurum,
Vt uiolare nouis ſancita furoribus auſint
Fœdera, ferre magiſtratus aut iura recuſent.
Subiectam imperio deceant quæ munia gentem,
Hæc ſe uelle fidem dant lege ſubire perenni,
Quam ſacramento non confirmare recuſant.
    Exitus hic belli, gentem hæc fortuna fatigat,
Ditmariæ dominam quæ ſe iactare tot annos
Ingenti potuit faſtu, quem pœna popoſcit
Supplicium orta DEO longum frenante furorem,
Quo uicijs impunè diu ſeruiuit, & iram
Illius impietas ſecura putauit inanem,
Iure dedit tales pœnas Ditmarſa Tyrannis,

Quam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Quam multis exempla modis uiguiſſe fatentur,
Quæ memor hiſtoriȷs antiquior addidit ætas,
Suſtulit hæc quondam gens clarum laude Dedonem,
Sic Etelerum, ambos comites ex ſtirpe parentum,
Se licet imperio ſubiectam noſſet eorum,
Eſt dominis inferre manus tamen auſa cruentas.

Hac autore ſubit ſic Marchio triſte Rudolphus
Exitium, antiquo tenuit qui iura ſub æuo
Ditmariæ rector, cui nomine gnatus eodem
Tum uiuebat, is ante diem ſublatus adiuit
Cæde pari mortem, cui nupta fuiſſe uirago
Dicitur (hanc meminit VValpurgam fama uocari)
Impia cum lacero huic naſo gens abſcidit aures,
Ac fluuiȷ manantis aquis abiecit in undas,
Nomen adhuc hodie à geſtis cui rebus inhæret,
Quo dolor, hæc quem ſuſtinuit matrona, notatur.

Ditmariam hiſtoriæ claros teſtantur auorum
Nobilitate uiros priſcis habitaſſe ſub annis,
Incola paulatim quos ſuſtulit efferus armis,
Quos à morte minus fuga tempeſtiua redemit.

Gens hæc Hertwigo iuga cum uictore ſubiret,
(Hoc qui ſummus erat Bremenſis Epiſcopus æuo)
Magnam ipſo mulctam coràm exactore ſpopondit,
Propoſitasq; fidem leges mentita recepit,
Quam ſeruare nihil iam pace potita laborat.
Audendi huic abſente redit domitore uoluntas,
More ſuo petulans nec deſinit eſſe, tuendi
Sacramenta ſiciunt.

Holſat
Come
Dedo
Com
teleri
terſe

Mar
Rud
inte
ctus

Rud
huic
inte
ctus
coni
ius
& a
abſciſ

Nobiles
Ditmarſ.
expulſi.
Ditmar
ab Her
wigo de

Sacramenta gerit gens nullam perſida curam.
Cum Comiti Holſatiæ Rex VValdamarus Adol
(Patria gens illo numerat quem nomine quartum)
Rex, quo Danorum tutore potentia creuit,
Conſeruiſſe manus Rensburgam dicitur urbem
Inter,Bornheidamq;,tulit quarum utraq; laudem
Geſtis antiquo præclaram rebus in æuo:

Ditmarſi in acie Regem VValdamarum deſerunt & ad hoſtes deficiunt.

Ditmarſi Regem armorum ſurgente tumultu
Agricolæ dominum conflictu Martis in ipſo
Deſeruêre ſuum,iamq; hoſtes transfuga iuuit
Ruſticus, exercent hunc ſæua pericula Regem,
Cum gnato quæ uix elabens obuia uitat.
Gens etiam Holſatiam quondam exercere rapin
Ditmariæ auſa,uiros huc auctos robore mittit,
Expolient ut opum indefenſas munere uillas.
Quam Niclaus ubi comes accipit Holſata fama
Rem rumore,decem ter,alit quos aula, miniſtros
Concitat ex equitum numero,ſociosq; pericli
Ocyus armari triginta curat in hoſtem,
Et ciet agricolas,habitant qui rure propinquo.
Tali præſidio raptores ponè fatigat,
Viq; uiros amplam prædam remoratur agentes,
Adfuit é quorum grege corpore penè gignantem
AEquans unus,erant cui duris inuia ferri
Ictibus arma, manu is comitem pugnace petebat
Ánte alios fruſtra, caput huic quia dicitur heros
Diſſecuiſſe ſuum, ferroq; hauſiſſe cerebrum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Inq; fugam paruo uaſtos uertiſſe cyclopas
Auxilio, ipſa DEI uirtutem gratia iuuit.
Sic Dux Holſatiæ cùm bella Gerhardus ob æquam
Suſciperet cauſam, uelletq́; domare ferocem
Ditmariam, ſed ſucceſſum fortuna negaret,
Illius auxilio dignata iuuaret & hoſtes:
Hos ſua uictores adeo ira furoribus egit,
Omnibus eriperent captis ut uulnere uitam,
Et redimi precio non ulla cadauera ferrent,
Condere nec ſinerent exanguia corpora tumbis,
Ore ſed abſumi paterentur edace ferarum.
Impetrat exuuias Ducis ampla pecunia tantum
Componi tumulo, paucorumq́; inſuper urnis
Membra uirûm, auratos equites quos fama recenſet.
Quam ſic hiſtoriam canit æuo fama uetuſto
Eueniſſe: Duces cùm ſæua pericula paßim
Holſatiæ urgerent, aduerſæ ſortis adegit
Hunc ratio tentare fugam, atq; recedere terris
Is cum forte uiam pueros, qui ſpicula geſtant,
Antè remetiri ſe ponè ſequente iuberet,
Inq́; uicem audito his clamore putaret oriri
Rîxas, fertur equo caput alite nudus ad ipſos,
Nec niſi inermis adeſt, modo ferratam altera rullam
Fert manus inſtrumentum, uſu quod nouit arator.
Imminet, ut dirimat rixantum uerbere lites
Solus, & errorem ſerò mutare laborat.
Venit ut huc, pueris exorta pericula uidit,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Gerhardꝰ Dux Holſatiæ cum duodecim equitibus auratis in prælio & trecentis nobilibus interfectꝰ eſt.

Vim quibus extremam ſimul obrutus ipſe ſubiuit
Circumfuſa uirûm, inſidias qui fraude ſtruebant,
Turba ſuum enſe ſecat caput huic, puerosq́; trucidat.
Ergo iacente fugam duce dum necis agmina tentant
Sanguineo horrendam patiuntur funere ſtragem
Auratos equites bis ſex aduerſa peremit
Cum Duce uis, clarosq́; facit quos ſtirpis origo
Nobilitate uiros tercentum cætera pubes,
Quæ cecidit, numero exponi uix poſſe putatur,
Ditmariæ cum Cæſar opum æquam tributa Colono
Iure Sigismundus Romano poſceret olim,
Imperij ipſe ſui hos norat quod lege teneri:
Vſa uiri (Bræmam qui rexit Epiſcopus urbem,
Cuiq́; Gamersdorpho dederat cognomen origo)
Gens ope, cui reditus immoto iure ſpopondit,
Cœſaream eludens à cenſu libera legem.
Nulla Glamersdorphi meritis ſed gratia uenit,
Quo libertatem ſua tum tutela patrono
Ditmariæ texiſſet, opum promiſſa ſuarum
Fœdere gens inito non ulla tributa pependit.
Holſatiæ Comites forti cum fratre Gerhardus
Ioannes ui barbariem frenare parabant
Ditmariæ quondam, & ditionis auita tueri
Iura ſuæ, unde Ducum bis ſex iunxere potentum
Auxilia, & ſocios ipſos habuere laboris,
Fortunæq́; Duces, quæ Martia prælia iuuit
Principio pugnæ, uictores mille trucidant,

t ſeptingentos immani ſtrage colonos.
obore deinde prior gens facta, neceſq; ſuorum
ta furore trahit uires in prælia tanto,
actandi rabies uictos excedat ut omnem
ra modum atq; Duces bis ſex certamine fundant,
Quiſq; ſequebatur patre quorum principe ſtirpem,
Et duo cæde uirûm potiores millia uincant,
Ac nulli parcant, fuga quem non eripit, armis,
Tantum ſanguineos iuuat exercere colonos
euitiam, nemo quam Turca, Geteſue probabit.
Sic cum Danorum gens Regem exercita bello
Ante alias, & ſæuicie notiſſima gentes.
Vicit Iohannem, diramq; exercitus ingens
Suſtinuit ſtragem, haud qua maiorem edidit armis
Seua uirûm uis antè, quibus ſedem ora miniſtrat
Ditmaris, horrendam auditu uim diſcimus horum,
Quam tunc inuictos furor exercere ſubegit.
Tres emenſa fugax eſt dum mora temporis horas,
Cede dedit uictrix tantam uiolentia ſtragem
Comprendi numero ut uix denſa cadauera poſſent,
Que, cùm fine furor pugnæ ſubeunte quieuit,
Exuuijs ſpolians penitus nudata reliquit
Impius, humanoq; carens ibi pectore uictor.
Millia fert aliquot peditum obruta fama ſepulcris.
At quos nobilitas illuſtres ſtirpis auitæ
Reddiderat, ſeu quos equites ſua ſigna docebant
Eſſe, ſepulturam gens acta furore negabat,

Duodecim principes & milites bis mille à Ditmarſis in prælio fuſi.

Danorum Rex Ioannes tanta ſtrage quã ta prius ædita non eſt ante annos 60. á Ditmarſis fuſus eſt menſe februario.

Vt canibusq́;, feriſq́; cibi ſolatia ferrent.
Præterea inſignem Ditmarſæ immanibus auſis
Hiſtoriam gentis non uano teſte docemur.
Preſſa diu primum cum lucem autore Luthero
Sacra recepiſſet pulſis doctrina tenebris:
Inſtauratorem lapſæ has ueniſſe ſub oras
Tempore fama uirum fert relligionis eodem,
Quem uocat hæc eadē Henricū, cognomine Sudphen
Hunc poſitæ furijs gens exagitata cremari
Igne pyræ uoluit, ſed quæ potuiſſe negatur
Succendi, auſa DEO monitore cruenta relinqui.
At gens prodigio ad pietatem neſcia flecti
Cæde trucidat, edax quem pedere flamma recuſat.
Impoſitum ſchalæ lacerat, uinctumq́; cathenis,
Ac diris adigit tormentis linquere uitam.
Tantorum ſcelerum quo iudice digna negatur
Colluuies pœnis, quibus eſt oppreſſa, piari?
Nunc portenta iuuat non hanc mentita futuram
Ditmariæ cladem indigenis exponere uerſu.
Fama refert diro uiſam ante pericula ſtellam
Crine, dies aliquot ſuperas arſiſſe per auras.
Et cum iam legerent ad bella gerenda coloni
Fortes ſorte uiros, cœtuq́; frequente coirent,
Et pulſata locum hos campana uocaret in unum,
Perſpicuo uocem ſonus omine reddit, Eheu.
Præterea gentem uis quo pœnæ obruit anno,
AEquoreas mutata uetat natura refundi
More ſuo refluas nec ut antè regurgitat undas,

Deſti-

Henricus Sudphe doctrinæ chriſtianæ inſtaurator à Ditmarſis crudeliſsimè interfectus eſt antè annos. 1524. die 10. Decembris.

Prodigia quæ ex pugnatione anteceſſerunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Deſtituitq́; cauas undanti flumine foſſas,
In totam deriuat aquas quarum alueus oram
Ditmariæ,unda rigat campos, piſceſq́; miniſtrat.
Oppidulum hac regione iacet, uocat indola Lundam,
Forſan ubi glacies concreta cruore ruborem
Haud ſecus eſt imitata,uirûm ac ſi mille colorem
Corpora ſanguineum ſtagnis mactata dediſſent.
In dirum liquidæ natura redacta cruorem
Fertur aquæ nocui paſſim ante pericula belli.
Vim tempeſtatum quoq́; tantam æſtate laborem
Præcedenti hunc æthereos mouiſſe fragores,
Lœto flumineos horum ut uiolentia piſces
Sæua daret,quos extincto paßim unda uehebat
Vrbis opes æquans ubi uilla domosq́; ſuperbas
Heida iacet,diro ſunt uiſa frequenter hiatu
Seſe aperire faces ſpargenti chaſmata cœlo,
Qualibus haud aliàs rumpi gens æthera uidit.
Aduerſas acies quoq́; uiſa ciere per auras
Spectra uirûm horrendo pugnas imitata tumultu,
AEthereamq́; plagam ſtipare micantibus armis.
Haud mentita grauem ſunt hæc miracula pœnam,
Exitus oſtentis quam reſpondiſſe fatetur,
Quæ licet arguerent uaſtam impendere ruinam,
Cœca ſubeſſe tamen gens omen inane negabat,
Quæ quo ſæpe modo uictos exercuit hoſtes,
Nunc experta parem pœnam mœrore laborat
Serò,quoſq́; ſui tutores antè putabat,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Amiſiſſe uiros ſe luctu mœret inani.

Deſcriptio Coronationis inclyti D. Friderici ſecundi Regis Danici.

Nunc quæ geſta, canam, poſtquam uictoria fine
Impoſuit bello: optatam cùm nacta quietem
Arma forent, peditum legio dimiſſa ſub oras
Diuerſas iter omnis init, Rex eligit horum
E numero antè uiros tamen, ac ſtipendia ſpondet
AEqua, ſui caput imperij quos mittit ad urbem,
Ipſe ſimul quam præſidio ſtipatus equeſtri
Re poſcente petit, meritos quæ ſpondet honores,
Dania quos reduci uirtutum præmia debet,
Aurea quæ parat huic inſignia tradere regni,
Iure poteſt duplici quæ nunc ambire uideri,
Quod patris illa petat uice, quòdq; ſuam antè prob
Virtutem egregio facto, hæc quàm poſceret hæres.
Mater ut in reditu gnati exultare uidetur,
Quem foris arma ſequi patriæ pro laude tenebat,
Quemq; redire grauem ſpolijs, & bonore docetur:
Excipit haud alio reducem te Dania plauſu
Rex FRIDERICE recens partos gratata triumphos,
Teq; uelut gnatum lætis amplectitur ulnis.

Regina cum filio minimo natu & filiabus.

Vrbs te compoſitis redeuntem exceperat armis
Haphnia nuper ouans tecum tua regia ſedes:
Te deſiderio genitrx Regina uidendi
Ornandum imperij auguſtis inſignibus, urbem
Curru aduecta ſubit, turmamq; adducit eqneſtrem,
Ac minimo innuptas ſecum cum fratre ſorores,
Matris ut addat honore decus præſentia Gnato.

Dulc

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Dulce uidere comis imponi cuius ad aram
Inſignem gemmis erat huic, auroq́; coronam,
Cum qua maieſtas datur illo regia ritu.
Aduenit huc cum germano Dux fortis Adolpho **Ducum**
Ioannes, equitatu inſtructus uterq́; ſuperbo, **Holſatiæ**
Holſatiæ ambo Duces, & clari laudibus ambo, **Iohannis**
Quas parit his uirtus, & auitæ ſtirpis origo, **& Adol-**
Iure tibi hos patruos Rex illuſtriſſime iactas, **phi aduen-**
Vt tribus eſt eadem ſtirps, ſic eadem inclyta uirtus. **tus.**
Laude ſimul formæ præſtans, ac flore iuuentæ **Comes**
Haphniacam Comes Oldeburgicus ire ſub arcem **Oldenbur-**
Ductus amore tui haud eques è patrio orbe grauatur, **gicus.**
Vt maieſtatem laudum augeat ipſa tuarum.
Huc Lubeca ſuos urbs (qua nec clarior armis **Legati**
Altera, nec merces mutandi nomine) mittit, **Lubecen-**
Gratandi ſtudium ut donis declaret honorem, **ſes.**
Legatos, nec non etiam urbs Hamburga uetuſtis **Hambur-**
Hiſtorijs, geſtiſq́; recens celeberrima rebus, **genſes le-**
Dat ſua cui rerum uarias opulentia gazas, **gati.**
Magnifico donaſſe poteſt hinc munere Regem,
Quo teſtata fidem eſt in eum, fidosq; fauores.
Illa uiris regitur, quorum artem induſtria callet
Res prudenter agendi, occaſio ſi qua laborem
Obijcit, hi facili mox conſilio obuia ſedant
Damna, ſalus uiget his bene publica fulta columnis. **Legati**
Dantiſco unà ex urbe graues ætate ſenatus, **Dantiſca-**
Ac uirtute uiros legat uenerandus ad urbem **ni.**

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Daniaci caput orbis, ut hi Regi aurea portent
Dona, ſimulq́; alias res, quas opulentia mittit,
Vrbibus his quam præcipuè fortuna miniſtrat,
Quarum legati cum Balthica ſtagna ſecarent
Vnà nauigijs, peterentq́; per æquora Regem,
Dantiſcani ortis, Lubecenſesq́; procellis,
Quos Argo uehit una, maris patiuntur acerbum
Vim motam uento, quæ nauem illidit arenis,
Vnde niſi puppi mox iuncta carina periclis
Ereptos tumidas tramitteret æquoris undas,
Nemo uirûm hac eſſet rabie eluctatus aquarum,
Quam me teſte grauem mouiſſe pericula credas,
Suſtinui hoc qui momento maris ipſe furorem,
Naufragijq́; tuli funeſtum pene laborem,
AEquoream rabiem tempeſtas tanta ciebat.
Gratia Teutonicas alias etiam impulit urbes
Mittere, teſtandi ſtudio Frderice fauorem
Rex tibi quem tali ratione probare uolèbant.
Nobilitate domus etiam quos ſplendor auitæ
Ornat, & inſignes titulis, & honore parentum
Reddit, in urbe frequens eſt turba coacta uirorum,
Quæ caput eſt regni, atq́; à mercibus Haphnia fertur
Enſifer imperij Romani Auguſtus ab oris
Saxoniæ Elector pariter per longa uiarum
Ornandi ſtudio affinem non ire grauatur
Interualla, mariſq́; periclo credere uitam,
Qui comites ſeptingentos adducit, & Annam
Nuptam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Nuptam, quæ uirtute poteſt generoſa probari.
Huic pietas morum decus omne magiſtra gubernat.
Affinemq́; uolunt Magnum quem fata uocari,
Adſeret inuicto diuinam pectore laudem.
Nec non illuſtres alios habet ipſe uiarum
Nobilitate uiros comites terraq́; mariq́;,
Quorum onus omne uiæ dulcis præſentia lenit.
Huic comes it iuuenis, quo uix præſtantior alter
Laude decus formæ ſequitur, quiq́; inclytus hœres
Clara domus Schuuartzburgiacæ primordia ducit,
Vtq́; genus titulis illuſtre miniſtrat auorum,
Stirpis origo, patrem ſic huic æquare cupido
Eſt uirtute, uiri excellens ſapientia rebus
Cuius opem patriæ, manſit dum uita, ferebat.
Huic etiam laudum ſtudijs exercita uirtus
Addere germani Guntheri calcar honeſto
Exemplo acre poteſt, qui natu maior, & annis
Martia bella ſequi iuuenilibus auſus, honorem
Sæpe tulit, pugnam Hectoreo dum more ſubiuit.
Ac uirtute prior non rara pericula uicit
Ob quam Quinte tibi uiuenti Carole Cæſar
Carus erat, Gnato nunc dilectiſſimus idem
Quo domino armipotens Hiſpania iure ſuperbit.
Præterea fortes adeunt tecum inclyte Danos
Dux Auguſte duo Comites, quorum alter alumnum
Eiſenburgiacæ claræ ſe ſtirpis auorum
Nominibus, ſed Barbiacæ ſe uindicat alter

Iohannes Guntherꝰ comes à Schwartzburg.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Hæredem, antiquo domus utraq; durat ab æuo
Quorum huic Burghardo, VVolgango nomen at illi.
Vrbis ubi alta uiæ ſuperato huc uſq; labore eſt
Tecta ſubire datum, uentorum cauſa morari
Forte iubet, nautis tempeſtas apta negatur.
At mare ſulcandi quam primum occaſio ſurgit
Eſt mora nulla, tuos proceres tibi iungis ituro
Per mare nauigijs, nuptamq; eadem accipit Annam
Prora, locatq; ſimul ſe turba pediſſequa tranſtris.
Pars equitum urbe manent domini expectare moranda
Iuſſa ſui reditum, ſuperat pars una carinis
Vecta ſequens te traiectu breuiore ſed undas,
Sex emetiri quem non rudis artis ad horas
Nauta poteſt, iuuet aura ratem modo lenis euntem.
At tu quanta patent hinc Balthica ſtagna ſub arcem
Haphniacam mare traijcere auſus es inclyte princeps,
Nil noctem, binasq; dies niſi pontus, & aër
Te uidit, procèresq; tuos, ſociamq; iugalem,
Virgineumq; gregem haud aſſuetum nare carinis.
    Tempus erat reuocant quo ſera crepuſcula noctem
Vna maris tumidas emenſa citatior undas
Cymba uiros exponit, eorum uoce repente
Rex te nauigio uectum, caramq; ſororem
Affectare uiam huc Magno cum fratre docetur.
Ergo dapes ſibi tum quas regia cœna miniſtrat,
Hoſpitibusq; uiris, ſurgens, mora nulla, relinquit.
Nil expectatum momento lætior iſto

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

(Moliri huc quem rumor iter terreſtre docebat)
Excipere affinem arcis ad ardua tecta ſuperbo
More ſuæ inſtituit, procerumq́; coire coronam
Huc iubet, aduentum felicem Auguſte precetur
Hæc tibi pompa, decus graue quæ ſplendore ſequatur.
Spectandi deſiderio genus omne uirorum
Cogitur, huc tanto numero, ut ueſtigia ſtantum
Penè neget plantis, & uix denſam area turbam
Hanc capiat, quæ lata iacet portum inter, & arcem,
Ad quam tum tua te, proceresq́; exponeret Argo
Vecta tuos, dulcem & cum uirgineo grege nuptam,
Ac Rex amplexu te, dilectamq́; ſororem
Exciperet, comitumq́; auguſtam more coronam
Conueniente, decusq́; chori haud inſuaue puellas,
Forma præſtantes, & nobilitate parentum:
Incipit horrendo procul aura tonare tumultu,
Dirum tormentis quem ſparſa tonitrua uibrant,
Quæ clangore poteſt imitari ſtridor, ahenis.
AEthereo qualem tempeſtas orta fragorem
Excitat, irati ſæuo cùm concutit orbem
Fulmine dextra Iouis, collucet & inſignibus æther:
Aenea ſic ſonitu diro diuerberat auram
Machina, quo cœlum, & tellus concuſſa tremiſcunt.
Quæ locus arcis habet, quæ plurima terreus Agger
Vrbis, & in portu uicino regia claſſis,
Sulphureas maſſas paßim, immenſumq́; fragorem
Nunc ſpargunt tormenta, poli quo penè ruinam

Formi-

Formidant, quorum ſonus ingens occupat aures.
Tum uero Fortuna ſuas (ſic nomine dicunt)
Aduentum gratata uelut tibi Dædala nauis

Nauis fortuna.

Dux generoſe ciet uires, imitata fragorem,
Qualem tempeſtas luctanti uibrat olympo,
Cum tonat æthereas quatienti fulmine nubes.
Arcem mole refert, ac malos turribus altis
AEquat, & artis opus mirandæ eſt nobile puppis.
Sulphureas uaſto iacit hæc tum turbine glandes
Omni parte, faceſq; uomit, tonitruq; reſultat
Nec non Mercurij uim nomine clarior Argo

Nauis Mercurius

Omnem experta ſuam tonat uná, unáq; coruſcat.
Et quatit ingenti terramq;, undamq; tumultu,
Attonita exercent quo monſtra marina pauorem.

Nauis Hector.

Sic ceſſare uetat uaſtam impetus Hectora nauem
Antè, globis quàm cuncta ſuis tormenta ſub auram
Exonerare poteſt, aliæ ſic ordine cunctæ
Eiectare globos certatim, igneſq; laborant,
Inſtructæ quæ ſtant ad prælia nautica puppes.

Venus & nigra Canis naues.

Sic uenus una, Canis ſic nigra uocata fragorem
Vna iuuat, ſociæ quem uibrant undiq; naues.
Vt cum tempeſtas oriens inſurgit olympo
Nocte, faceſq; uolant, ac ſparſa tonitrua ſtridenti
Sic maris unda tremit, nimio ſic terra tumultu,
Aura ſub exortam noctem ſic luce coruſcat,
Veſpertina dabat quia tunc caligo tenebras.
Intereà lætas dum paulatim imminet horis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Feſta dies regni capiti Friderice coronam
Impoſitura tuo, tanti illuſtriſſima proles
Patris, & imperij tanti ſucceſſor, & hæres:
Spargit odoratos tectorum in limine flores,
Inq́; domorum unà penetralibus, inq́; plateis
Incola, & arboreas ſua figit ad oſtia frondes,
Queq́; negat rerum non ornamenta ſupellex,
Promit, & ad feſtam ſua præparat omnia lucem.
Strata uiarum etiam purgantur, & induit urbem
Leta nouo facies cultu, quo ſingula rident
Tecta. Fori pariter, rectà unde platea ſub arcem
Ducit, & ad portum, tabulis circùm area claudi
Incipit, & lapidum ſubſtrato cedere fimo
Duricies, ne, ſi ſocio concurrat in armis
Alter eques, dorſoq́; excuſſus inane caballi
Robur agi doleat, diſcrimine uita laboret,
Strata fori alterius paries quoq́; ligneus ambit,
Et duros ſilices emollit arena, uocari
Teſte forum urbe uetus ſolet, huic ſua lata pateſcit
Area, planiciem quæ præbet equeſtribus aptam
Hâc exercitijs, quæ tunc pompoſa uolebat
Inſtitui, ritu REX ſolenni unctus ad aram
Eſſet ubi impoſitæ defunctus honore coronæ.
Hîc tabulis extructa domus dat aperta feneſtras
Illa parte, fori regio cui tota pateſcit,
Vt procerum excipiat domus hæc tum ſede coronam.

Matro-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Matronasq́; decus pompæ,floremq́; puellas,
Dum duo concurrent equitum, & duo comminus ha
Templum — Ac tandem omne graues pugnas imitabitur agmē (stis,
Stat lapide extructum cocto haud ingnobile templ
Vaſtæ molis opus,cui maxima turris in auras
Surgit,apex fulcire poteſt cœli aſtra putari,
Virginis à diuæ ciues quod nomine dicunt.
Ornamentorum hanc tunc copia diſcolor ædem
Inſtruit,& ſacrum locus induit omnis honorem.
Sic ornatus obit ſolennem debitus aram,
Ad quam tota rubro ſubſternitur area panno,
Diues opum regio,nec non pecudum Anglia qualem
Mittit ad externas haud paruo fœnore gentes.
Pannum uela tegunt uilloſis ſerica filis,
Eſt quorum roſeum ſpecies imitata colorem.
Hic ubi ſella locum ſolij ſortita figuram
Occupat,& poſiti partem auro inſigne ſupremam
Scabelli puluinar obit,cui uerſus ad aram
Innitatur utroq́; genu Rex, ſi qua requirat
Cauſa preces fundi,atq́; DEVM per uota uocari,
Annuat ut cœptis uires, ſortemq́; ſecundam.
Sic quo iuncta ſacræ templi area clauditur aræ
Veſtiri paries rubro incipit undiq́; panno,
Anglia diuerſas regio quem mittit in oras
Exhibet ornatu ſedes pars una ſuperbo,
Quas uelamen obit regale colore rubenti
Ex panno factum,arboreo depexa miniſtrant

Seribus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

ſeribus eois de ramo uellera qualem,
Eregione pari, niſi quod diuerſa coloris
Eſt ſpecies, ſedem uelatam purpura panno
Ornat, ut hac præſtans Regina uirago locetur
Cum Natabus, adhuc pullo quas luctus amictu
Vti cogit, ali potuit qui morte parentis,
Nuper ad æthercam ſedem quem fata uocârant.
Fulta ſimul templi pendent tabulata columnis,
Quæ dent nobilibus matronis, quæq́; puellis
Apta locum, unde queant ſpectacula ſancta notari.
Poſt cultum tabulis etiam quaſi cœna fit aram,
In qua Rex poſito ueſtes commutet amictu.
Hoc fieri ratio cùm poſcat, idemq́; ſacerdos.
Facta uirûm gratis mulcere ſonoribus aures
Organa non etiam ſua deſunt Muſica templo.
Orta dies labente dabat uiceſima lucem
Menſe (reſeruat ab Auguſto qui Cæſare nomen,
Conſulis hoc clarum cui Roma dicauit honorem
Menſe, inimicamq́; Aegyptum uirtute ſubegit)
Horamq́; octauam gnomon inſtare notabat:
Pulſatæ complent feſtiuis plauſibus urbem
Campanæ, ſanctæq́; indicunt lucis honorem,
Teq́; uocant ad opus celebri uenerabile ritu
Rex Friderice, ſacræ ut te ſiſtas ædis ad aram,
Imperijq́; petas ſolenni more coronam.
Sollicitum toto triduo te fama fatetur
Expauiſſe, rei ſi quando ſubiuit imago

Tantā

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Tantæ animum, unde patet generoſæ mentis acume
Non temere aggreditur rem magnam prouida uirtu
Præſtantemq́; uirum prudens timor arguit olim.

Pompa regia.

Haud mora, ſolennem templi ſub limina pompam
Ducis ab arce uirûm, huc uarijs quos duxit ab oris
Gratia te Regem decorandi hac luce futurum.

Sex inflare tubas edocti ponè ſequentem
Anteeunt pompam iuuenum, & qui rauca fatigant
Tympana pulſando, quos proxima ſtipat eundo
Turba uirûm, proceres iactat quos Dania mater,
Præcipuum quos inter obit Ianfriſus honorem,
Regius hanc pompam qui Cancellarius auget.
Horum ductores habitu, inceſſuq́; decori
Adſunt, illuſtri de ſanguine cretus auorum
Nempe Comes, tradit Ioannem fama uocari,
Oldenburgiacam ſtirpem qui uendicat hæres,
Donauiæq́; domus celebri haud ingloria proles
Laude Baro iuuenis, Friderico huic nomen, àb annis
Qui teneris didicit uirtutis amare decorem.
Nec uirtute minor, generis nec honore paterni
Otthocrombus, obit quo Regia præſide curas,
Aulæ præcipuo defunctus honore magiſter.
Poſt hanc ornatu ſplendens ſubit ordo uirorum
Turbam, Saxoniæ hanc quos ſecum Elector ad urbem
Holſatiæq́; Duces cum fratre benignus Adolpho
Princeps Iohannes duxêre, præire notantur
Tres geniti illuſtri Comites de ſtirpe parentum,

Ioan

[G]untherus, amat ſtirps quem Suarzburgica prolem
[O]b dotes animi, & decus haud ignobile formæ.
[A]lter, origo genus patrium Eiſenburgica cui dat,
Volfgango cui nomen, & ordine tertius horum
[B]arbiacæ ſpes magna domus Burghardus adeſt uir.
Poſt turbam hanc docti ſonitum formare tubarum
Arte nouem ſubeunt iuuenum, & qui rauca fatigant
Tympana, purpureo quos ſerica uelat amictu
Exterior tunica, & de panno tegmen eodem
Pileus eſt haud uile comis, at cœtera giluo
Oſtentant habitu ſpecioſum membra decorem.
His ſua ponè uiri ueſtigia proxima figunt
Præcipui procerum, qui regni inſignia geſtant.
Sceptra duo portant, & debita Regis honori
Ornamenta, uirûm Fontano huic nomen auitum.
Carolus ille, Schotusq́; ſolet cognomine dici.
Quatuor incedunt alij, quorum unus ad aram
Geſtas inſignem gemmis, auroq́; coronam
Hardeberge, ſuum eſt aliàs cui nomen Elero.
Enſem fulmineum geris Ottocrombe Magiſter
Aule, dextra uiri ſceptrum regale, parentum
Aurea Stella ſolet clare cognomine dici,
Nomine Magnus, utroq́; patent animi omine dotes.
Aurea maſſa crucem præbens, pomiq; figuram
Holgero geſtanda datur ſacræ ædis ad aram,
Cui clarum cognomen auis dant Serta roſarum,
Quorum nobilitas genus huic, laudemq́; miniſtrat,

 Quam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Quam duplicat uirtute, uiro quæ ſancit honores.
Ordine ſic alti ſubeunt laquearia templi,
Quiq; gerunt regni, ſuper aram inſignia ponunt,
Illa DEOq; uelut tradunt, ut deinde ſacerdos
Ipſius hæc tribuat uice Regi auguſta futuro,
Quem iam ſede locant proceres reuerenter ad aram
Nec non tota locum eſt ſortita corona uirorum.
Quo facto, qui debet opus ſolenne ſacerdos
Hoc celebrare, parat rem, mittit & obuia ſummo
Vota DEO ante aram procumbens corde loquenti
Ore ſilente preces, & opem exorare laborat
Niclapalladius, quo docto Scania gaudet
Præſide clara regi diuinos inſula uates,
Iunctus utrinq; iuuat peragentem ſacra ſacerdos,
Hoc quorum Doctore docens Noruegia ſummo
Diſcit & á fuco diuina oracula ſeruat.
Illo Rex Fridericus amat præcone doceri
Verba uerenda DEI, Niclao huic omine dulci
Nomen, erit populi frenando crimina uictor.
Fudit ubi ergo preces ſat uoce ſilente ſacerdos
Ad Regem conuerſus ibi, procerumq; coronam
Incipit hæc fari: ô nunc quotquot adeſtis auorum
Nobilitate uiri illuſtres, & honore potiti
Virtutum, laudem quia Regis ob unius omnes
Adſumus, optet agi quæ lux hodierna docebo,
Sed breuitas qua iuſta ſinet ratione: notandum,
Non hominum nutu modo, uerum autore creari
Regem

Regem rite DEO hunc, ritu quod pingitur illo,
Quòd procerum impoſuit manus aræ inſignia Regis,
Dulcis imago dari hæc cœleſti ſorte fatetur.
Hic ueteri ungendi Reges mos durat ab æuo,
Quæ nunc ergo decet, teneat reuerentia mentes.
Multa ſacer nobis myſteria ritus adumbrat,
Quæq; ſuo ueſtris quæ mentibus ordine pandam.
Admoneo uero, dignos ut luce ſequatur
Quilibet hac mores, eſt quæ ſanctiſsima feſto
Hoc celebri, omnis eat uicij procul ergo cupido.
Non inuiſa DEO mentes nunc gaudia carpant,
Leticiamq́; terant gratantem talia Regi
Ornamenta, DEO noua quæ donante capeſsit.
Non aliena tamen ſubeat pietate uoluptas,
Caſta DEVS mens eſt, incaſti deuouet oſor
Ipſe amimi ſordes, & caſto corde uocari
Gaudet, amatq; preces ſanctas audire uocantum,
Quisq́; pias quas nunc mecum exercere laboret,
Audiat hæc ut uota DEVS, patriumq́; fauorem
Aſpirare nouo neget huic ne Regis honori,
Pòſt iuueni oſtendam firmo quæ iure dicari,
Lege magiſtratum electum DEVS approbat omnem.
Hæc ait, utq́; legat ſibi iunctus diua ſacerdos
Verba iubet, pia quæ Romanis ciuibus olim,
E Tharſo urbe genus qui ducit, Apoſtolus edit,
Velle DEVM tradens, genus ut mortale regatur
Omne magiſtratu præbenti uincula legum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Lecta uirûm interpres aperit mox dicta ſacerdos
Auribus hæc, tandemq́; preces iterare notatur,
Quas tu Chriſte doces, conuerſus ad ora uirorum,
Et genibus flexis, ſurgensq́; hanc præcinit odam:
Spiritus ô tu noſtra ſubi præcordia motor
Sancte nouæq́; accende dator pietatis amorem,
Colligis æternus qui uerbi è gentibus agmen
Voce tui, uarias linguas quarum ora ſequuntur,
Vt regat una fides multos, & reddat olympo.
  Hec, & plura ſonat per ſacram Muſicus ædem
Cantando chorus, interea proſtratus ad aram
Fert ſua uota DEO, poſtq́; illa peracta ſacerdos
Occupat adpoſitam ſellam, hoc auguſta ſedentum
Turba notat procerum, & conſurgens imminet aræ,
Adductumq́; uiri reuerendi ſiſtit ad ipſam
Sellam nunc iuuenem, quem Regem eſt hora creandi.
Dumq́; tacent alij, Ianfriſus ibi ore diſerto
Danicus orator ſic Cancellarius infit:
Hunc patrij hæredem regni reuerende ſacerdos
Sorte dari iuuenem fatali, agnoſcimus omnes,
Quod ſucceſſor eat diuino ad nobile nutu
Imperij regimen, quæ ſpes haud ſpondet inanis
Tum uirtute parem fore, tum pietate parenti,
Argumenta notant generoſam maxima mentem,
Vnde DEO lætas ardenti pectore grates
Nos omnes agimus, qui Danica regna uiciſsim

Reſpicit,

Reſpicit, & luctu ſedato gaudia reddit,
Quo bonus imperijs uno datur auſpice princeps.
Totius hunc Regni Iuuenem ſuffragia poſcunt
Iuſta caput patriæ: nos te pater ergo rogamus,
Antè dicata DEO, huic inſignia regia tradas,
Quodq́; ipſi, & patriæ DEVS annuat utile rebus,
Hunc caput imperij tua lingua renunciet oro,
Et uice Dextra DEI tua ductum oleo ungat ad aram.
Hæc procerum princeps: ſua dat reſponſa ſacerdos,
Eximij uirtute uiri, atq́; auguſte ſenatus
Regni: namq́; piam patriæ me nomine gentis
Poſcitis hanc operam, & uobis ego debitor adſum
Cuiuſuis meritò officij, rem ſponte petitam
Annuo, ſolennem iuueniq́; impono coronam.
Sic ait, & Regi fari inſtat plura ſacerdos:
Non nego, grande ſubis onus inclyte diuitis hæres
Imperij, forti ſed pectore collige uires.
Fide DEO, ille graues patriæ tibi tradit habenas,
Ille idem addet opem rebus, molemq́; leuabit,
Et ſi talis eris, pietas qualem eſſe docebit,
Illius auertet triſtes tibi dextera caſus,
Florentemq́; ſtatum, & dabit aurea ſecula regno,
Et ſua cœleſtem doctrinam copia ſparget,
Rore rigant animæ ſe cuius alente piorum.
Hoſpitium ingenuis erit haud ignobile Muſis
Te tutore, teget pia te uindicta clientes
Defenſore, ferent te mite parentibus orbi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Patrono auxilium , & uiduæ ſolatia matres.
Marte ſuas pulſo pax exeret aurea uires.
Quòd ſi quos furor inuidiæ hîc exerceat hoſtes,
Vt tibi bella parent inferre potentibus armis
Hos autore DEO funeſta pericula perdent.
Regibus ille ſuos iungit cœleſte miniſtros
Præſidium, freti duce ſe qui ſceptra gubernant.
Finijt ore tuens Regem hæc cum dicta ſacerdos,
More duos digitos ad ſacra uolumina mittit
Iurandi ſolito Rex, illaq; uerba profatur:
Gnate DEI te teſtor ego hanc Fridericus ad aram,
Me fore, quem deceat, tutorem adfirmo futurum
Laudis ubiq; tuæ, tua meq; Eccleſia pacem
Adſertore feret, tuaq; undiq; gloria creſcet
In regno ſpecioſa meo, me cuius habenis
Aſtringit patrio tua mota fauore poteſtas.
Non uictum mea larga uiris quoq; dextra negabit,
Arte rudem quorum munus formare iuuentam,
Aut populis tua iuſſa meis monſtrare docendo.
Vtq; piè hæc poßim promiſſa ſequi, annue uires
Tu mihi CHRISTE, tuo mihi ſuffice robora flatu.
Proſequar exemplo patriæ decus omne paterno,
Quaq; uiros fas eſt ornari lumina regni
Laude feram, his ſemper nec debita præmia deerunt.
At quia naturæ uicio citò labimur omnes
Si te, non ſtudio tamen, irritârit ad iram
Vitæ culpa meæ, ueniam auxiliumq; precabor.
Deinde preces claro ſic edidit ore ſacerdos:

T

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Te DEVS omnipotens pia nos in uota uocamus,
Hæc boreæ ſubiecta plagæ tu regna tueri,
Tuq; fouere uelis, caput illorumq; benigno
Hunc firmare Ducem auxilio, nobisq; ſalutem
Largiri, atq; optata tui bona nomine Gnati.
Tum pueri incipiunt duo uota ſonare precandi
More DEVM uitæ pro munere totius omni,
Vox alterna chori cùm reſpondere notatur
Inde ſacro huic operi qui præſidet, ungit ad aram
Te FRIDERICE Ducem, & qua pectoris oſſa renudat — **Vnctio Regis.**
Secta parum ueſtis, tibi primùm parte liquorem
Illinit aëreum tincto fragantis oliui
Pollice, utramq; manum ſic, qua cubito illa coheret
Parte, cutemq; humerum nudam dorſi inter utrumq;,
Dat tunicæ quà rima locum, ungit, imagine ſignans
Quippe crucis, ritumq; uolens aperire profatur:
Gentibus hic multis ueteri mos manſit ab æuo
Vngendi Reges, qui dulcis imagine pingit
Doctrinam, memori quam pectore diſcite talem. — **Vnctio quid ſignificet.**
Quod mea uiſa manus ſit pectus inungere Regi,
Illius in patriam fidum deſignat amorem
Poſci, animi motum cordis natura miniſtrat.
Non decet accendi ſæuam ob leue crimen ad iram,
Qui nil ferre poteſt regnum ambit inutilis hæres.
Balſamei humanos artus natura liquoris
Mollit, & aereo delectat odore cerebrum,
Fragranti facies quo ſe quoq; læta ſerenat.
Illa magiſtratum mitem documenta requiri

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Monſtrent, nec uultus auſteros more Tyranni
Sumere fas hunc eſſe, petit cum turba clientum
Defendi, hoc utriusq; notat pars uncta lacerti.
Quod pater eſſe ſolet pius omni tempore gnatis,
Hoc populis Regem eſſe ſuis DEVS usq; requirit.
At ſcapulas ungi dorſi oſſea membra fit illo
Nomine: Rex populos ueluti geſtare iubetur
Tunc humeris, duri exercent cùm clade labores,
Et miſeram auxilio ſortem lenire benigno,
Cùm grauis orta fames, alioue pericula caſu.
Hæc ait, & Iuuenem conclaue ſubire ſacerdos
Hoc uſu factum, & procerum deducat euntem
Turba, monet, tunicamq; alio commutet amictu,
Poſcit honos quo nunc ornari Regius illum.
Turba DEVM interea ſolenni Muſica cantu
Laudat, & orat opem, Regiq; ſecunda futuro
Auſpicia imperij, nunc cuius obire labores
Poſcitur, ille intertextam tunicam induit auro
Ornamentum inſigne, redit quo comptus ad aram,
Ergo ſacerdotis (quem linea ueſtis obibat
Primùm, nunc habitum ſolennem corpora geſtant)
Fulmineam aurato capulo mox arripit enſem,
Datq; nouo Regi Friderico, ac talia fatur:
En gladium, tradit tibi quem diuina poteſtas,
Quo tueare bonos, prauosq; quieſcere cogas,
Ipſa magiſtratum creat, & ui munit, & armis.
Vt Gedeona ducem ſacræ fudiſſe fatentur

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Hiſtoriæ enſe uiros hoc Midianitidos ore,
Huic tribuit quem dextra DEI:ſic uictor ouabis,
Re cogente tuum ſi quando feraris in hoſtem.
Sic tamen, ut proprijs non fidere uiribus auſis,
Aſcribasq́; DEO, quæcunq́; peregeris uni,
Tantaq́; non reddat tumidam tibi gloria mentem.

Rex procerum acceptum mox uni reddidit enſem,
Vaginæ ille, latus quo tunc iuuenile ſacerdos
Huic cingit, pariterq́; refert:ô quotquot adeſtis
Daniaca de gente uiri, Regem enſe uidetis
Armatum accipiti,uos huic quo cura tuendi
Eſt comiſſa,tenet quem ſic, obuertat ut illam
Nnnc uobis partem, eſt acies cui nulla,nec ictum
Ipſe minatur, ut hæc mitem fore ſignet imago.
Sic ſed utraq́; manu tenet,ut mox,ſi qua requirat
Cauſa, queat uerti,& feriendo uulnere fiant,
Cum punire reos paret, inſonteſq́; tueri.

Hæc dum dicta ſerit ſacrorum præſes, ad ortum,
Occaſum,boreæq́; plagam conuerſus,& auſtri,
Rex gladium uibrare micantem cernitur auro.
Cuius & ipſa notanda rei myſteria pandit,
Et ſtudium oſtendi data regna fidele tuendi
Omne refert,ſurgant quæcunq́; pericla, ſacerdos,
Nitenti genibus flexis imponit ad aram
Regi,uoce rei pergens aperire latentis
Doctrinam, ô proceres quam gratia ueſtra petiuit
Huic tribui imperij conſenſu totius, inquit,

Fata ſequens anguſta uiro do ſponte coronam,
Et creo rectorem patriæ, quem deſtinat autor
Ordinis ipſe DEVS, ualet hæc quo dante poteſtas.
Vos capiti impoſitam iuuenili ritè coronam,
Quotquot adeſtis, ceu teſtes attingite mecum,
Quosq́; loci ſinit haud anguſtia tangere, dextras
Huc tamen extendant hi, cauſa probanda requirit
Noſſe decet capitis pingi ſub imagine Regem,
Quem penes imperij ſit uis, ac ſumma poteſtas.
At gemmis uariè diſtinctum inſigne ſuperbis
Præcipuos diadema uiros, & lumina regni
Denotat, ergo pij complectitur aurea Regis
Quando corona caput, maieſtas maxima laudum
Huncſequitur, patriæq́; ſtatu res floret amœno,
Hoc eſt: cum proceres præfecti rebus agendis,
(Quos diadema notat) caput imperij undiq́; Regem
Conſilio, & uirtute iuuant, cumq́; ille uiciſsim
Hos amat, & candore pio concordia certat,
Atq́; illum hi decorant, hos deſerere ille ueretur,
Quos cum Rege DEI bonitas ut amica gubernet
Oro, nefas oriens diſcordia ne qua ſequatur,
Materiamq́; malis odiorum cauſa miniſtret.
Et quia nunc ritus hodiernos ritè ſequendi
Ordo iubet tribui patriæ haud ignobile Regi
Sceptrum inſigne, gradus paulum remouete, tuendi
Vt ſpectantum oculis non deſit copia Regem,
Hæc quia doctrinam pariter myſteria pingunt.

Hæc

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Hæc ait, & flauo rutilans huic porrigit auro
Sceptrum, illoq́; refert leges, ac iura notari
More, decet Regem quæ condere, quæq́; tueri.
Et meminiſſe DEO ſibi curam autore gerendi
Hanc onus imponi, cuſtodemq́; ordinis ipſo
Eſſe magiſtratum ſanciti præſide poſci.
Sic CHRISTO tribuant ſacri illo nomine uates
Sceptrum, diuinam legem quòd tradidit orbi.
Continet hæc ſceptri doctrinam dulcis imago.

Sceptrum Regi traditur.

Hæc, & plura refert iſto documenta teneri
Ritu, facundis aperit quæ ſingula uerbis
Mente iubens memori Regem illa notare ſacerdos.
Iam quo dante manus factam auri ex corpore maſſam,
Eſt cui forma globi, crucis & uenerabile ſignum,
Læua capit Regis, facit hæc cui uerba ſacerdos:
En maſſam pomi ſolitam de nomine dici,
Eſt imitata globi ſiquidem, maliue figuram,
Quæ dulci uaſtum documento denotat orbem,
Corpora naturæ qui cuncta capacior ambit,
Vt moneare, tegi totam debere patrono
Te patriam, geſtare manu quaſi poſceris ægras,
Si qua premit ſors dura tuas diſcrimine, gentes.
Aurea maſſa notam dat talem tradita læuæ.
Sic DEVS ipſe manu totum depingitur orbem
Suſtentare, memor quia nunquam deſerit ægros
Mortales, pietas quos huic accepta gubernat.
Mater amore prius feruenti deſinet uri

Malum aureum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

In ſobolem,licet huic uicio natura repugnet,
Et uix ulla trahi tàm fœdo crimine poßit,
Quàm Deus auxilio ueræ pietatis amantes
Deſtituat, mergiq́; ſinat ſine fine periclis,
Cuius ad exemplum componi eſt utile Reges,
Quorum eſt, ceu propriam, patriæ curare ſalutem.
Deinde uelut cunctos nos cœli amplectitur orbis,
Quem Mali tibi forma refert: ſic pingimur uno
Rege gubernari te,quotquot Dania nutrit,
Teq́; caput Regni populis reuerenter amari,
Atq́; patrem patriæ agnoſci debere docemur.
At crucis eſſe notam pomo quod cernis in aureo,
Te meminiſſe monet,Chriſtum,qui dira ſubiuit
Proba crucis noſtram reparans lapſam antè ſalutem,
Vſq́; caput Regum dominari,ipſoq́; creari
Vno autore magiſtratum, ac conſiſtere mundi
Imperia,& triſtes,cum uult, ea ferre ruinam.
Dirigere ergo tuũ huc ſtudium omne iuberis, honorem
Illius ut pietas tua prouehat,utq́; tueri
Pergat, opemq́; tuis hunc poſcas rebus agendis,
Qua uincas adiutus onus uarij omne laboris,
Quo rerum moles animum,quo cura fatiget,
Quæ grauat aſſiduè dominantum exercita mentes,
Quam crux regali rem denotat addita Malo.
Hæc documenta graui latè ſermone ſacerdos
Explicat,& pulcro ſacros gerit ordine ritus,
Quos ubi rite uacans his rebus cura peregit,
Hæc

Hæc qui feſta decent, uox Muſica perſonat hymnos.
Quos ubi cantantum rurſum ora ſilentia claudunt,
Quum ſacra doctrinam myſteria quæq; ſequantur,
Pluribus inſtituit uerbis aperire ſacerdos.
Iamq; uirûm imperij REX cuiq; inſignia reddit,
Qui geſſêre ſacram quo more decebat ad ædem,
Ipſe ſuam repetit ſolenni ornatus amictu
Sedem Rex, auri quæ luce refulget, & oſtro,
Quem proceres comitantur, & ad tentoria ſubſtant.
Forte morã una fugacis adhuc paruam hora peregit
Temporis, & penitus ſacrorum opus omne quieuit.
Otthocrombus ubi finem accipit aure notari
Pollens eloquio uir, & aulæ inſigne magiſter
Nomen honore ſequens, omni tacito edere cœtu
Verba diſerta parat, gratesq; uirûm ore cateruis
Daniaco facundus agit, quòd Regis amico
Solennem ornârint ſtudio reuerenter honorem,
Et memorem officij fore Regem ſpondet in æuum.
Tum Rex, ad procerum ſua iam quẽ uerſa coronam
Sella tenet, uirtute uiros, & ſtirpe parentum
Egregios, patriam bene qui iuuêre merendo
Fulmineo feriens ter lenius enſe ſiniſtrum
His humerum, auratos equites bis quatuor illo
More creat, ueteri qui promanauit ab æuo.
Te, regni qui munus obis inſigne magiſter,
Quiq; decus patriæ, & leuis haud es gloria terræ
Hardeberge, datur proprium cui nomen Elero.

Te

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Teq́; Erice, ſuum Crabbo cui ſtirpis origo
Dat cognomen, & ingenij qui dotibus æquas,
Et uirtute, uiros, quos fama ſub æthera tollit.
Nobilium te nemo uirûm quia doctior artes
Calluit ingenuas, nec te præſtantior alter
Romano formare poteſt ſermone loquelas.
Et tua cùm Danum te patria terra creârit,
Teutonicam doctis ſcis linguam reddere uerbis.
Iure potens tali te Dania iactat alumno,
Cui te creſcit honos autore. Meretur ut amplam
Nam ſibimet ſoboles generoſa, ſuæq́; parenti
Laudem: terra uiri ſic patria nomen alumni
Iactitat, egregium uirtus quem clara fatetur.
Vtilis eſt patriæ tua docta ſcientia rerum,
Eſſe grauem tibi quam ſuffragia multa fatentur.
Vnde, quibus rerum moles, & cura regatur,
Et patriæ utilitas ſeruetur, & effera uulgi
Compeſci leuitas queat, ut ſcelus omne quieſcat,
Scribere iuſſus, opus nunc condis nobile, leges.
Et uelut ingenuas colis ipſe peritior artes:
Sic doctis candore uiris teſtaris amicam
Mentem, cumq́; DEI ſit opum tibi copia nutu,
Largus adeſſe ſoles aliorum munere Muſis,
Nulla tui meriti quas unquam obliuia tangent,
Donec honos erit his, & debita gloria famæ.
Sic equitis tibi REX aurati fautor honorem
Contulit Hermolae, domus qui Drollus auitæ
Iure

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Iure uocaris, & illuſtri es de ſtirpe parentum,
Nobilitas quorum hæredem te laudibus ornat.
Te uirtute uirûm prior haud, aut clarior alter
Dignus es ergo, decus laudum quem tale ſequatur.
Lumen & ipſe uirûm es, qui Regis honeſta fideli
Facta iuuant ope, conſilijs quam ferre laborant.
Sic te Rex illo dignatus honore Libori eſt,
Prodit item generis Drollum quem fama uocari
Nomine, quod decorat te gloria clara parentum,
Quam duplicare poteſt tua dotibus inclyta uirtus,
Ob quam Regis amat te candor, & eſſe ſuperbæ
Ornatum titulis uult laudis, ut illa loquantur
Præmia ui partum generoſæ mentis honorem.
Sic, Luccam quem fama docet cognomine dici,
Te creat eximium Rex nobilitate Georgi
Illius hæredem decoris, quia talia reddi
Dona tui tibi pro meriti ratione decebat.
Qualia claro etiam Rex ornamenta Tagoni
Tunc conceßit (auita domus cognominat Ozen).
Is quoq; conſilio patriæ nunc rebus opem fert,
Et procerum eſſe poteſt nulli non laude ſecundus.
Niclalange tibi ſimul illo nomine famam
Augeri uoluit Rex, & clareſcre ſtirpem
Laude tuam hac, ſatis antè decus cui nobile creſcit.
Te generoſa uiris æquat natura, uocari
Lumina qui patriæ uirtutum nomine debent.
Fas erat ergo dari famæ uiuacis honorem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Inclyta ſortiri quem uirtus iure putatur.
Sic ſua Vernero (graue cui cognomen auorum
Pasbergo remanet) titulorum gloria creuit
Aucta pari ratione, uiro Rex fautor haberi
Digno, cui daret hæc etiam ornamenta, uolebat,
Huic equites uis aurati ſimul unde dicauit.
Quo donare uirum Rex forte uolebat eodem
Eximium, Holgero eſt cui nomen, amœna roſarum
Serta notant cognomen (eum quòd multa loquantur
Signa grauem uirtute, ſimulq́; ſequatur auorum
Claram laude domum, patriæq́; ſit utilis hæres.
Sic quem Coruitium docet haud obſcura uocari
Fama, ſed Vlfeldum cognomine ſtirpis auitæ,
Quem generoſa uirum fortem natura creauit.
Sic alium quem Ioannem, uel origo parentum
Vlſtandum uocat, huic datur aulæ cura magiſtro,
Regis cum tali dignatur honore uoluntas.
Nec non, Erico cui nomen, itemq́; uocatur
Ruta, quod hac ſoliti dici ſunt uoce parentes,
Quos genere eximios ſua prædicat inclyta laudum
Fama, uiro ergo decus graue ſtirpis origo miniſtrat,
Addere cui clarum uirtute laborat honorem,
Et, quem Iacobum dicunt cognomine Dani
Broggenhuſum, etiam qui ſtemmate ducit auito
Nobile laude genus, patriæq́; iuuare ſalutem
Coſilijs ſolet auguſtis, quæ docta miniſtrat
Huic ſua mens uſu magnarum exercita rerum

Quas

Regis obire graues nutu quas ſæpe iubetur.
Sic, Ian Ioannem noto quem nomine dicunt,
Qui procerum aſcribi numero uirtute meretur,
Non negat eſſe ſuas quos patria terra columnas,
Luminaq́; & columen, quorum prudentia ſeruit
Conſilijs regno conata uetare labores.
Sic, quem Chriſtopheron dici uoluêre parentes,
(Ioanni cognomen) honos cui ſtirpis auitæ,
Et uirtutis, amat qua famam extendere, creſcit.
Quatuor eſſe uiros alios ſic ſponte uolebat
Ornatos equitum auratorum nomine Rex tum,
Virtus quos omnes generoſa, genusq́; parentum
Nobile ſat claros facit, unum fama Lagonem,
Vnum Nicoleon docet (horum utriq; remanſit
Vlſtando cognomen idem) unum eademq́; uocari
Otthonem, patriæq́; domus ab origine Bradam,
Vnumq́; Albertum, patriæ cognomine Schilam.
Hi ſibi delatum cuncti reuerenter honorem
Detrectant, hæc ingenuam argumenta loquuntur
Mentem, laudis opus quondam contemnere laudem.
Omnem ſacra pium iam finijt actio ritum,
Egrediens ſacra capiti impoſitam æde gerit Rex
Auro fulgentem, & gemmarum luce coronam,
Inq́; manu ſceptrum dextra, per limina templi
Turba ſequi procerum quem cernitur omnis euntem,
Iamq́; locatū in equo, color eſt cui cæſius, alto,
Aurea cui phalaris ornato frena, tapetes

Pulcri dorſa tegunt etiam,nec ephippion auro
Non micat, & uelum, præbet quod deſuper umbram,
Auro intertextis filis,flauiq; coloris.
Quatuor extenſum hoc geſtant, fultumq; colamnis
E numero procerum,altus equi hoc ſub tegmine fertur
Terga premens Rex pulcri,amplam penetratq; plateam
Aeream à templo ducit quæ lata ſub arcem,
Quæ quam longa ſacræ huc è limine ducit ab ædis,
Armatis utrinq; uiri ſtant ordine membris
Quadringenti habitu fuſci, giluiq; coloris.
Ordine ſubſequitur ſe pompa decenter eodem,
Antè fores templi quo Regis ab arce ſubiuit,
Tum uerò clangore tubas, pulſataq; rauco
Tympana certatim ſtridore ſonare notares.
AEnea nunc ſpargunt diros tormenta fragores.
Terra tremit nimio cœliq; inmenſa tumultu
Machina, ſolenni certant nunc omnia plauſu.
Nunc quaſi gratari naturæ gaudia cernas
Regi auguſta nouo, nunc ipſaq; tecta uidentur
Exultare,quibusq; negat natura moueri
Senſu læticiæ,ſilices,nunc bruta, uirosq;
Indulgere iuuat lætis effuſius horis.
Cùm ſene Neptuno noua tangunt gaudia Nymphas,
Quæ maris exercent ſolitam ſub iurgite uitam.
Ipſa freti natura refert uelut omine quandam
Læticiam,ſuaui dum murmurat unda ſuſurro.
Totius imperij nunc plauſu iubila certant,
Teq;

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Teq́; probant ad tale DEO ducente uocari
Rex Friderice decus, quem gloria tanta ſequatur.
  Interea ordo uices Pompæ ſortitur eundi,
Quem talem ſeruare iuuat, qualem ædis eundo
Tecta ſub alta ſacræ ratio exercere iubebat.
Sex iuuenum arte ſonos docti formare tubarum,
Et pulſare graui clangentia tympana plauſu,
Anteeunt, uaſtas uox implet clara plateas.
  Deim Comes, Oldeburgiaco qui ſanguine ſtirpem
Ducit, Ioannes, & Donauiæ inclytus hæres
Stirpis honore Baro Fridericus, & aula magiſtro
Regia quo gaudet, uir, (Elero huic nomen, auitæ
Sed ratione domus Hardebergum accipe dici,)
Incedunt pompæ ductores, ſtipat eorum
Cœtus terga frequens, auroq́; decorus, & oſtro
Et uirtute uirûm, & præſtantum ſtirpis auitæ
Nobilitate, fauor quos Regem laudibus æquis
Ornandi Holſatiæ partim huc adduxit ab oris,
Partim Saxoniæ, aut Danorum è gente coëgit
Officio Regem decorandi prompta uoluntas.
  Poſt turbam ſubeunt alij hanc inflare periti
Arte tubas iuuenum, & qui tympana Martia pulſant.
  Inde duo ornatis in equis qui regia geſtant
Sceptra uiri, adq́; ſacram proceres qui inſignia Regni
Non ſine honore graui portârant quatuor ædem.
Quorum primus it ante alias ſortitus honorem
Hardebergus, obit quo res uigili aula magiſtro.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Tu generoſe tenes eques Otthocrombe ſiniſtram,
Voſq; duos etiam ornatu grauiore decori,
A tergo ſtipant duo, quorum arx conficit uno
Regia præfecto res, quas ſortitur agendas,
Omine uirtutum Magno cui nobile nomen,
Aurea conſueuit cognomine Stella uocari.
Alter auis etiam genus haud ingnobile ducit,
Quem uocat Holgerum domus haud obſcura pare[ntum]
At cognomentum reddunt tibi ſerta roſarum.
Sic hanc multorum decorat præſentia pompam,
Qui præſtant genere, & uirtutis honore uirorum,
Sic Ianfriſus, adeſt uix quo præſtantior alter,
Nõ leue pondus habet laudum ipſe decuſq; ſuarum,
Quale refert etiam tua Cancellarie Regni
Laudibus Antoni præſentia Priſce ſuperbis.
Pro meritis magnum cui Dania debet honorem,
Quæ te ſæpe graues dijudicat auſpice cauſas,
Et magnis in rebus opem te poſcit agendis.
Sic uirtutis egens nequaquam Iuare (uocari
Fama refert aliàs quem Crabbum à ſtirpe parentum)
Et qui conſilijs opis es Regi autor honeſtis,
Lumen es huic pompæ, quam non niſi ſplendidus aug[et]
Emicat hîc etiam Ioachimi gloria Becci,
Ac ſolenne decus iuuat, & ſe huic clarior addit,
Qui præſtans uirtute uir eſt, & regius aulæ
Quæſtor, obit tali curas dum munere ſeruit.
Nec non innumeris alijs hæc aucta ſuperbit
Pompa uiris, quos nobilitas extollit auorum.

Quo[s]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Quos inter clarum eſſe uirum uirtute Lagonem
Nemo Bradam negat, aurati cui iuſta dicauit
Quondam equitis cenſura decus, quo ſortia debent
Laudem facta ſequi, quibus ille meretur honorem.
Sic horum è numero eſſe negat te nemo Georgi,
Qui cognomen habes, quod ſerta roſacea reddunt,
Ingenij claras qui prodis acumine dotes.
Ingenuas quare doctis inſigniter artes
Annumerat te fama uiris, qua teſte diſertas
Romano, Graioq́; ſono potes edere uoces.
Ad genus hanc addit tua laudem nobile uirtus.
Tuq́; parem magnis illuſtri ſtemmate famam
Steno ſecute uiris non Roſoſpare decorem
Exiguum addis: Erice parum nec Regis honorem
Tu tunc Lange iuuas, clarum quem nomine uirtus,
Nobilitasq́; facit. Nec tu VVidfelde cateruam
Infimus hanc decoras nulli impar laude uirorum.
Nec te Petre (uocat ſua ſtirps quem patria Bildam)
Deſtituit laus in ſolenni debita cœtu.
Nec, tecum cognomen idem quorum extat utriq́;,
Ioannem, Hartwigumq́; uiros, quibus edit & ipſis
Mens laudem generoſa, nec eſt ingloria ſtirpis
Nobilitas, ſequitur quorum hoc etiam alter honorem
Nomine, quód claras huic dotes fata miniſtrant
Ingenij doctas tenet unde ſagacior artes,
Parturit huic quarum laudanda ſcientia famam.
Te Niclae ſimul ratio cui ſtirpis auitæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Indidit Vlſtando cognomen, teq́; Georgi
Quem Delphina uocant cognomine, teq́; paterna
Ioannes Schaugarde domus generoſior hæres
Teq́; Arralde (uocant Vgerupã à ſtirpe parentum,)
Teq́; ſequens clarum Ottho genus qui Rutta uocaris
Fert uix quo formæ procerior alter honorem.
Et te præclaris ab auis exorte Georgi
Cui cognomen idem, tunc regia pompa notari
Lumen habere poteſt, quam Rex ſectatur euntem,
Egregio geſtatus equo, ardentemq́; coronam
Gemmarumq́;, auriq́; gerit ſplendore decoro
Impoſitam capiti, manus altera nobile ſceptrum.
Ad latus incendunt ſtipantis utrinq́; ſuperbi
Turba ſatellicij, decies ſunt quatuor horum
Quippe uirûm, tegit his ſua ueſtis diſcolor artus,
Serica dimidiam partem quæ tota nigrantem
Præbet, dimidiam giluiq́; decora coloris.
Serica fuſca comas etiam horum tegmina uelant,
Quasq́; gerunt haſtas inſignia Regis imago
His inſculpta refert ſatis arte decenter in auro.
Poſt Regem altus equo formoſo Elector euntem
Saxoniæ fertur, comes huic ſtipare ſiniſtram
Carolus & tali Danzeus honore potiri
Cernitur hanc uenit qui tunc legatus ad urbem.
Hos ſequitur forti cum fratre decorus Adolpho
Holſatiæ dux Ioannes, duo deinde duos hos
Ioanne cum germano, cui mollior ætas

Verna

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Vernat adhuc, teneroq́; uirens in corpore uirtus,
Magnus ob egregias animi Dux nomine dotes.
Hinc comes, à Suarzburgiaco qui ſanguine ſtirpem,
Ducit Ioannes, atq́; Eiſenburgica proles
Alter, item de Barbiaco cui ſtemmate ſtirps eſt,
Tres unà, in medioq́; ſubit Suarzburgicus hæres.
Deinde uiri qui Rex ope te Friderice iubernant
Conſilij, Holſatiæq́; Duces, teq́; inclyte princeps
Saxoniæ, hi cuncti comitantr in ordine pompam
Sublimes in equis hanc, ornatuq́; decori.
Cum natabus eam ſequitur Regina cateruam
Curru inuecta tribus, quarum eſt tibi maxima natu
Saxoniæ Elector coniunx Auguſte uirago.
Octo præcipui currum ſtipare notãtur
Nobilitate uiri obductum uelamine nigro,
Deinde ſenatores Regni tres ponè ſequuntur
Egregijs in equis, ſexq́; unà alij ordine currus,
Vectant matronas hi, uirgineamq́; cateruam.
Arci uicinum pontem Rex forte ſubibat:
Igneus arte draco ſecat aëra factus inanem
Regi ex arce uolãs expaſſis obuius alis,
Et ueluti auguſtum huic geſtu gratatus honorem.
Ordine marmoream tali tandem itur in arcem.
Tum uero totos ingenti ſplendida luxu
Tres agitata dies Regi conuiuia durant,
Antè, dari cupido quám ſunt ſpectacula uulgo
Cœpta, daret quos concurrens eques acriter haſtis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]

Quarta recens lux orta polo dimouerat umbram,
Denſa fori in medio, dat ſemita recta ſub arcem
Inde uiam, ex tota coit urbe caterua uirorum,
Hac quia luce cohors equitum hîc concurrit in armis.
Nec non ipſe uiro concurrere fortiter audes
REX Friderice (uocant cognomine Ranzaon illum)
Egregio uirtute, decus cui præripis illo
Nomine tunc palmæ, quòd te prior ille petiuit
Deturbatus equo terram, atq; reliquit habenas
Victus equi, hac ergo es tu parte ſecutus honorem.
   Altera lux erat orta, frequens ſe turba uirorum
Nobilium armat, equos phalerisq; inſternit, et oſtro,
Inq; foro, uetus appellant quod nomine ciues,
Cogitur, hîc teretes concurrens frangat ut haſtas,
Et tandem ſtrictis quaſi pugnam miſceat armis,
Vt, plures ſocio quisquis truncauerit haſtas
Congrediens, aliàs ſpecimen ſeu ſtrenuus edet,
Ille ferat gemmis radiantem, auroq; coronam
Præmia quæſitæ teſtantia laudis honorem,
   Omnia iam fuerant ubi fine peracta ſecundo.
Tantus in urbe fragor tormentis ſparſus ahenis
Ingruit auguſto Duce portas arcis apertas
Egrediente, poli ut quis formidare ruinam
Poßit, abit REX huic comes unà, & factus eorum
Arte caput ſupra Draco motis prouolat alis,
Lætitiæ hic ualedicendi uim plauſus habebat.

F I N I S.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3091 8° [35,-172]